Guy de Maupassant

Til salg

og andre fortællinger

Maupassants 17 fortællinger

Bibliotek 1800

Guy de Maupassant

Til salg

og andre fortællinger

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Guy de Maupassant: *Til salg og andre fortællinger* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Guy de Maupassant: *Til salg og andre fortællinger* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Til salg

Gives der en skønnere rus end den, man føler, når man ved solopgang går ud og i morgenduggen vandrer hen over markerne eller langs stranden ved det stille, endnu slumrende hav?

Gives der en skønnere rus? Man inddrikker den gennem øjnene sammen med lyset, indånder den gennem næsen sammen med den lette luft og indsuger den gennem huden sammen med vindens pust.

Hvorfor bevarer man så klart, så kært og så tydeligt mindet om visse elskovsøjeblikke med naturen, mindet om en flygtig, betaget stemning, der er som et kærtegn af et landskab, der ligesom en smuk og føjelig pige møder én ved omdrejningen af en vej, ved indgangen til en dal eller ved bredden af en flod?

Jeg mindes især én dag blandt mange andre. Jeg gik langs med det bretagneske ocean ud imod Finistère-pynten. Uden at tænke på noget vandrede jeg rask afsted langs vandet. Det var i omegnen af Quimperlé, den mildeste og skønneste del af Bretagne.

Det var en forårsmorgen, en af den slags morgener, der gør én tyve år yngre, giver én nye forhåbninger og atter lader én drømme ungdommens drømme.

Jeg gik ad en næppe synlig vej mellem kornet og bølgerne. Kornet bevægede sig slet ikke og bølgerne kun ganske lidt. Duften fra de modne aks på marken blandede sig med den salte tanglugt ude fra vandet. Jeg gik lige frem uden at tænke på noget bestemt, således som jeg havde gjort i de sidste fjorten

dage på den fodtur, jeg foretog langs hele Bretagnes kyst. Jeg følte mig stærk, spændstig, lykkelig og glad. Jeg gik på mine ben!

Jeg tænkte ikke på noget. Hvorfor skal man tænke i sådanne timer, hvor man gennemstrømmes af en uvilkårlig, dyb og legemlig glæde ligesom et dyr, der løber hen over græsset eller i solskinnet flyver gennem den blå luft?

I nogen afstand lød en gudelig sang. Det var rimeligvis fra en eller anden procession, for det var søndag. Men jeg drejede omkring en lille klint og blev stående ubevægelig og betaget. Fem store fiskerbåde åbenbarede sig for mig. De var fyldt med mænd, kvinder og børn, der skulle til afladsfest i Plouneven.

De gik langsomt langs med kysten, drevet frem af en svag og anstrengt brise, som fik de brune sejl til at svulme ganske lidt, men som snart stilnede af og fik dem til at falde slappe ned langs masterne.

Sagte gled de tunge både frem, overlæssede med folk. De sang alle sammen. Mændene stod op langs rælingen med deres store hatte på hovedet og udslyngede dybe og kraftige klange, der blandede sig med kvindernes skingre røster, mens de spinkle barnestemmer som falske fløjtetoner skar ind i den stærke og fromme sang.

Passagererne i alle fem både sang den samme salme, hvis ensformige rytmer steg op imod den rolige himmel; og de fem både fulgte efter hinanden, ganske tæt ved hinanden.

De kom nærmere og nærmere, sejlede lige forbi, og jeg så dem fjerne sig samtidig med, at jeg hørte sangen blive svagere og dø hen.

Og jeg gav mig til at drømme de mest vidunderlige ting, således som unge mennesker drømmer, barnagtigt og dejligt.

Hvor hastigt flygter den ikke bort denne drømmenes alder, tilværelsens eneste lykkelige alder! Aldrig er man ensom, aldrig bedrøvet, aldrig gnaven og modløs, så længe man endnu ejer den guddommelige evne til, så snart man er alene, at kunne fortabe sig i forhåbninger. Hvilke eventyrlande, hvor alt kan hænde, ser man ikke i sine omflakkende tankers syner! Hvor livet er skønt i drømmenes gyldne skær!

Ak! Det er alt sammen forbi!

Jeg gav mig til at drømme. Om hvad? Om alt det, man bestandig venter på og længes efter, om rigdom og lykke, om elskov og kvinder.

Og rask gik jeg videre, idet jeg med den ene hånd kærtegnede kornets lyse hoveder, der bøjede sig under mine fingre og kildrede min hud, som om det var hår, jeg strøg hen over.

Jeg var kommet omkring et lille næs og fik inderst inde på den smalle og runde strand øje på et hvidt hus, der var bygget ovenfor tre terrasser, som gik ned mod vandet.

Hvorfor fik synet af dette hus mig til at skælve af glæde? Jeg ved det ikke. Det hænder tit, når man således er på rejse, at man træffer på steder, som man synes, at man længe har kendt, så fortrolige forekommer de én. Er det virkelig muligt, at man aldrig før har set dem? At man ikke en gang for lang tid siden har været dér? Alt behager og henrykker én, horisontens bløde linje, træernes sammenstilling og grusets farve.

Å, hvor var det hus dog nydeligt, således som det dér knejsede over sine afsatser! Store frugttræer voksede på begge sider af terrasserne, der som kæmpestore trin førte ned til

vandet. Og hver af dem bar, som en guldkrone, en stor buket blomstrende gyvel.

Jeg stod stille, aldeles forelsket i denne bolig. Hvor ville jeg ikke have været henrykt over at eje den, over altid at kunne bo dér!

Jeg gik nærmere hen imod huset med hjertet bankende af misundelse og fik på en af lågens stolper øje på et stort skilt med påskriften: "*Til Salg!*"

Det gav et ryk i mig af glæde, som om nogen pludselig havde tilbudt mig, havde foræret mig huset! Hvorfor? Ja, hvorfor? Jeg skal ikke kunne sige det!

"Til salg!" Det tilhørte altså ikke mere nogen, det kunne blive alle og enhvers, det kunne blive mit, mit! Hvorfor følte jeg en så dyb og uforklarlig fryd? Jeg vidste jo dog godt, at jeg ikke kunne købe det. Hvorledes skulle jeg bære mig ad med at betale det? Det var lige meget, det var til salg. Fuglen i buret tilhører sin herre, fuglen i luften tilhører mig, så længe den ikke er nogen andens.

Jeg gik ind i haven. Å, hvad det var for en henrivende have med sine tre afsatser, sine espaliers med de lange korsfæstede martyrarme, sine gyldne gyvelbuskadser og sine to gamle figentræer ved enden af hver terrasse!

Da jeg var kommet op på den sidste, vendte jeg mig om og så på udsigten. Nede for mine fødder lå den lille runde og sandede strandbred, og foran den tre lange og brune klipper, som lukkede for bugten, og som måtte bryde bølgerne de dage, havet var i oprør.

På pynten over for var to vældige kampestene, den ene stod op, den anden lå ned, og de lignede et besynderligt ægtepar, der

af en eller anden ond ånd var blevet gjort ubevægeligt. De så ud, som om de stadig holdt udkig med det lille hus, som de havde set blive bygget inde i bugten, hvis ensomhed de i århundreder havde bevogtet, det lille hus, som de også ville se synke i grus og forsvinde!

Å, I to ældgamle kampestene, hvor jeg elskede jer! Jeg ringede på døren, som jeg ville have ringet på hos mig selv. En kvinde lukkede op, en pige, et lille, gammelt, sortklædt tyende med hvid kappe. Hun lignede en beguinerinde. Det forekom mig, at også hun var mig bekendt.

Jeg spurgte hende:

"De er ikke bretagnerinde, vel?"

Hun svarede:

"Nej, jeg er fra Lothringen."

Hun kastede et undersøgende blik på mig og tilføjede:

"Kommer De for at se huset?"

"Ja, naturligvis."

Og jeg gik indenfor.

Jeg havde stadig fornemmelsen af, at jeg kendte det hele. Jeg blev næsten forbavset over ikke at finde mine stokke i forstuen.

Jeg gik ind i dagligstuen, en nydelig lille dagligstue, hvis vægge var beklædt med kinesiske stråmåtter og gennem hvis tre brede vinduer der var en herlig udsigt ud over søen. På kaminhylden stod to kinesiske vaser og et stort fotografi af en kvinde. Jeg gik straks hen imod det, overbevist om, at jeg også ville genkende hende. Og det gjorde jeg også, skønt jeg var vis på, at jeg aldrig nogensinde havde truffet hende. Det var hende, hende, som jeg ventede på, som jeg længtes efter, som jeg kaldte på, hende, hvis ansigt gik igen i alle mine drømme. Det

var hende, hende, som man altid og allevegne søger efter, hende, som man om lidt vil møde på gaden, som man tror at indhente på vejen, så snart man skimter en rød parasol over kornet, hende, som allerede er i det hotel, man tager ind i, i den jernbanekupé, man stiger op i, i den stue, hvis dør åbner sig for én.

Det var hende, der var ingen vaklen, ingen tvivl! Jeg genkendte hende på hendes øjne, der så på mig, på hendes hår, der var sat op på engelsk maner, og frem for alt på hendes mund, på smilet, som jeg for længst havde gættet mig til.

Jeg spurgte straks:

"Hvem er den dame?"

Pigen med beguinerindekappen svarede tørt:

"Det er fruen."

Jeg spurgte videre:

"Er det Deres herskab?"

Hun svarede med sit hårde og skinhellige udtryk:

"Ih, nej, det er det rigtignok ikke!"

Jeg satte mig ned og sagde:

"Fortæl mig det alt sammen."

Hun så forbløffet på mig og forholdt sig tavs.

Jeg trængte ind på hende:

"Så er det måske hende, der ejer huset?"

"Ih, nej, det er det rigtignok ikke."

"Hvem tilhører det da?"

"Min herre, hr. Tournelle."

Jeg pegede på fotografiet:

"Ja, men hvem er så den dame?"

"Det er fruen."

"Er Deres herre gift med hende?"

"Nej, det er han rigtignok ikke."

"Er det da hans elskerinde?"

Beguinerinden svarede ikke. Jeg spurgte videre, hidset af en ubestemmelig skinsyge, et uforklarligt raseri mod den mand, der havde fundet denne kvinde:

"Hvor er de nu?"

Pigen mumlede:

"Herren er i Paris, hvor fruen er, ved jeg ikke."

Jeg skælvede:

"Åh, de er ikke mere sammen?"

"Nej."

Jeg tog min tilflugt til list. Med alvorlig stemme sagde jeg:

"Sig mig, hvad der er hændt, jeg kan måske gøre Deres herre en tjeneste. Jeg kender den kvinde, der er ikke noget ved hende!"

Den gamle pige så på mig og min ærlige og åbenhjertige mine indgød hende tillid.

"Å, herre, hun gjorde min herre meget ulykkelig! Han havde gjort bekendtskab med hende i Italien og tog hende med sig hjem, som om han havde giftet sig med hende. Hun sang så dejligt, og herren var så forelsket i hende, at det var en ren ynk at se på. De var på rejse her på egnen for et år siden og så fandt de dette her hus, som må være bygget af en gal mand, for der er da ingen med almindelig sund menneskeforstand, som ville falde på at bygge et hus hele to mil fra den nærmeste landsby. Fruen ville straks købe det for at blive her sammen med herren, og for at gøre hende en glæde købte han det også.

De boede her hele sidste sommer og næsten hele vinteren.

Men så en morgen ved frokosttid, kalder herren på mig: "Césarine, er fruen kommet hjem?"

"Nej, hun er ikke."

Vi ventede hele dagen. Herren var ganske ude af sig selv. Der blev søgt efter hende alle vegne, men hun var ikke til at finde. Hun var rejst sin vej, og det blev aldrig opklaret, hvor hun var rejst hen, og hvorledes hun havde båret sig ad med at komme afsted."

Åh! jeg blev helt vild af glæde! Jeg havde lyst til at omfavne beguinerinden, til at tage hende om livet og danse rundt i stuen med hende!

Åh! hun var rejst, hun var løbet sin vej, hun havde forladt ham, fordi hun var blevet led og ked af ham! Hvor jeg var lykkelig!

Den gamle pige fortalte videre:

"Herren tog sig det så nær, at han var lige ved at dø af det, og han tog tilbage til Paris og bad mig og min mand blive her for at sælge huset. Prisen er tyve tusinde francs."

Men jeg hørte ikke længere efter! Jeg tænkte på hende! Og på én gang syntes jeg, at jeg bare behøvede at drage videre for at finde hende, at hun måtte være kommet tilbage til egnen nu i foråret for at gense huset, sit yndige hus, som hun ville have holdt så meget af – uden ham.

Jeg kastede ti francs i den gamle kones hånd, greb fotografiet og flygtede ud ad døren, idet jeg som en vanvittig kyssede det blide ansigt, der smilte mig i møde inden for paprammen.

Jeg løb ned til vejen og gav mig atter til at gå, mens jeg betragtede hende! Hvilken glæde, at hun var fri, at hun var løbet sin vej! Jeg var sikker på, at jeg ville møde hende i dag eller i

morgen, denne uge eller den næste, siden hun havde forladt ham! Hun havde forladt ham, fordi min time var kommet!

Hun var fri, og hun var et eller andet sted i verden! Jeg behøvede kun at finde hende, eftersom jeg kendte hende.

Og jeg kærtegnede stadig det modne korns vigende hoveder, jeg inddrak søluften, der fik mit bryst til at svulme, jeg følte solen kysse mit ansigt. Jeg gik og gik, vanvittig af lykke, beruset af håb. Jeg gik, sikker på snart at møde hende og tage hende med for sammen med mig at bo i det smukke hus. *Til salg!* Hvor hun skulle føle sig tilfreds dér denne gang!

En uforsigtighed

Før brylluppet havde de elsket hinanden i himmelblå kyskhed. De havde mødt hinanden på strandbredden og han var straks blevet indtaget i den unge pige, som gik forbi ham, og hvis lyse parasoller og klare kjoler tegnede sig mod det blå hav som baggrund. Lys og slank så hun ud i disse omgivelser, og han fattede kærlighed til hende. Han smeltede den følelse, denne lige udviklede unge kvinde vakte til live hos ham, sammen med den ubestemmelige, betagende stemning, som den skarpe, saltholdige luft og den vide udsigt over de solbeskinnede bølger fremkaldte i hans sjæl.

Hun på sin side gav sig til at elske ham, fordi han gjorde kur til hende og fordi han var ung, ret velhavende, ganske køn og ridderlig i sin optræden. Hun elskede ham, fordi det for alle unge piger falder naturligt at elske de unge mænd, som hvisker ømme ord til dem.

I tre måneder levede de side om side med hinanden i hånden og sende hinanden dybt i øjnene. Den første hilsen, som de udvekslede om morgenen inden badet i den nye dags friske kølighed, og det sidste godnat, der om aftenen på sandet under stjernerne i den stille og lune nat blev hvisket ganske sagte, ganske sagte, havde allerede en smag af kys, skønt deres læber endnu aldrig var mødtes.

Så snart de var faldet i søvn, drømte de om hinanden, og så snart de vågnede, tænkte de på hinanden. Uden endnu at sige det til hinanden, længtes de mod hinanden af hele deres sjæl og hele deres legeme.

Efter brylluppet havde de tilbedt hinanden på en mere jordisk måde. Til at begynde med havde det været en eneste rasende og utrættelig sanserus, derpå en overspændt ømhed, bestående af håndgribelig poesi, allerede raffinerede kærtegn og stadig nye, kælne påfund. Hvert eneste blik betød noget urent og hver eneste bevægelse rummede en hentydning til deres nætters hede fortrolighed.

De var nu kommet til det punkt, at de, uden at indrømme det for hinanden og måske uden at forstå det, begyndte at blive kede af hinanden. De holdt stadig meget af hinanden, men de havde intet mere at afsløre for hinanden, intet at gøre, som de ikke allerede havde gjort, intet at lære hinanden, ikke en gang et nyt elskovsord, et uforudset udbrud, en betoning, der kunne gøre det kendte og så ofte gentagne verbum mere brændende.

De gjorde sig alligevel anstrengelser for at genoplive den flamme, der havde glødet i deres første favntag. Hver dag fandt de på naive eller kunstfærdige barnestreger, en hel række fortvivlede forsøg på atter at vække de første dages umættelige glød i deres hjerter og hvedebrødsdagenes ild i deres årer.

Af og til lykkedes det dem ved stadig at hidse deres attrå at genfinde et øjebliks kunstig betagelse, men den blev straks efterfulgt af en mat lede.

De havde prøvet måneskin, spadsereture under løvet i aftenernes lune stilhed, flodbreddens tågebadede poesi, markedernes hidsende lystighed.

En morgen sagde Henriette til Paul:

"Vil du tage mig med ud at spise til middag på en restaurant?"

"Ja, gerne min skat."

"På en meget søgt restaurant?"

"Ja, vist så."

Han så spørgende på hende. Han mærkede godt, at hun tænkte på noget, hun ikke ville sige.

Hun fortsatte:

"Forstår du, det skal være et sted … ja, hvorledes skal jeg forklare det? … et meget flot sted … et sted, hvor man sætter hinanden stævne."

Han smilte:

"Ja, jeg ved, hvad du mener … et separatkabinet i en af de store restauranter."

"Ja, netop. Men det skal være i en restaurant, hvor du er kendt, hvor du før har souperet … nej, jeg tør slet ikke sige, hvad det er, jeg vil."

"Sig det bare, min elskede, hvad kan det gøre mellem os? Vi plejer da ellers ikke at have små hemmeligheder for hinanden."

"Nej, det får jeg aldrig mod til."

"Snak, lad nu være med at spille snerpet. Sig det nu."

"Nå, ja … siden du vil have det … jeg ville … jeg ville gerne blive antaget for at være din elskerinde … nu er det sagt! … at tjenerne, som ikke ved, at du er gift, tror, at jeg er din elskerinde, og at du selv … at du også tror, at jeg er din elskerinde, blot en time, blot så længe vi er der, på det sted, hvor du … hvor du må have minder … jo, du har … Og jeg vil også selv tro, at jeg er det … Jeg vil gøre noget rigtigt slemt … jeg vil bedrage dig … med dig selv! … Nu ved du det! … Det er grimt, det ved jeg godt … men jeg har sådan en lyst til det … Få mig ikke til at rødme …. Jeg føler, at jeg rødmer … Du kan ikke forestille dig, hvor det … ville sætte mig i stemning at spise med

dig på sådan et uanstændigt sted … i et separatkabinet, hvor der hver aften holdes stævnemøde, hver eneste aften! … Det er stygt … jeg er lige så rød i hovedet som en pæon … Lad være med at se på mig …"

Han morede sig kosteligt, lo og svarede:

"Ja, i aften skal vi gå hen på et meget søgt sted, hvor jeg er kendt."

Ved syvtiden gik de op ad trapperne til en af boulevardcaféerne, han med en smilende sejrherremine og hun frygtsom, tilsløret og henrykt. Så snart de var vist ind i et kabinet, der var møbleret med fire lænestole og en bred rød fløjlsdivan, trådte overkelneren ind i sort kjole og præsenterede dem spisekortet. Paul rakte det over til sin kone:

"Hvad vil du helst spise?"

"Det ved jeg ikke, hvad man plejer at spise her."

Mens han tog sin overfrakke af og rakte den til tjeneren, gennemløb han den lange madliste. Så sagde han:

"En kraftig menu – krebsesuppe – høns à la diable – hareragout – hummer à l'américain – en stærk krydret salat og dessert. – Vi skal kun have champagne."

Overkelneren smilede og så på den unge frue. Han tog kortet, lukkede det sammen og spurgte:

"Ønsker hr. Paul sød eller tør champagne?"

"Tør, meget tør."

Henriette var lykkelig over at høre, at tjeneren vidste hendes mands navn.

De satte sig ved siden af hinanden på divanen og begyndte at spise.

Stuen oplystes af seks lys, der spejlede sig i et stort spejl, hvis flade var helt mat af de tusinder af navne, som var indridset i det med diamanter og dannede som et edderkoppenet over det klare krystal.

Henriette drak glas på glas for at komme i stemning, skønt hun allerede efter de to første følte sig helt fortumlet. Paul, der blev hidset af sine erindringer, kyssede hvert øjeblik sin kones hænder. Hans øjne skinnede.

Hun følte sig underlig forvirret ved de mislige omgivelser, oprømt og tilfreds, en lille smule besudlet, men dirrende. To tavse og alvorsfulde tjenere, vante til at se alt og glemme alt, til at komme ind på de passende tidspunkter og gå ud i de ømme øjeblikke, kom og gik, hurtigt og lydløst.

Da de havde spist halvdelen af middagen, var Henriette ør, fuldstændig ør, og Paul, som var stærkt oprømt, trykkede af al magt hendes knæ.

Hun snakkede løs, dristig, med røde kinder og skinnende og svømmende øjne:

"Å, Paul, skrift for mig … jeg ville så forfærdelig gerne vide alt."

"Hvad for noget, min elskede?"

"Jeg tør ikke sige dig det."

"Jo, vist så, sig det kun."

"Har du haft elskerinder … mange … før mig?"

Han betænkte sig; han var lidt i forlegenhed med, hvorledes han skulle svare. Skulle han skjule sine eventyr eller skulle han prale af dem?

Hun trængte ind på ham:

"Å, hvad, fortæl mig det! Har du haft mange?"

"Nåh ja … nogle!"

"Hvor mange?"

"Det ved jeg ikke … Sådan noget ved man virkelig ikke."

"Har du da aldrig talt dem?"

"Nej, det ved Gud jeg ikke har."

"Å, så har du altså haft mange!"

"Det kan gerne være."

"Hvor mange omtrent … blot sådan omtrent?"

"Jeg siger dig jo, at jeg ikke ved det! Nogle år har jeg haft mange og andre har jeg haft færre."

"Hvor mange om året, tror du?"

"Snart tyve eller tredive og snart kun fire eller fem."

"Næh! Det bliver over hundrede kvinder i alt!"

"Ja, det kan vel så nogenlunde passe."

"Uf! Hvor det er modbydeligt!"

"Hvorfor er det modbydeligt?"

"Fordi det er modbydeligt, når man tænker rigtigt over det … alle de kvinder … uden klæder på … og altid … altid det samme … Uf! Hvor det dog er modbydeligt! Over hundrede kvinder!"

Han blev stødt over, at hun fandt det modbydeligt, og svarede med den overlegne mine, som mændene anlægger for at lade kvinderne forstå, at de siger en dumhed:

"Det var en mærkelig opfattelse! Hvis det er modbydeligt at have hundrede kvinder, så er det lige så modbydeligt at have én."

"Nej, aldeles ikke!"

"Hvorfor ikke?"

"Fordi én kvinde, det er et elskovsforhold, det er kærlighed, som knytter jer til hende, mens hundrede kvinder derimod, det

er kun lav råhed og løsagtighed. Jeg forstår ikke, at en mand gider røre ved den slags tøse, som er snavsede og ..."

"Vist ikke nej, de er meget rene."

"Man kan ikke være ren med det liv, de fører."

"Tværtimod, det er netop på grund af det liv, de fører, at de er rene."

"Å fy! Når man tænker på, at de dagen i forvejen har gjort det samme med en anden! Det er hæsligt!"

"Det er ikke mere hæsligt end at drikke af et glas, som jeg ved ikke hvem har drukket af i morges, og som – det kan du være overbevist om – sikkert er vasket mindre omhyggeligt end ..."

"Å, ti stille! Du oprører mig!"

"Men hvorfor spørger du mig så, om jeg har haft elskerinder?"

"Sig mig en gang, dine elskerinder ... var det tøse, alle sammen? ... Alle de hundrede?"

"Nej ... nej ..."

"Hvad var de da?"

"Ja ... der var skuespillerinder ... små sypiger ... og nogle damer ..."

"Rigtige damer?"

"Ja, rigtige damer."

"Hvor mange?"

"Seks."

"Kun seks?"

"Ja."

"Var de smukke?"

"Å, ja!"

"Smukkere end de andre?"

"Nej."

"Hvem foretrak du, de rigtige damer eller de andre?"

"De andre."

"Å, hvor du skulle skamme dig! … Hvorfor det?"

"Fordi jeg ikke sætter videre pris på dilettanter."

"Nej, nu har jeg aldrig hørt mage! Du er væmmelig, er du! … Og det morede dig virkelig således at gå fra den ene til den anden?"

"Ja!"

"Meget?"

"Meget!"

"Hvad var det, der morede dig? Ligner de da ikke hinanden?"

"Nej, slet ikke."

"Ligner ikke alle kvinder hinanden?"

"Langt fra."

"Ikke i noget som helst?"

"Nej, ikke i noget som helst."

"Det var mærkeligt! Hvad er det, som er så forskelligt hos dem?"

"Alt muligt."

"Deres legeme?"

"Ja, blandt andet deres legeme."

"Hele deres legeme?"

"Ja, hele deres legeme."

"Og hvad mere?"

"Deres måde at … at kysse på, at tale på, at sige selv den mindste ting på."

"Åh! … Og det er virkelig så morsomt at skifte?"

"Ja, vist så."

"Er mændene også forskellige?"

"Ja, *det* ved jeg sandelig ikke?"

"Ved du det ikke?"

"Nej."

"De må være forskellige."

"Ja … Det er rimeligt nok."

Hun blev siddende eftertænksom med sit champagneglas i hånden. Det var fuldt og hun tømte det i ét drag. Så satte hun det fra sig på bordet, slyngede begge sine arme om sin mands hals og hviskede ind mod hans mund:

"Å, min egen søde ven, hvor jeg elsker dig!"

Han trak hende ind til sig i et lidenskabeligt favntag … En tjener, som trådte ind, veg hastigt tilbage og lukkede døren efter sig. I omtrent fem minutter var serveringen afbrudt.

Da overkelneren med værdig og alvorsfuld mine atter viste sig med de frugter, der udgjorde desserten, sad hun på ny med et fuldt glas mellem fingrene. Hun så ned på bunden af den gyldne og gennemsigtige væske som for dernede at finde drømte og ukendte ting, og i en eftertænksom tone mumlede hun:

"Å ja, det må alligevel være morsomt!"

Gal

Han var død som den øverste myndighed for en meget høj domstol, en ubestikkelig øvrighedsperson, hvis ulastelige vandel over alt i Frankrig blev fremhævet som et lysende eksempel for standen. Advokaterne, de unge rådsherrer og de andre dommere hilste altid med en bøjning, der udtrykte den dybeste ærbødighed, hans store, hvide og magre ansigt, som oplystes af et par dybtliggende, funklende øjne.

Han havde tilbragt sit liv med at forfølge forbryderne og beskytte de svage. Alle mordere og bedragere havde ikke haft nogen frygteligere fjende end ham, for han syntes at være i stand til på bunden af deres sjæl at læse deres hemmelige tanker og til med et eneste øjekast at udrede deres hensigter.

Han var altså død, – to og firsindstyve år gammel, omgivet af hyldest og savnet af et helt folk. Soldater i røde bukser havde eskorteret ham til graven og herrer med hvide slips havde over hans båre udøst trøstesløse ord og tårer, der gjorde indtryk af at være ægte.

Dagen efter fandt den bestyrtede notar i sekretæren, hvor den afdøde plejede at gemme de dokumenter, der stod i forbindelse med større forbrydelser, følgende manuskript.

Det havde til titel:

HVORFOR?

20. juni 1851. – Jeg kommer lige fra retsmødet. Jeg har fået Blondel dømt til døden! Hvorfor havde den mand egentlig dræbt sine fem børn? Hvorfor? Man træffer ofte mennesker, for

hvem det at tilintetgøre noget levende rummer en nydelse. Ja, ja, det må være en nydelse, den største af alle måske, for er det at dræbe ikke det, der kommer nærmest op ad at skabe? Skabe og tilintetgøre! Disse to ord indeslutter hele verdenshistorien, hele universets historie, historien om alt, hvad der er til, alt! Hvorfor er det så berusende at dræbe?

25. juni. – Tænke sig, at et væsen er til, et væsen, som lever, som går, som løber … Et væsen? Hvad er et væsen? Denne levende ting, der i sig har bevægelsesprincippet og en vilje, som regulerer hver bevægelse! Den holder sig ikke fast ved noget, denne ting. Den er et livskorn, som bevæger sig hen over jorden; og dette livskorn, som er kommet, jeg ved ikke hvorfra, kan man tilintetgøre, som man har lyst til. Og intet bliver tilbage, slet intet. Det rådner, og det er forbi.

26. juni. – hvorfor er det egentlig en forbrydelse at dræbe? Ja, hvorfor? Det er jo tværtimod naturens lov. Hvert eneste væsen har den opgave at dræbe: det dræber for at leve og det dræber for at dræbe. – Det ligger i vor natur at dræbe; vi *må* dræbe. Dyrene dræber uden ophør hele dagen, hvert øjeblik af deres tilværelse. – Mennesket dræber ligeledes for at skaffe sig føde, men da han også føler trang til at dræbe for nydelsens skyld, har han opfundet jagten. Barnet dræber de insekter, det finder, småfuglene og alle de smådyr, det kan få fat på. Men det er ikke tilfredsstillende nok for den forfærdelige blodtørst, der er i os. Det er ikke nok for os at dræbe dyrene, vi føler også trang til at dræbe mennesker. I gamle dage mættede man denne trang ved at foretage menneskeofre. I vor tid har nødvendigheden af at leve i et samfund gjort mord til en forbrydelse. Morderen bliver dømt og straffet. Men da menneskene ikke kan leve uden at

give efter for dette medfødte og bydende drabsinstinkt, udløses det fra tid til anden ved en krig, under hvilken et helt folk skærer halsen over på et andet. Det er da en sand blodsabbath, en sabbath, som får hærene til at svimle og endog beruser de hjemmesiddende borgere, der om aftenen sammen med deres koner og børn sidder under lampelyset og læser begejstrede beskrivelser af blodbadene.

Og man kunne måske tro, at de, der var bestemt til at udføre disse slagtninger, var genstand for foragt! Nej. De bliver overøst med æresbevisninger. De bliver klædt i guld og skinnende farver, de får fjer på hovedet og prydelser på brystet, de får ordner, udmærkelser og titler af enhver art. De er stolte, ansete, ombejlede af kvinderne, tiljublede af mængden, ene og alene, fordi det er deres opgave at udgyde menneskeblod! De slæber deres mordinstrumenter efter sig gennem gaderne, og de mørktklædte forbipasserende ser misundeligt efter dem. For at dræbe er den store lov, som naturen har nedlagt i alle skabningers hjerte! Der er intet skønnere og hæderligere end at dræbe!

30. juni. – At dræbe er loven, fordi naturen elsker den evige ungdom. Det er, som om den skreg gennem alle sine uvilkårlige handlinger: "Hurtigt! Hurtigt! Hurtigt!" Jo mere der tilintetgøres, des mere fornyer den sig.

2. juli. – Skabningen – hvad er en skabning? Alt og intet. Gennem tanken er den et genskin af alt. Gennem hukommelsen og videnskaben er den et resumé af verden, hvis historie den bærer i sig. Et spejl, hvori tingene og begivenhederne spejler sig – derigennem bliver hvert eneste menneskeligt væsen et lille univers i universet!

Men rejs; se på racernes vrimmel og det enkelte menneske betyder intet mere, intet, intet! Gå ombord i et skib og sejl bort fra den menneskefyldte strandbred, og snart vil De ikke mere kunne skelne andet end kysten. De menneskelige skabninger svinder bort hurtigere end alt andet, så små og ubetydelige er de. Kør med et iltog gennem Europa og se ud ad kupévinduet. Mennesker, mennesker, stadig mennesker, talløse ukendte; de myldrer i markerne og de myldrer i gaderne; sløve bønder, der lige akkurat forstår sig på at pløje jorden op, og hæslige kvinder, som lige akkurat duer til at koge mandens mad og føde børn. Tag til Indien, til Kina og atter dér vil De se milliarder af væsener, der fødes, lever og dør uden at efterlade dybere spor end myren, som er blevet trådt ihjel på vejen. Tag til de lande, hvor de sorte negere søger ly i opklinede lerhytter eller hvor de hvide arabere lægger sig til hvile under brune lærredstelte, der flagrer i vinden, og De vil forstå, at den bestemte enkelte skabning intet er, intet. Racen er alt. Hvad er det enkelte individ, ligegyldig hvilket, i en af ørkenens omflakkende stammer? Og disse mennesker, som er vise, bekymrer sig ikke om døden. Mennesket tæller ikke hos dem. Man dræber sin fjende: det er krigens gang. Således skete det i fordums tider fra borg til borg, fra provins til provins.

Ja, rejs gennem verden og se myldret af talløse og ukendte væsener? Ukendte? Se, dér har vi det ord, problemet hviler på! At dræbe er en forbrydelse, fordi vi har nummereret alle skabninger! Når de fødes, bliver de indskrevet, får navn og bliver døbte. Loven tager dem til sig. Dér har vi det! Det væsen, som ikke står skrevet ind i en protokol, regnes ikke med: dræb det på heden eller i ørkenen, dræb det oppe i bjergene eller nede

på sletten, det er ganske ligegyldigt! Naturen elsker døden, den tænker ikke på at straffe!

Men hvad der derimod er helligt, det er samfundets protokoller. Det er dem, som forsvarer mennesket. Mennesket er blevet ukrænkeligt, fordi det står indskrevet i en officiel protokol. Respekt for protokollerne, for lovens bogstaver! På knæ!

Staten kan selv dræbe, fordi den har ret til at forandre i protokollerne. Når den har ladet to hundrede tusinde mænd slagte i en krig, streger den dem ud i sine protokoller, lader sine skrivere slette dem ud og – så er det forbi. Men vi andre, som ikke kan rette noget i borgmesterens protokoller, vi skal respektere livet. Hellige protokoller, almægtige guddomme, som troner i de kommunale templer, jeg bøjer mig for jer! I er stærkere end naturen selv! Ah! Ah!

5. juli. – det må være en besynderlig svulmende fryd at dræbe, at have foran sig et levende og tænkende væsen, at stikke et lille hul i det, blot et ganske lille hul, se den røde væske flyde ud, den mærkelige røde væske, som er blodet, som skaber livet, og så ikke mere har andet for sig end en klump, slapt, koldt, livløst og tanketomt kød!

5. august. – Jeg, som har tilbragt mit liv med at dømme, med at dræbe gennem de ord, jeg udtalte, dræbe med guillotinen de, som havde dræbt med en kniv, hvis jeg! *jeg!* gjorde som alle de mordere, jeg har fældet, jeg! jeg! hvem ville så få det at vide?

10. august. – Hvem ville nogen sinde få det at vide? Ville nogen mistænke mig, mig, især hvis jeg valgte et væsen, som jeg ikke havde nogen som helst interesse af at udrydde?

15. august. – Fristelsen! Fristelsen har listet sig ind i mig som en levende orm. Den borer sig frem, den borer sig dybere og dybere, sniger sig rundt i hele mit legeme, i mine tanker, der ikke mere har noget andet mål end dette ene: at dræbe; i mine øjne, der tørster efter blod, efter at se nogen dø; i mine øren, i hvilke der stadig lyder noget ukendt, forfærdeligt, sønderrivende og betagende som en døendes sidste skrig; i mine ben, som skælver af længsel efter at komme afsted, efter at vandre hen til den plet, hvor gerningen skal finde sted; i mine hænder, som ryster af attrå efter at dræbe. Hvor det må være herligt, sjældent, værdigt en frigjort mand, som står over alle andre, som er herre over sit eget hjerte, og som søger nye og raffinerede indtryk.

22. august. – Jeg kunne ikke længere stå imod. Jeg har dræbt et lille dyr, for at prøve, for at begynde.

Jean, min tjener, havde en stillids i et bur, som hang i vinduet i folkestuen. Jeg sendte ham et ærinde i byen, og jeg tog den lille fugl i min hånd, i min hånd, hvor jeg følte dens hjerte slå. Den var varm. Jeg gik op i mit værelse. Fra tid til anden trykkede jeg stærkere, dens hjerte bankede hurtigere, det var grusomt og vidunderligt. Jeg var lige ved at kvæle den, men så ville jeg ikke have set blodet.

Jeg tog en saks, en kort neglesaks, og med tre snit skar jeg halsen over på den. Den spærrede næbbet op, den gjorde fortvivlede anstrengelser for at slippe fra mig, men jeg holdt fast på den, så fast – om den så havde været en rasende buldog, kunne jeg have holdt fast! Og jeg så blodet flyde. Hvor blod er smukt, rødt, rent og lyst! Jeg havde lyst til at drikke det. Jeg vædede spidsen af min tunge i det! Det er godt. Men den havde

så lidt, den lille fugl. Jeg fik ikke så megen tid til at nyde synet, som jeg gerne ville have haft. Det må være pragtfuldt at se en tyr forbløde sig.

Derefter gjorde jeg som de rigtige mordere. Jeg vaskede saksen, vaskede mine hænder, kastede vandet bort og bar fuglen, liget, ned i haven for at begrave det. Jeg gravede det ned under en jordbærplante. Ingen vil nogen sinde finde det. Hver dag vil jeg spise et jordbær fra den plante. Man kan virkelig skaffe sig nydelser her i livet, når man forstår det!

Min tjener græd. Han tror, at hans fugl er fløjet bort. Hvorledes skulle han vel falde på at mistænke mig! Ah! Ah!

25. august. – Jeg må dræbe et menneske, jeg *må*!

30. august. – Det er gjort. Det er næsten ingenting!

Jeg var gået ud for at spadsere en tur i Vernes-skoven. Jeg tænkte på ingenting, på slet ingenting, da et barn, en lille dreng, som gik og spiste på et stykke smørrebrød, kom mig i møde.

Han står stille for at lade mig gå forbi og siger: "Goddag, hr. retsformand!"

Og tanken farer gennem min hjerne: "Hvad om jeg dræbte ham?"

Jeg svarer: "Er du ganske alene, min dreng!"

"Ja."

"Ganske alene her i skoven?"

"Ja."

Lysten til at dræbe berusede mig som alkohol. Jeg gik forsigtigt nærmere hen til ham, overbevist om, at han ville prøve på at flygte. Og på en gang greb jeg ham i struben. Jeg klemmer til, jeg klemmer til af alle kræfter. Han så på mig med

nogle skrækkelige øjne! Hvilke øjne! Ganske runde, dybe, klare, forfærdelige! Jeg har aldrig før følt en så voldsom sindsbevægelse … men så kort! Han holdt om mine håndled med sine små hænder, og hans legeme vred og snoede sig som en fjer over ilden. Så rørte han sig ikke mere.

Mit hjerte bankede, åh, som fuglens hjerte! Jeg smed liget ned i grøften og dækkede det med løv.

Jeg gik hjem og spiste godt til middag. Hvor det har lidt at sige! Om aftenen var jeg meget munter, jeg følte mig lettere og yngre. Jeg var i selskab hos præfekten, og de fandt alle, at jeg var usædvanlig morsom og åndrig.

Men jeg så ikke blodet! Jeg er rolig.

30. august. – Liget er blevet opdaget, og der søges efter morderen. Ha! Ha!

1. september. – To vagabonder er blevet arresteret. Beviserne mangler.

2. september. – Forældrene har været hos mig. De græd. Ha! Ha!

6. oktober. – Man har intet opdaget. Det må være en eller anden omstrejfende vagabond, som har begået mordet. Ha! Ha! Havde jeg bare set blodet flyde, tror jeg, at jeg nu ville have været rolig!

18. oktober. – Lysten til at dræbe flammer stadig i mine årer. Det er noget lignende som den elskovstørst, der piner én, når man er tyve år.

20. oktober. – En til! Jeg gik langs med floden efter frokost og pludselig fik jeg under et piletræ øje på en fisker, som lå og sov

til middag. Klokken var tolv. En spade syntes næsten med forsæt at være stukket ned i en kartoffelmark lige i nærheden.

Jeg gik hen og tog den og kom tilbage. Jeg løftede den som en kølle og med et eneste slag kløvede jeg med den skarpe kant fiskerens hoved. Åh, han blødte! Og det, så det kunne blive til noget. Lyserødt blod, fuldt af hjerne. Ganske langsomt flød det ned i vandet. Og jeg gik videre med alvorsfulde skridt. Man skulle bare have set mig! Åh, jeg ville have været en fortræffelig morder!

25. oktober. – Mordet på fiskeren vækker en vældig opsigt. Mistanken er faldet på hans søstersøn, der fiskede sammen med ham.

26. oktober. – Forhørsdommeren anser søstersønnen for at være skyldig. Alle mennesker i byen tror det også. Ha! Ha!

27. oktober. – Søstersønnen forsvarer sig meget dårligt. Han var gået ind til byen for at købe brød og ost, forsikrer han. Han sværger på, at onklen er blevet dræbt, mens han var borte. Hvem vil tro ham?

28. oktober. – Søstersønnen har været lige ved at tilstå, til den grad har man gjort ham forfjamsket! Ha! Ha! Det er det, man kalder retfærdigheden!

15. november. – Der er overvældende beviser imod søstersønnen, som skulle arve onklen. Jeg skal præsidere ved retsmøderne.

25. januar. – Til døden! til døden! til døden! Ha! Ha! Den offentlige anklager talte som en engel! Ha! Ha! En til! Jeg vil hen for at se ham blive henrettet!

18. marts. – Det er forbi. Han blev henrettet i morges. Han døde flot, virkelig flot! Det glædede mig! Hvor det er smukt at se hovedet blive skåret af et menneske! Blodet vældede frem som en bølge, som en bølge! Åh, hvis jeg havde kunnet, ville jeg gerne have badet mig i det. Hvilken beruselse at lægge mig under det, at få det ned over mit hår og mit ansigt, og når jeg atter rejste mig være rød, helt rød! Åh, hvis nogen vidste!

Men nu må jeg vente og jeg kan vente. Der skal så lidt til, for at jeg skal blive overrasket og grebet!"

Manuskriptet havde endnu mange sider, men berettede ikke om nogen ny forbrydelse.

Sindssygelægerne, som fik det betroet, forsikrer, at der rundt i verden findes mange gale, hvis galskab er ukendt, og som er lige så snedige og lige så frygtelige som dette vanvittige uhyre.

Hævnen

Den lille baronesse de Grangerie lå og døsede på en chaiselongue, da den lille marquise de Rennedou pludselig kom farende ind med et ophidset udtryk, krøllet kjoleliv og hatten lidt på snur. Hun lod sig falde ned på en stol og udbrød:

"Uf! Det er overstået!"

Hendes veninde, som vidste, at hun ellers plejede at være rolig og stilfærdig, rettede sig overrasket op og spurgte:

"Hvad for noget? Hvad er det, der er overstået?"

Marquisen, der gjorde indtryk af ikke at kunne blive siddende på det samme sted, sprang op og gav sig til at gå frem og tilbage i stuen. Så smed hun sig pludselig ned på chaiselonguen ved siden af veninden og tog hendes hænder:

"Vil du love mig, at du aldrig, aldrig nogen sinde fortæller videre, hvad jeg nu betror dig?"

"Det sværger jeg."

"Ved din sjæls frelse?"

"Ja, ved min sjæls frelse."

"Godt! Jeg har hævnet mig på Simon."

Den anden udbrød:

"Gud, hvor det er fornuftigt!"

"Ja, ikke sandt? Tænk dig bare, i det halve år var han blevet endnu mere utålelig end før, ganske forfærdelig utålelig. Da jeg giftede mig med ham, vidste jeg nok, at han var grim, men jeg troede, at han var så god. Hvor tog jeg dog fejl! Han mente åbenbart, at jeg havde taget ham, fordi jeg var forelsket i ham med samt hans tykke mave og røde næse, for han gav sig til at

kurre som en due. Jeg lo bare ad ham, det kan du nok forstå. Mændene gør sig virkelig de besynderligste forestillinger om sig selv. Da det gik op for ham, at jeg ikke følte andet end venskab for ham, blev han mistænksom og begyndte at sige mig ubehagelige og triste ting, at beskylde mig for at være koket og udspekuleret og Gud ved hvad. Og efterhånden blev det endnu værre på grund af noget andet, som … som … ja, det er meget vanskeligt at fortælle … Kort sagt, han var meget forelsket i mig … meget forelsket … og han beviste mig det ofte, alt for ofte. Å, kære, du aner ikke, hvad det er for en kval at blive elsket af en mand, som er grotesk … Nej, jeg forsikrer dig … jeg kunne virkelig ikke mere holde det ud … virkelig ikke … Det er, som om man hver aften fik en tand trukket ud … Ja, værre endnu, meget værre! Tænk dig, hvis du kendte én, som var meget grim, meget latterlig, meget frastødende, med en tyk mave – det er næsten det allerværste – og tykke lodne lægge. Du kan se ham for dig, ikke sandt? Tænk dig så endvidere, at han er din mand, og at han … hver eneste aften … Du forstår mig nok. Nej, det er modbydeligt! … modbydeligt! modbydeligt! Jeg fik kvalme, du, rigtig kvalme, så at jeg kastede op i vandfadet. Jeg kunne virkelig ikke være med til det mere. Der burde være en lov, som kunne beskytte os kvinder i et sådant tilfælde … Kan du tænke dig det? Hver aften! Uf, hvor det er svinsk!

Du må ikke tro, at jeg har drømt om en poetisk kærlighed, nej, aldrig. Den findes ikke mere. Alle mændene i vor verden er staldkarle eller bankierer; de bryder sig kun om heste eller penge og bryder de sig om kvinder, er det på samme måde som om deres heste for at vise dem frem i deres saloner, ligesom de i Boulogneskoven fremviser et par rødfukser – intet mere. Livet

har i vore dage formet sig således, at alt, hvad der hedder følelse, ikke kan få nogen plads i det.

Lad os derfor leve som praktiske og overlegne kvinder. Selv vore bekendtskaber består kun af regelmæssige sammenkomster, hvor der hver gang gentages de samme ting. For hvem skulle vi i øvrigt kunne føle lidt kærlighed eller venskab? Mændene, mændene i vore kredse, er i almindelighed kun korrekte skrædderstativer, der er blottede for al intelligens og al finfølelse. Når vi længes efter lidt ånd, som man i ørkenen længes efter vand, kalder vi kunstnere til os, og så er de kun utålelige skabekrukker eller uopdragne bohemer. Ligesom Diogenes søger jeg en mand, en eneste mand i hele det parisiske selskabsliv, men jeg er allerede temmelig vis på, at jeg aldrig finder ham, og blæser snart min lygte ud.

Men for at komme tilbage til min mand – da det fremkaldte en sand revolution i mig at se ham komme ind til mig i skjorte og underbenklæder, benyttede jeg mig af alle midler – alle, forstår du, til at holde ham på afstand … til at gøre ham ked af mig. Han blev først rasende og derefter skinsyg; han bildte sig ind, at jeg bedrog ham I begyndelsen nøjedes han med at holde øje med mig. Med tigerblikke vogtede han på enhver mandsperson, der nærmede sig huset. Over alt fulgte han mig. Han brugte de hæsligste midler for at overraske mig. Jeg måtte ikke længere have lov til at tale med nogen som helst. Når vi var på bal, plantede han sig bag ved mig og stak sit store hundehoved frem, hver gang jeg sagde et ord. Han fulgte bagefter mig til buffeten, forbød mig at danse med den eller den, forlangte, at jeg skulle tage hjem midt i kotillonen, gjorde

mig dum og latterlig og fik folk til at tro Gud ved hvad om mig. Til sidst foretrak jeg slet ikke at deltage i noget som helst mere.

Men hjemme blev det værre endnu. Tænk dig, at den slyngel behandlede mig som … som … ja, jeg kan knapt sige det … som en skøge!

Hver eneste aften sagde han til mig: "Hvem har du så haft at gøre med i dag?" Jeg græd, og han var henrykt.

Og det blev stadig værre. Forrige uge tog han mig med ud at spise til middag i en restaurant i Champs-Elysées. Tilfældet ville, at Baubignac kom til at sidde ved bordet ved siden af os. Straks gav Simon sig til som en rasende at trampe løs på mine fødder, mens han over sin melon skældte mig ud for alt mulig slemt. "Det er dig, der har sat ham stævne," påstod han, "dit skamløse fruentimmer, men vent bare!" Og ved du, hvad han så fandt på? Ja, du kan ikke gætte det: han trak ganske forsigtigt en af mine hattenåle ud og borede den ind i armen på mig. Jeg udstødte et højt skrig, alle løb til, og så spillede han den afskyeligste komedie, og lod som om han var utrøstelig over sin kejtethed. Er du med?

I det øjeblik sagde jeg til mig selv: "Jeg vil hævne mig, og det skal ikke vare længe." Hvad ville du have gjort, hvis det var dig?"

"Jeg ville også have hævnet mig!"

"Ja, ikke sandt? – Godt, jeg har gjort det."

"Hvorledes det?"

"Hvad for noget? Kan du ikke tænke dig det?"

"Ja, jeg ved ikke … har du? …"

"Akkurat ja."

"Ja, men …"

"Herregud, tænk på hans ansigt! Kan du ikke se ham for dig med hans tykke kinder, hans røde næse og hans bakkenbarter, der hænger som et par hundeøren?"

"Jo."

"Tænk så også på, at han er skinsyg som en tiger."

"Ja."

"Godt, jeg sagde til mig selv: "Jeg vil hævne mig blot for min egen personlige tilfredsstillelses skyld. Ingen skal vide det uden jeg selv og så Marie, for det var naturligvis min hensigt at fortælle det til dig, men heller ikke til et eneste andet menneske." Tænk så på hans ansigt og tænk så på, at han ... at han ... at han er ..."

"Hvad? ... Du har altså? ..."

"Å, sig det endelig ikke til nogen, hører du! Det må du love mig! ... Men tænk, hvor det er komisk, tænk! ... Jeg synes, at han lige fra det øjeblik er blevet en helt anden ... og jeg kan ikke lade være med at le ganske alene ... ganske alene ... Tænk dog på hans ansigt ... !!!"

Baronessen så på sin veninde, og latteren, der arbejdede sig frem, vældede ud af hendes mund; hun lo og lo, som om hun havde fået et nerveanfald. Hun pressede hænderne mod brystet, hendes ansigt var ganske fortrukket, hun snappede efter vejret og bøjede sig forover, som om hun var lige ved at falde på næsen.

Den lille marquise kunne ikke længere modstå; også hos hende brød latteren frem og truede med at kvæle hende. Mellem hele kaskader af små skrig gentog hun stadig:

"Tænk dig! ... tænk dig! ... er det ikke grinagtigt? ... hvad? ... tænk på hans ansigt! ... på hans næse ... og på hans

bakkenbarter! … tænk, hvad? … er det ikke forfærdelig grinagtigt? … men sig det endelig ikke … ikke til et eneste menneske … hører du? … aldrig … du … aldrig!"

Til sidst kunne de næsten ikke mere. De var omtrent kvalte, ude af stand til at tale og den vanvittige lystighed fik dem til at græde rigtige tårer.

Baronessen var den, der først blev roligere, og endnu helt dirrende spurgte hun:

"Å, fortæl mig, hvorledes du bar dig ad … fortæl mig det alt sammen … det er så morsomt … så morsomt! …"

Veninden havde endnu ondt ved at tale; hun stammede:

"Da jeg tog min beslutning, sagde jeg til mig selv: … "Skal det være … så skal det gå i en fart! … Og så … så gjorde jeg det … nu … i dag! …"

"I dag!"

"Ja … for lidt siden … og jeg har sagt til Simon, at han skulle komme og hente mig her hos dig, for at vi rigtig kunne more os … her … om lidt … tænk … tænk på det … når du … når du ser på ham …"

Baronessen, der var begyndt at komme sig, pustede, som om hun havde løbet stærkt. Hun blev utålmodig:

"Herregud, så fortæl mig dog, hvorledes det gik til … hører du! …"

"Det gik ganske af sig selv. Jeg sagde til mig selv: "han er skinsyg på Baubignac, godt! – så skal det netop være Baubignac." Han er torskedum, men meget skikkelig, og det ville aldrig falde ham ind at fortælle noget om det. Og så gik jeg hen til ham, da vi havde spist frokost."

"Gik du hen til ham? Under hvilket påskud?"

"En indsamling … til nogle forældreløse."

"Fortæl … skynd dig … fortæl!"

"Han blev så forbavset, da han så mig, at han slet ikke kunne sige noget. Han gav mig to tyvefrancsstykker til indsamlingen, og da jeg rejste mig for at gå, spurgte han, hvorledes min mand havde det. Så lod jeg, som om jeg ikke længere kunne beherske mig, og fortalte ham alt, hvad jeg havde på hjerte. Jeg gjorde ham naturligvis sortere, end han er, det kan du nok begribe … Baubignac blev rørt og gav sig til at søge efter et middel til at hjælpe mig … og jeg … jeg gav mig til at græde … således som man græder … når man vil … Han trøstede mig … fik mig til at sidde ned … og da jeg stadig ikke blev roligere … så kyssede han mig … Jeg sagde: "Å, min stakkels ven … min stakkels ven!" Han gentog: "Stakkels veninde … Stakkels lille veninde" og blev ved at kysse mig, lige indtil … ja, lige indtil det var sket!"

Bag efter fik jeg et skrækkeligt anfald af fortvivlelse. Jeg overøste ham med bebrejdelser og behandlede ham som jeg ved ikke hvad … Men indvendig havde jeg den forfærdeligste lyst til at le. Jeg tænkte på Simon, på hans ansigt, på hans bakkenbarter, du!! Da jeg kom ned på gaden, kunne jeg ikke styre mig længere, men måtte gå ind i en port for at le ud. Tænk bare! … Det er sket, du! Og han, som var så bange for det! Der kan komme krig og jordskælv og pest, og vi kan alle sammen dø … men det er sket alligevel!!! Intet kan mere gøre det ugjort!!! Tænk på hans ansigt … og sig til dig selv … at det er sket!!!"

Baronessen, der atter var nær ved at kvæles, spurgte:

"Vil du besøge Baubignac igen?"

"Nej, aldrig ... aldrig i verden ... jeg fik mere end nok ... det ville bare være min mand om igen."

Og de begyndte begge at le igen med en sådan voldsomhed, at deres legemer gennemrystedes af krampagtige ryk.

En ringen standsede deres munterhed.

Marquisen mumlede:

"Det er ham ... se nu på ham ..."

Døren gik op, og en svær mand kom til syne, en svær mand med et rødt ansigt, tykke læber og hængende bakkenbarter. Han rullede forbitret med øjnene.

De to unge kvinder så et sekund på ham, så kastede de sig pludseligt ned over chaiselonguen i et sådant latteranfald, at de stønnede og klagede sig, som om de gennemgik de forfærdeligste lidelser.

Han stirrede forbløffet på dem og blev ved med i en gnaven tone at gentage:

"Men er I da blevet gale? ... Er I da blevet gale? ... Er I da blevet gale?"

Dåben

"En lille smule cognac, doktor?"

"Tak, gerne."

Den gamle marinelæge rakte sit glas frem og så den smukke væske med de gyldne reflekser stige op til kanten.

Så hævede han glasset i højde med øjnene og lod lampelyset skinne igennem det. Så lugtede han til det og opsugede nogle dråber, som han længe lod løbe om på tungen og fugte ganens sarte hud. Endelig sagde han:

"Ah, hvilken herlig gift! Eller rettere, hvilken lokkende morder, hvilken liflig menneskefordærver!

De kender den slet ikke. De har ganske vist læst Zolas fortræffelige roman "Faldgruben", men De har ikke således som jeg set alkoholen undergrave en hel stamme af vilde, et lille kongerige af negre – den lumske alkohol, som rødskæggede, engelske matroser sindigt udlossede i trinde tønder.

Men ikke nok med det, jeg har også set – set med mine egne øjne – et højst mærkeligt og gribende alkoholdrama, der udspilledes ganske nær herved, i Bretagne, i en lille landsby i omegnen af Pont l'Abbé.

Jeg havde den gang et års orlov og boede i en lille villa, som min faster havde efterladt mig. De kender jo denne flade kyst, hvor vinden både nat og dag farer hvinende hen over tidslerne, og hvor der hist og her rager store stående og liggende stene frem, uhyre stene, som en gang blev tilbedt som guder, og som endnu i størrelse og form har bevaret noget underligt ængstende. Jeg har altid en fornemmelse af, at de skal til at

blive levende, og at de store granitkolosser med tunge og langsomme skridt vil give sig til at vandre hen over heden eller på uhyre vinger, vinger af sten, svinge sig op mod druidernes paradis.

Horisonten lukkes og beherskes af havet, det brummende hav, som er fuldt af skær og hvis sorte hoveder, der altid er omgivet af skumfråde, minder om hunde, der ligger og venter på fiskerne.

Og de, menneskene, begiver sig ud på dette forfærdelige hav, der med et pludseligt sæt skyder sin grønlige ryg i vejret, vælter bådene omkuld og sluger dem som piller. Dag og nat går de ud i deres små fartøjer, dristige, ophidsede og drukne. For de er ofte drukne. "Når flasken er fuld," siger de, "ser man skæret, men når den er tom, ser man det ikke mere."

Gå ind i hytterne. Aldrig vil De træffe nogen fader. Og hvis De spørger konen, hvor hendes mand er henne, vil hun række hånden ud mod det mørke hav, der brummer og spyr sin hvide fråde op mod strandbredden. En aften, da han havde drukket lidt for meget, blev han derude. Og den ældste søn ligeledes. Hun har endnu fire drenge, fire kraftige lyshårede drenge. Deres tur kommer snart.

Jeg boede altså i en villa i nærheden af Pont l'Abbé. Jeg boede alene sammen med min tjener, en gammel forhenværende sømand, og en bretagnesk familie, der havde opsyn med ejendommen, når jeg var borte. Den bestod af tre personer, to søstre og en mand, som havde ægtet den ene af dem, og som passede min have.

Netop det år, jeg boede der, nedkom gartnerens kone ved juletid med en dreng.

Manden kom ind til mig for at bede mig om at være fadder. Jeg kunne ikke godt sige nej, og han lånte ti francs af mig – til at afholde udgifterne i kirken med, sagde han.

Højtideligheden blev fastsat til den anden januar. I otte dage havde jorden været dækket med sne; et uhyre hårdt og hvidt lagen, der syntes at være uden ende, lå over det lave og flade land. I det fjerne bag den hvide slette synede havet helt sort, og man så det hidse sig op, skyde ryg og rulle med sine bølger, som om det ville vælte sig ind over sin blege naboerske, der lå så kold og så uhyggeligt stille, at det var, som om man havde døden for sig.

Klokken ni om morgenen stillede fa'r Kardec foran min dør sammen med sin svigerinde, den store og tykke Kermagan, og barnepigen, som bar barnet, der var rullet ind i et tæppe.

Vi begav os på vej til kirken. Det var så koldt, at selv stenene skulle synes at måtte briste, en sønderrivende kulde, der sved i huden og pinte én som brandsår. Jeg tænkte på det stakkels lille væsen, der blev båret afsted foran os, og jeg sagde til mig selv, at denne bretagneske race virkelig måtte være af jern, siden dens børn kunne være i stand til i en så spæd alder at udholde den slags ture.

Vi nåede omsider kirken, men døren var lukket. Præsten var forsinket.

Barnepigen satte sig på en af afviserstenene foran kirkedøren og gav sig til at klæde barnet af. Først troede jeg, at det havde gjort sig vådt, men jeg så snart, at det blev klædt nøgen, splitternøgen i den bidende kulde. Jeg blev oprørt over en sådan uforsigtighed og gik hen til barnepigen:

"Er De blevet forrykt? De slår jo barnet ihjel."

Pigen svarede med den mest ophøjede ro:

"Ih nej, det gør ingenting, det kan ikke have klæder på, når det skal vente på Vorherre."

Faderen og tanten stod og så til uden at røre sig. Det var en gammel skik, og fulgte man den ikke, ville der hændes den lille en ulykke.

Jeg blev vred, jeg skældte manden ud, truede med at gå min vej og ville med magt dække den spæde skabning til. Det var forgæves. Barnepigen løb sin vej foran mig i sneen, og barnets krop blev helt blå.

Jeg var lige ved at forlade disse barbarer, da jeg fik øje på præsten, der kom gående over marken, fulgt af sakristanen og en lille bondedreng.

Jeg løb ham i møde og forklarede ham heftigt årsagen til min harme. Han blev slet ikke overrasket, han fremskyndede end ikke sine skridt og gjorde intet for at komme hurtigere.

"Det er der ikke noget at gøre ved," svarede han, "det er skik og brug, det gør de alle sammen, det er noget, vi ikke kan forhindre."

"Ja, men så skynd Dem dog i det mindste," skreg jeg.

Han mumlede:

"Jeg kan vel ikke gå hurtigere, end jeg kan."

Han gik ind i sakristiet, mens vi blev stående uden for døren og ventede. Jeg er vis på, at jeg led endnu mere end det stakkels barn, som hvinede af kulde.

Endelig blev døren lukket op, og vi slap ind. Men barnet skulle vedblive at være nøgent under hele ceremonien.

Den fik aldrig ende. Præsten drævede de latinske stavelser, som med forkerte betoninger faldt fra hans mund. Han var

utåleligt langsom, lige så langsom som en hellig skildpadde, og hans hvide messehagel isnede mit hjerte, som om det var en anden slags sne, han havde indhyllet sig i, for i en ubarmhjertig og barbarisk guds navn yderligere at pine den stakkels menneskelarve, som kulden fik til at vride sig i smerte.

Endelig var dåben fuldført, og jeg så barnepigen på ny rulle det gennemisnede barn, der klynkede med en spæd og pibende røst, ind i det lange tæppe.

Præsten sagde til mig:

"Vil De skrive under i kirkebogen?"

Jeg vendte mig om imod min gartner.

"Skynd Dem nu endelig hjem og sørg for at få barnet rigtig grundigt varmet igennem."

Og jeg gav ham endnu nogle råd for om muligt, hvis det endnu kunne lade sig gøre, at undgå en lungebetændelse.

Manden lovede at efterkomme mine anordninger og gik sammen med svigerinden og barnepigen. Jeg fulgte med præsten ind i sakristiet.

Da jeg havde skrevet under, forlangte han fem francs til at dække omkostningerne med.

Da jeg allerede havde givet faderen ti francs, nægtede jeg at betale igen. Præsten truede mig med at rive bladet ud og annullere dåben. Jeg på min side truede ham med at henvende mig til republikkens prokurør.

Vi skændtes længe, og jeg endte med at betale. Lige så snart jeg var kommet hjem, ville jeg vide, om der ikke var sket noget slemt. Jeg skyndte mig over til Kardecs, men faderen, svigerinden og barnepigen var endnu ikke kommet tilbage.

Barselkvinden lå ganske alene, hun rystede af kulde i sin seng og klagede over, at hun var sulten, da hun intet havde fået at spise siden den foregående dag.

"Hvor pokker kan de være henne?" spurgte jeg. Uden at være i mindste måde forbavset eller ærgerlig svarede hun:

"De er nok gået hen og drikke et glas for at fejre højtideligheden."

Det var også skik og brug. Jeg tænkte på mine ti francs, som skulle have været brugt i kirken, og som nu formodentlig blev givet ud til alkohol.

Jeg sendte Bouillon ind til moderen og gav befaling til, at der skulle tændes et godt bål i kaminen hos hende. Jeg var ængstelig og rasende; jeg lovede mig selv, at jeg ville jage de bæster ud, og tænkte med rædsel på, hvad der var blevet af den ulykkelige unge.

Klokken seks om aftenen var de endnu ikke kommet tilbage.

Jeg gav min tjener ordre til at vente på dem og gik i seng.

Jeg faldt snart i søvn, for jeg sover som en sand matros.

Ved daggry blev jeg vækket af min tjener, der kom med varmt vand til at barbere mig med.

Så snart jeg havde fået øjnene op, spurgte jeg: "Nå – og Kérandec?"

Han betænkte sig lidt, så stammede han:

"Ja, han er kommet hjem, det var langt over midnat, han var så fuld, at han ikke kunne stå på benene, og det var både svigerinden og barnepigen også. Jeg tror nok, at de havde ligget og sovet i en grøft, og at den lille var død, uden at de lagde mærke til det."

Jeg fo'r op med et sæt og skreg:

"Er barnet dødt?"

"Ja, herre. De havde liget med til moderen, og da hun så det, gav hun sig til at græde, men så gav de hende noget at drikke for at trøste hende."

"Hvad behager? Gav de hende noget at drikke?"

"Ja; men det fik jeg ikke at vide før nu i morges for lidt siden. Da Kérandec ikke havde mere brændevin og ikke flere penge, tog han spritten fra lampen, herren havde sendt over til hende, og det drak de af alle fire, så længe der var noget tilbage. Konen er oven i købet blevet meget syg af det."

Jeg havde hurtigt trukket mine klæder på. Jeg snappede en stok i den hensigt at slå løs på alle disse menneskedyr og løb over til gartnerens.

Barselkvinden lå i krampetrækninger og døddrukken ved siden af barnets blå lig.

Kérandec, barnepigen og svigerinden snorkede på gulvet.

Jeg gjorde alt for at frelse konen, men ved middagstid døde hun."

Den gamle læge tav. Han tog atter cognacsflasken for at skænke sig et nyt glas og efter endnu en gang at have ladet lampelyset skinne igennem den gyldne væske og forvandle den til flydende topaser, tømte han i et drag den hede og lumske drik.

I kupéen

Solen var lige ved at forsvinde bag den store kæde, i hvilken Puy de Dôme rager op som en kæmpe, og tindernes skygge bredte sig ud over den dybe Royat-dal.

En del mennesker spadserede i parken omkring musikkiosken. Andre sad endnu trods aftenens kølighed rundt på bænkene.

I en af disse grupper førtes en ivrig samtale, for det drejede sig om en meget alvorlig sag, der i høj grad optog fruerne de Sarcagnes, de Vaulacelles og de Bridoie. Om nogle dage skulle ferien begynde, og de vidste ikke, hvorledes de skulle få deres sønner, som blev opdraget henholdsvis hos jesuitterne og dominikanerne, skaffet hjem.

De gode damer havde ikke selv lyst til at foretage rejsen for at hente deres afkom og de kendte uheldigvis ingen, de kunne bebyrde med dette delikate hverv. Det var allerede i slutningen af juli og Paris var mennesketom. De ledte forgæves efter et navn, som kunne frembyde den fornødne garanti.

Deres betænkeligheder øgedes ved en grim sædelighedsforbrydelse, som nogle dage forinden var blevet begået i en jernbanekupé. De tre damer følte sig overbeviste om, at alle hovedstadens løse fugle tilbragte deres liv i iltogene mellem Auvergne og Lyonerbanegården. Desuden havde hr. de Bridoie fortalt, at *Gil Blas* havde skrevet, at alle Paris' kendte og ukendte demimondedamer havde slået sig ned i Vichy, Mont Dore og Bourboule. For at komme dertil måtte de nødvendigvis være taget med toget, og lige så utvivlsomt var det, at de

fremdeles daglig rejste frem og tilbage med toget. Det ville med andre ord sige, at hele linjen var befængt med disse urene skabninger. Damerne var trøstesløse over, at adgangen til alle banegårde ikke var forbudt alle mistænkeligt udseende kvindemennesker.

Roger de Sarcagnes var femten år, Gontran de Vaulacelles tretten og Roland de Bridoie elleve år. Hvad skulle de gribe til? De kunne jo dog ikke udsætte deres børn for en berøring med denne art væsener! Hvad kunne de ikke få at høre, hvad kunne de ikke lære, hvis de tilbragte en hel dag eller en hel nat i en kupé, hvor der måske befandt sig en eller to af disse fruentimmere med en eller to af deres ledsagere?

Situationen syntes at være uløselig, da fru de Martinsec tilfældigvis kom forbi. Hun standsede for at hilse på sine veninder, der betroede hende deres bekymringer.

"Ih, men det er jo meget nemt," udbrød hun, "jeg låner jer min præst. Jeg kan godt undvære ham i otte og fyrre timer. Rodolphes opdragelse vil ikke lide ved et par dages frihed. Han kan tage ind og hente børnene og følge med dem tilbage."

Det blev altså bestemt, at fader Lecuir, en ung, meget kundskabsrig præst, der var huslærer for Rodolphe de Martinsec, den påfølgende uge skulle rejse til Paris for at hente de tre drenge.

Præsten tog altså ifølge bestemmelsen til Paris om fredagen og søndag morgen stod han på Lyonerbanegården sammen med de tre drenge for at tage med otte-toget, en ny direkte iltogsforbindelse, der for en halv snes dage siden var blevet oprettet på almindeligt forlangende af badegæsterne i Auvergne.

Han gik ned ad perronen, fulgt af sine unge rejsefæller, for at lede efter en kupé, som enten var tom, eller hvori der kun sad folk, som så respektable ud, for han var endnu opfyldt af alle de omstændelige forsigtighedsregler, fruerne de Sarcagnes, de Vaulacelles og de Bridoie havde indskærpet ham.

Foran en kupé fik han øje på en gammel herre og en gammel hvidhåret dame, der stod og talte med en anden og yngre dame, som allerede sad inde i kupéen. Den gamle herre var officer af Æreslegionen og både han og den gamle dame gjorde et overordentlig agtværdigt indtryk.

"Det er noget for mig," tænkte præsten og lod sine tre elever stige ind.

Den gamle dame sagde:

"Vær nu endelig forsigtig og pas godt på dig selv, mit barn."

Den unge svarede:

"Ja vist, mor, du skal ikke være ængstelig."

"Send endelig bud efter lægen, så snart du føler dig dårlig."

"Ja, ja, det skal jeg nok."

"Farvel mit barn!"

"Farvel mor!"

En lang omfavnelse, så smældede konduktøren døren i, og toget satte sig i bevægelse.

De var alene. Præsten var henrykt over sin egen behændighed og gav sig til at passiare med de tre drenge, der var ham betroet. Den dag han rejste, var det blevet aftalt, at han med fru de Martinsecs tilladelse skulle give dem nogle enkelte timer i feriens løb, og han ville straks søge at få et indtryk af sine tilkommende elevers evner og karakter.

Roger de Sarcagnes, den ældste, var en af den slags blege og magre latinskoledrenge, som er skudt alt for hurtigt i vejret. Han var mærkelig leddeløs i sine bevægelser, han talte langsomt og kom med meget naive bemærkninger.

Gontran de Vaulacelles syntes derimod at stå i stampe; han var opvakt, fiffig, næsvis og pudsig. Han gjorde nar ad alle, var underlig gammelklog i sine betragtninger og kom med dobbeltbundede udtalelser, der ængstede hans forældre.

Den yngste, Roland de Bridoie, lod ikke til at have noget som helst anlæg for noget som helst. Det var en lille, skikkelig fyr, der ville komme til at ligne sin fader.

Præsten meddelte dem, at de i de to sommermåneder ville komme under hans varetægt, og holdt en velfølt formaningstale til dem om deres pligter imod ham, om den måde, han ville lede dem på, og om den metode, han ville følge i sin undervisning.

Præsten var retsindig og ligetil, lidt for veltalende og fuld af systemer.

Hans tale blev afbrudt af et dybt suk, der kom fra deres rejseledsagerske. Han drejede hovedet om imod hende. Hun sad stadig i sit hjørne og stirrede lige ud for sig; hendes kinder var lidt blege. Præsten vendte sig atter til sine elever.

Toget fo'r afsted i fuld fart, over marker, gennem skove, under broer og over broer, og skumplede med sin dirrende rysten den lange kæde rejsende, som sad indelukket i kupéerne.

Gontran de Vaulacelles begyndte nu at udspørge fader Lecuir om Royat og om de fornøjelser, stedet kunne byde på. Var der en flod? Kunne man fiske? Ville han få en hest at ride på ligesom i fjor, osv.?

Den unge dame udstødte pludselig et slags skrig, et hurtig undertrykt, smertefuldt: "Åh!"

Præsten spurgte hende ængstelig:

"Føler De Dem dårlig, frue?"

Hun svarede:

"Nej, nej, fader, det er ingenting, en rent forbigående smerte; det betyder ikke noget. Jeg har ikke været rigtig rask i den sidste tid, og togets rysten trætter mig."

Hendes ansigt var blevet gustenblegt.

Han trængte ind på hende:

"Er der ikke noget, jeg kan gøre for Dem?"

"Nej, mange tak, slet intet, tak."

Præsten genoptog samtalen med sine elever og forberedte dem videre på at komme under hans ledelse.

Timerne svandt. Fra tid til anden standsede toget, så satte det sig atter i bevægelse. Den unge dame syntes at sove, hun havde boret sig helt ind i sit hjørne og rørte sig ikke mere. Skønt omtrent den halve dag var gået, havde hun endnu intet spist. Præsten tænkte: "Hun må være meget syg!"

Der var kun to timer tilbage til Clermont-Ferrand, da damen pludselig gav sig til at stønne. Hun lod sig næsten falde ned på sædet og støttede sig på hænderne. Hendes øjne stirrede vildt, hendes træk var fordrejede og hun blev ved med at gentage:

"Å, Gud! Å, Gud! Å, Gud!"

Præsten styrtede hen til hende:

"Frue ... frue ... hvad er der i vejen?"

Hun stammede:

"Jeg ... jeg ... tror ... at jeg skal føde!"

I det samme begyndte hun at skrige ganske forskrækkeligt. Hun udstødte et langt, vanvittigt hvin, der syntes at sønderrive hendes legemes forpinthed og hendes sjæls dødsangst.

Den stakkels præst stod aldeles forfjamsket foran hende. Han vidste hverken, hvad han skulle sige, eller hvad han skulle gøre, og han mumlede:

"Bare jeg vidste ... bare jeg vidste ...!"

Han var rød lige til det hvide i øjnene, og hans tre elever betragtede forbløffet damen, der lå og skreg.

På en gang syntes hun at vride hele sit legeme, hun løftede armene op over hovedet og en underlig trækning gik over hendes underliv.

Abbeden troede, at hun var ved at dø, og den tanke, at hun skulle dø, mens han stod og så på det, dø af mangel på hjælp og pleje, og at det således ville være hans skyld, fik ham til at tage en rask beslutning.

Med fast stemme sagde han:

"Jeg skal hjælpe Dem, frue. Jeg kender ganske vist ikke til det ... men jeg skal gøre det, så godt jeg kan. Det er min pligt at yde enhver lidende skabning min bistand."

Derpå vendte han sig om mod de tre drenge og råbte:

"Stil jer hen og se ud ad vinduet, og hvis én af jer vover at vende sig om, skal han få lov til at afskrive tusind virgilske vers."

Han slog selv de tre ruder ned og anbragte et hoved i hver af dem, trak de blå gardiner sammen bag ved dem og gentog:

"Hvis I blot gør en eneste bevægelse, får I ikke lov til at foretage nogen som helst udflugt i hele ferien. Og glem ikke, at jeg altid holder, hvad jeg har sagt!"

Han gik atter tilbage til den unge dame, idet han smøgede sine ærmer op.

Hun stønnede stadig og med mellemrum hvinede hun. Præsten, der var karmosinrød i ansigtet, hjalp hende, formanede hende og opmuntrede hende, mens han uafbrudt holdt øje med de tre drenge, der prøvede på at sende stjålne blikke ind i kupéen for at opdage, hvad det var for noget, deres nye lærer foretog sig, men hastigt fik øjnene til sig igen.

"Hr. de Vaulacelles, De kommer til tyve gange at konjugere mig verbet: "at adlyde." Det lader ikke til, at De kender det!" råbte han.

"Hr. de Bridoie, De får ikke dessert i en måned!"

Pludselig holdt den unge dame op med at jamre sig og næsten i samme øjeblik fik en underlig spæd lyd, der både lignede en mjaven og en gøen, de tre elever til som efter fælles aftale at vende sig om, i fast overbevisning om, at de havde hørt en nyfødt hvalp klynke.

Præsten stod med et lille bitte, ganske nøgent barn mellem hænderne. Han stirrede forbitret på det og så på én gang både glad og ulykkelig ud, som om han havde lyst til at le og græde på samme tid. Man kunne godt have antaget ham for at være vanvittig, så mange vekslende udtryk passerede lige efter hinanden hans øjne, hans mund og hans pande.

Som om han forkyndte sine elever en stor nyhed, erklærede han:

"Det er en dreng!"

Og næsten i samme åndedræt fortsatte han:

"Hr. de Sarcagnes, vil De være så god at række mig vandflasken, der ligger oppe i nettet. – Tak. – Tag proppen af. – Tak. – Hæld et par dråber ud i hånden på mig, blot et par dråber … Tak, det var udmærket."

Han hældte vandet ud over det lille væsens nøgne isse og udtalte:

"Jeg døber dig i Faderen, Sønnens og den Helligånds navn. Amen!"

Toget kørte ind på stationen i Clermont. Fru de Bridoies ansigt vise sig ved kupédøren. Synet af hende fik Præsten til fuldstændig at tabe hovedet og han præsenterede hende den lille skrøbelige menneskespire, som han lige havde hjulpet frem til dagens lys, idet han mumlede:

"Det er damen dér, som har haft et lille uheld undervejs."

Han så ud, som om han havde samlet barnet op af en kloak. Hans hår var sammenklistret af sved, hans dragt var tilsølet og han blev ved med at gentage:

"De har ingenting set, slet ingenting … det tør jeg svare for … De så alle tre ud ad vinduet … jeg tør svare for det … De så ingenting."

Og han steg ud af kupéen med de fire drenge i stedet for de tre, han var rejst ind for at hente, mens fruerne de Bridoie, de Vaulacelles og de Sarcagnes, der alle tre var blevet ligblege, stirrede forfærdet på hinanden uden at kunne finde et eneste ord at sige.

De tre familier spiste til middag sammen for at fejre sønnernes hjemkomst. Men der blev ikke talt meget, fædrene, mødrene og selv børnene syntes at have deres tanker andetsteds.

Pludselig spurgte den yngste, Roland de Bridoie:

"Hør, mama, hvor fandt præsten den lille dreng?"

Moderen gav ikke noget direkte svar:

"Så, spis nu bare, og lad os være i fred for dine spørgsmål."

Han tav nogle minutter, så fortsatte han:

"Der var ingen andre i kupéen end den dame, som havde ondt i maven. Præsten må altså være en troldmand ligesom Robert Houdin, der tager en skål med fisk frem under et tæppe."

"Ti nu stille, hører du! Du kan da nok forstå, at det var Vorherre, der sendte ham."

"Ja, men hvorledes bar Vorherre sig ad med det? Jeg så ingenting. Kom han ind gennem vinduet, hvad?"

Fru de Bridoie blev utålmodig og sagde skarpt:

"Må jeg nu være fri for den evige spørgen! Han kom fra et kålhoved ligesom alle andre små børn [Note 1)], det ved du jo godt!".

"Ja, men der ikke var spor af kål i kupéen!"

Gontran de Vaulacelles, der med en listig mine havde lyttet til samtalen, smilede og sagde:

"Jo, der var et kålhoved – men det var kun præsten, der så det!"

Så la la

Jeg var steget af i Barvilier, ene og alene fordi jeg i en (jeg ved ikke længere hvilken) rejsebog havde læst: "Et smukt museum, to Rubens, en Teniers, en Ribera."

Jeg tænkte: "Det er noget for mig. Jeg vil spise til middag i Hôtel de l'Europe, som rejsebogen udtrykkeligt fremhæver som et særligt godt madsted, og rejse videre næste dag."

Museet var lukket, det åbnes kun på forlangende af de tilrejsende. På min anmodning blev det altså lukket op, og jeg fik adgang til at betragte nogle smørerier, som en eller anden fantasifuld konservator havde tilskrevet malerkunstens største mestre.

Da det var gjort, stod jeg ganske alene og uden at have det mindste at foretage mig i en lang gade midt i den lille ukendte by, der er bygget midt på en uendelig mark. Jeg gik hele *Åren* igennem og studerede dens beskedne butikker, og da det var besørget, og klokken ikke var blevet mere end fire, følte jeg mig grebet af den art modløshed, der kan gøre selv de mest energiske mennesker ganske desperate.

Hvad skulle jeg få tiden til at gå med? Hvad i alverden skulle jeg få tiden til at gå med? Jeg ville gerne have betalt hundrede francs til den, der havde givet mig en god idé! Da jeg imidlertid ikke selv kunne finde på noget, besluttede jeg mig til ganske simpelt at ryge en god cigar, og jeg gav mig til at lede efter en cigarforretning. Takket være den røde lygte, fandt jeg snart én og gik derind. Damen bag disken stillede flere kasser frem til at vælge imellem og efter at have betragtet cigarerne, som jeg

fandt elendige, kom jeg tilfældigvis til at kaste et blik på damen selv.

Det var en kvinde på henved en fem og fyrre år, temmelig svær og ret gråhåret. Hun havde et fyldigt og agtværdigt ansigt, hvori det forekom mig, at jeg fandt noget bekendt. Og dog kendte jeg ikke damen. Nej, jeg var aldeles sikker på, at jeg ikke kendte hende … Men skulle jeg mon alligevel ikke have truffet hende et eller andet sted? Det kunne jo godt tænkes! Hendes ansigt måtte være mit øje bekendt, men det måtte have forandret sig, formodentligt på grund af sin fedme.

Jeg sagde:

"De må undskylde, at jeg ser så vist på Dem, men det forekommer mig, at jeg har set Dem før."

Hun svarede, idet hun blev rød:

"Det er mærkeligt … jeg har det samme indtryk."

Jeg udstødte et skrig:

"Åh, nu har jeg det! … Så la la!"

I komisk forfærdelse over dette udbrud løftede hun begge sine hænder og stammede:

"Gud, sæt nogen hørte det!"

Hun så sig forskrækket om for at se, om der var nogen i nærheden, så råbte hun:

"Georges? Er du der, Georges?"

Men ingen svarede, vi var alene, ganske alene.

"Så la la!" Tænk, at jeg virkelig havde kunnet genkende "*Så la la*", den stakkels *Så la la*, den magre *Så la la*, den ynkelige *Så la la* i denne fyldige og tilfredse forretningsdame!

Så la la! Hvor mange erindringer vågnede ikke i mig: Bougival, La Grenouillère, Chatou, Restaurant Fournaise, lange

dage, tilbragt i en robåd mellem Seinens bredder, tre år af mit liv, henrundet på dette henrivende stykke flod.

Vi var den gang en bande på en ti-tolv stykker. Vi boede i et hus i Chatou og førte en mærkelig tilværelse, altid halvfulde og halvnøgne. Nu til dags er rosportsmændenes levevis blevet en anden. De går med monokel.

Vor bande havde erhvervet sig en snes mere eller mindre regelmæssige kvindelige fæller. Nogle søndage havde vi kun fire af dem, enkelte andre havde vi dem alle sammen. Nogle af dem havde, om man så må sige, fast stade hos os, de andre kom, når de ikke havde noget bedre. Fem eller seks af dem var fællesgods for dem iblandt os, der ikke havde nogen bestemt veninde, og imellem dem var *Så la la*.

Hun var et usselt, radmagert og haltende pigebarn, der, når hun gik, fik én til at tænke på en græshoppe. Hun var frygtsom, kejtet og tog lige klodset på alt. Hun hagede sig forlegen fast til den beskedneste, den mindst fremtrædende og den mindst rige iblandt os, og han beholdt hende så en dag eller en måned, efter som han havde råd til. Hvorledes var hun kommet ind iblandt os? Ingen vidste det længere. Havde vi truffet hende en aften, da vi var fulde, i et af de danselokaler, vi plejede at søge, og fået hende med i det kvinderov, vi i reglen hjemførte? Eller havde vi set hende sidde alene ved et lille bord henne i en krog og indbudt hende til at spise frokost med os? Ingen af os ville have kunnet sige det, men en kendsgerning var det, at hun hørte med til banden.

Vi havde døbt hende *Så la la*, fordi hun altid beklagede sig over sin skæbne, sin modgang og sine skuffelser. Hver søndag sagde vi til hende:

"Nå, *Så la la*, hvorledes går det?"

Og ufravigeligt svarede hun:

"Å, det kommer vel nok, men foreløbig går det kun så la la ..."

Hvorledes var denne uheldige skabning kommet ind på en levevej, der netop fordrede ynde, behændighed, snuhed og skønhed? Det var et mysterium. Paris vrimler i øvrigt af såkaldte glædespiger, der er så hæslige, at de kunne skræmme selv en gendarm langt bort.

Hvad tog hun sig for på ugens seks andre dage? Hun havde flere gange fortalt os, at hun havde et arbejde. Hvilken slags? Vi vidste det ikke og vi gjorde os heller ingen bekymringer i den retning.

Så kom der en tid, hvor jeg tabte hende af syne. Vor bande var lidt efter lidt skrumpet ind og veg pladsen for en ny generation, til hvem vi testamenterede *Så la la*. Af og til, når jeg spiste frokost hos Fournaise, hørte jeg lidt om hende.

Vore efterfølgere, der ikke vidste, hvorfor vi havde døbt hende således, troede, at det var et orientalsk navn, og kaldte hende *Solila* indtil turen kom til dem til at afstå deres både og deres kvinder til den påfølgende generation. (Hver generations rosportsmæssige levetid beregnes i reglen til tre år, så forlader den flodens gæstfrie vand for at hellige sig til dommerstandens, lægevidenskabens eller politikkens mysterier.)

Den orientalske klang i navnet blev da forvekslet med en israelitisk, og de allersidste, dem med monoklen, kaldte hende derfor kort og godt: *Jødinden*.

Så forsvandt hun.

Og nu genfandt jeg hende altså som indehaverske af en cigarhandel i Barvilier.

Jeg sagde til hende:

"Nå, nu går det altså?"

Hun svarede:

"Ja, nu går det bedre."

Jeg fik pludselig lyst til at kende denne kvindes liv. Tidligere ville jeg have været fuldstændig ligeglad, men nu følte jeg mig på en gang nysgerrig, tiltrukket og i høj grad interesseret, og jeg spurgte:

"Hvorledes har du båret dig ad med at komme sådan til vejrs?"

"Det ved jeg ikke. Det kom, da jeg mindst ventede det."

"Var det i Chatou?"

"Ih, nej!"

"Hvor da?"

"I Paris, i det pensionat, hvor jeg boede."

"Nåh? – Hvorledes var det, havde du ikke en plads i Paris?"

"Jo, jeg var hos fru Ravelet."

"Fru Ravelet? Hvem er det?"

"Gud, kender du ikke fru Ravelet?"

"Nej."

"Det er jo hende den store modehandlerinde i Rue de Rivoli."

Og på en gang gav hun sig til at snakke løs. Hun fortalte mig en masse ting fra sit tidligere liv, om pariserlivets tusinde små hemmeligheder, om forholdene i sådan en stor modeforretning, om det liv, det kvindelige personale fører, om deres eventyr, om deres tankesæt, en hel historie om, hvorledes der ser ud i en sådan lille sypiges hjerte, disse fortovsskøger, der driver deres jagt på gaderne om morgenen, når de går til forretningen, om middagen, når de i deres fritime barhovedet

driver lidt rundt, og om aftenen, når de er på vejen hjem til deres beskedne logi.

Hun var øjensynlig helt lykkelig over at kunne tale om fortiden.

"Hvis du vidste, hvor vi var durkdrevne! … det var ganske utroligt, hvad vi kunne hitte på … Hver dag fortalte vi hinanden vores oplevelser … Du søde verden, hvor vi gjorde grin med mandfolkene!

Det første, jeg var med til at lave, var noget med en paraply. Jeg havde en gammel én, der var betrukket med alpaka, den så farlig ud. En dag, da det var regnvejr, mødte jeg den lange Louise i porten. Hun så, at jeg slog den ned, og sagde:

"Jeg kan ikke forstå, at du vil være bekendt at gå med sådan en paraply?"

"Det er jeg nødt til, jeg har ingen anden, og der er Thomas i portemoniksen for tiden."

Der var altid Thomas i portemoniksen.

Hun svarede:

"Så gå hen og hent én i Madeleinekirken."

Den kunne jeg ikke.

Hun fortsatte:

"Der får alle vi andre vores. Man kan få lige så mange, man vil have."

Og så forklarede hun mig, hvorledes man skulle bære sig ad. Det var meget simpelt.

Jeg gik altså med Irma hen i Madeleinekirken. Vi henvendte os til sakristanen og forklarede ham, at vi en uge forinden havde glemt en paraply. Han spurgte os, om vi huskede, hvorledes skaftet så ud, og jeg beskrev det, det endte i en

agatknap. Han førte os ind i et værelse, hvor der var over halvtreds paraplyer, som var glemt i kirken. Vi så dem igennem og fandt naturligvis ikke den, jeg spurgte efter. Derimod bed jeg mærke i en meget smuk paraply med udskåret elfenbensskaft, og et par dage efter gik Louise hen og spurgte efter den. Hun beskrev den, inden hun havde set den, og uden spor af mistanke udleverede sakristanen den til hende.

Naturligvis var vi fint klædt på den dag."

Hun lo, idet hun lod låget på en stor cigarkasse smælde op og i.

Efter en lille pause fortsatte hun:

"Ak ja, det var de grinagtigste ting, vi kunne finde på! Jeg kan huske en gang, da vi var fem på systuen. De fire af os var ganske almindelige, men den ene af os var noget for sig, det var Irma, den smukke Irma. Hun førte sig vældig flot og hun havde en elsker, der spillede en stor rolle i et af ministerierne. Det hindrede hende dog ikke i at sætte ham nogle vældige horn. En dag sagde hun til os:

"Ved I hvad, nu skal vi ordentlig lave den!"

Og hun fortalte os, hvad hun havde spekuleret ud. Hun havde en holdning, denne Irma, må du vide, der gjorde alle mænd rundtossede, og en figur og et par hofter, der rigtig kunne få deres tænder til at løbe i vand … Hun havde udspekuleret en måde, hvorpå vi kunne tjene hundrede francs til at købe ringe for. Nu skal du høre, det var knusende snedigt.

Jeg var jo ikke velhavende den gang, det kan du nok huske, og de andre heller ikke. Det kneb med at slå sig igennem. Vi tjente hundrede francs om måneden i forretningen, ikke en øre mere. Resten måtte vi skaffe os på anden måde. Ganske vist havde vi

hver to eller tre faste elskere, som gav os lidt, men det blev ikke til meget. Når vi gik tur om middagen, kunne det af og til hænde, at vi fik bid på en eller anden, der var der igen dagen efter. Vi lod ham rende en fjorten dage, inden vi indlod os med ham. Men den slags mænd er heller ikke meget indbringende og dem i Chatou var bare for fornøjelsens skyld! Næ, hvis du vidste de historier, vi lavede, det var til at revne af latter over! Da Irma altså foreslog os at tjene hundrede francs, var vi straks vældig med på det. Det er ikke rigtig fint, det jeg nu fortæller, men det gør ingenting, du kender jo livet, og desuden – når man har levet tre år i Chatou …

Hun sagde altså til os:

"Vi skal på operaballet have fat på nogle af de fornemste og rigeste herrer i Paris. Jeg kender dem af udseende."

I førstningen troede vi ikke på, at det var sandt, fordi den slags herrer ikke plejer at ville have noget at gøre med almindelige sypiger, ja, måske nok med Irma, men ikke med os andre. Åh, hvor hun var chik, Irma! Vi sagde altid på systuen, at hvis kejseren havde kendt hende, så havde han sikkert giftet sig med hende.

Hun lod os tage alle vore fineste klæder på og så sagde hun til os:

"I skal slet ikke med ind i salen, I skal blive holdende, hver i sin vogn, i en af gaderne i nærheden. Så kommer der en herre og stiger ind i vognen til jer. Så snart han er kommet ind, skal I kysse ham lige så kærligt I kan, og derpå udstøder I et højt skrig for at vise, at I har taget fejl, at det var en anden, I ventede på. Det vil ægge ham, at han har taget en andens plads, og han vil absolut blive. I gør modstand og befaler ham at stå ud … indtil …

indtil I indvilliger i at … at soupere med ham … hvorefter han vil føle sig forpligtet til at holde jer skadesløse."

Du er ikke helt med endnu, vel? Jo, nu skal du høre, hvorledes hun bar sig ad. Det var storartet.

Hun lod os alle fire stige ind, hver i sin vogn, ikke drosker, men lejede kareter, og lod os holde i gaderne omkring operaen. Så gik hun alene, ganske alene ind i balsalen. Da hun af navn kendte alle de rigeste herrer i Paris, fordi deres koner handlede i forretningen, valgte hun først én af dem ud for at vække hans nysgerrighed. Hun forstod at snakke op med ham, for morsom kunne hun også være, og når hun så, at han var blevet tilstrækkelig ivrig, tog hun sin maske af, og så var han den. Han ville naturligvis straks have hende med, men hun satte ham stævne om en halv time i en vogn, der skulle holde lige ud for nr. 20 i Rue Taitbout. Det var den vogn, jeg sad i. Jeg var meget tilhyllet og havde et tæt slør for ansigtet. Pludselig stak altså en herre hovedet ind ad døren og spurgte:

"Er det Dem?"

Ganske sagte hviskede jeg:

"Ja, det er mig, skynd Dem at stige ind."

Han stiger op, og jeg slår armene om ham og kysser ham, så vejret er lige ved at gå fra ham, og så siger jeg:

"Å, hvor jeg er lykkelig!"

Men pludselig udstøder jeg et skrig:

"Men det er jo ikke dig! Å, Gud! Å, Gud!" Og jeg giver mig til at græde.

Du kan tro, at han blev forbløffet.

Han prøvede på at trøste mig, undskyldte sig og fortabte sig i forsikringer om, at han også havde taget fejl. Jeg blev ved med

at græde, men mindre stærkt og udstødte dybe suk. Så gav han sig til at sige kælne ting. Det var en fuldendt elegant herre og desuden morede det ham at se, at jeg græd mindre og mindre.

Kort sagt, det endte med, at han foreslog, at vi skulle soupere sammen. Jeg afslog det og lod, som om jeg ville springe ud af vognen, men han greb mig om livet og kyssede mig på samme måde, som jeg havde kysset ham, da han kom ind.

Og så … ja, så souperede vi sammen … det kan du nok begribe … og bagefter gav han mig … kan du gætte? … nå, prøv på det! … fem hundrede francs! … Der er dog alligevel nogle flotte herrer til!

Det viste sig, at det var lykkedes for os alle sammen. Louise var den, som fik mindst – hun fik kun to hundrede francs, men hun var ved Gud også alt for mager!"

Cigarhandlersken syntes ikke længere at kunne holde op, førend hun havde udtømt alle de erindringer, der i så lang tid havde ligget indestængt bag hendes korrekte og velhavende forretningsydre. Hele hendes fattige og lystige fortid passerede atter gennem hendes sjæl og vakte hendes længsel efter den svundne sigøjneragtige pariser-tilværelse, der bestod af savn og betalte kærtegn, af latter og elendighed, af snedige beregninger og – til tider – af en stump ægte kærlighed.

Jeg spurgte:

"Men hvorledes fik du fat på denne cigarhandel?"

Hun smilede:

"Å, det er en hel historie. Tænk dig, i det samme pensionat, hvor jeg boede, var der i værelset ved siden af mig en student. Det hed sig, at han studerede til at blive jurist, men i virkeligheden bestilte han ikke spor. Fra morgen til aften hang

han på en café, og han var ligesom om han var tosset efter at spille billard. Jeg har aldrig set nogen, der var så gal efter det.

Når jeg var alene, tilbragte vi sommetider aftenen sammen. Det er med ham, jeg har Roger."

"Roger? Hvem er det?"

"Det er min søn."

"Ah!"

"Han gav mig en lille sum om måneden til at opdrage drengen for, men jeg ventede ikke, at jeg ellers nogen sinde skulle få noget ud af ham, for værre drivert har jeg aldrig set, nej, det ved Gud jeg ikke har! Da der var gået ti år, havde han endnu ikke taget sin første eksamen. Til sidst indså hans familie, at der ikke kunne blive noget af ham og kaldte ham hjem til hans provinsby, men vi blev ved at skrive til hinanden om drengen. Men tænk dig, så efter sidste valg får jeg at vide, at han er blevet valgt til deputeret for sin kreds, og at han havde holdt en tale i deputeretkammeret. Ja, sådan går det … hos de blinde bliver den enøjede konge, siger man jo! …

Jeg var naturligvis ikke længe om at opsøge ham, og han skaffede mig straks denne cigarhandel, fordi jeg var datter af en deporteret … Det var sandt nok, min fader var deporteret, men jeg havde aldrig tænkt mig, at det kunne føre til noget.

Kort sagt … Hys, der er Roger!"

En høj, korrekt, alvorlig og temmelig selvbevidst ung herre kom ind ad døren.

Han kyssede sin moder på panden, og hun sagde til mig:

"Ja, det er min søn … Han er kontorchef på rådhuset … ja, Dem kan jeg godt sige det til – det varer ikke længe, inden han er underpræfekt."

Jeg hilste yderst høfligst på den kommunale embedsmand og vandrede tilbage til hotellet efter først ærbødigt at have trykket *Så la la*'s fremstrakte hånd.

Opdaget

Båden var overfyldt. Vejret var smukt og de gode folk i Havre havde fået lyst til at gøre en udflugt til Trouville.

Ankertovene var kastet los, en sidste fløjten forkyndte, at afgangens øjeblik var kommet, og næsten i samme nu gik en dirrende sitren gennem skibet, mens man langs med dets sider hørte lyden af det oppiskede vand.

Hjulene drejede et par sekunder, så standsede de, satte sig derpå atter i bevægelse, – for kaptajnen, som stod oppe på kommandobroen, havde gennem råberen, der førte ned i skibets indre, givet befalingen "Fuld kraft!" – og skovlede sig hastigt frem gennem vandet.

Vi gled langs med molen, der var sort af mennesker. Passagererne ombord viftede med deres lommetørklæder, som om de var på vejen til Amerika, og deres venner, der var blevet i land, svarede på samme måde.

Julisolen sendte sine hede stråler ned over de røde parasoller, de lyse dragter, de glade ansigter og havets svagt krusede overflade.

Så snart vi var kommet ud af havnen, beskrev det lille fartøj en kort bue og rettede sin spidse stævn lige mod den fjerne kyst, der svagt skimtedes gennem morgenens dis. Til venstre for os lå Seinens tyve kilometer brede munding. Hist og her advarede store bøjer mod sandbankerne og langt ud kunne man genkende flodens ferske og dyndede vand, der uden at blande sig med saltvandet tegnede sig som lange gule striber i havets uhyre grønne og klare flade.

Så snart jeg kommer ombord på et skib, føler jeg en mærkelig trang til at gå frem og tilbage ligesom en matros, der holder vagt. Hvorfor? Det skal jeg ikke kunne sige. Jeg gav mig altså til at slentre rundt på dækket mellem de rejsendes vrimmel.

Pludselig var der nogen, der nævnte mit navn. Jeg vendte mig om. Det var en af mine gamle venner, Henri Sidoine, som jeg ikke havde set de sidste ti år.

Efter at vi havde trykket hinandens hænder, genoptog vi i fællesskab, mens vi talte om alle mulige ting, min afbrudte spadseretur, der nærmest kunne sammenlignes med en bjørns vandring i et bur. mens vi passiarede, betragtede vi den lange række passagerer, der sad på hver side af dækket.

På én gang udbrød Sidoine i en ligefrem rasende tone:

"Her er fuldt af englændere! Det rak!"

Det var sandt nok, der var fuldt af englændere. Herrerne stod med kikkerten for øjnene og stirrede ud i horisonten med en vigtig mine, som om de ville sige:

"Det er os, englænderne, som er herrer på havet. Bum! Bum! Se, her er vi!"

Og alle de hvide slør, der flagrede ud fra deres hatte, lignede faner, hejst af deres anmasselse. De unge, flade misser, hvis fodtøj ligeledes minder om deres fædrelands skibskonstruktioner, svøber de brogede sjaler om deres lige figur og tynde arme og ser med et ubestemmeligt smil ind over det strålende landskab. På de små hoveder, der er vokset ud på enden af disse lange kroppe, sidder engelske hatte af den mærkeligste facon, og i nakken er deres tynde hår sat op i en knude, der ligner en sammenrullet snog.

De gamle misser, som var endnu magrere, stod og gabede med deres national-kæber, der syntes at true rummet med deres uhyre lange og gule tænder.

Hver gang, vi kom forbi dem, sporede vi en lugt af gummi og tandvand.

Med voksende harme gentog Sidoine:

"Det rak! Kan man virkelig ikke forbyde dem at komme herover til Frankrig?"

Smilende spurgte jeg ham:

"Hvorfor er du så vred på dem? Mig er de fuldkommen ligegyldige."

Han svarede:

"Ja, du! Du kan sagtens! Men jeg! Jeg, som er gift med en englænderinde! Det er noget ganske andet."

Jeg standsede for at le ham lige op i ansigtet.

"Det var som pokker. Fortæl mig det. Hun gør dig altså meget ulykkelig?"

Han trak på skuldrene.

"Nej, ikke just det."

"Så ... så ... bedrager hun dig måske?"

"Desværre nej. Det ville være en skilsmissegrund, og så kunne jeg blive af med hende."

"Så forstår jeg ikke, hvad der er i vejen!"

"Nej, du forstår det ikke. Det forundrer mig ikke. Nu skal jeg sige dig det: hun har simpelt hen lært fransk, ikke noget som helst andet. Nu skal du høre:

Jeg havde ikke den mindste lyst til at gifte mig, da jeg for to år siden tog til Étretat for at tilbringe sommeren dér. Der er ikke noget så farligt som sådan et badested. Man kan ikke

tænke sig, i hvilken grad de unge piger i de omgivelser kommer til at tage sig ud til deres fordel. Paris klæder de gifte damer. De unge piger skal ses på landet.

Rideturene på æsler, badene tidligt om morgenen, frokosterne i det grønne – det er alt sammen lige så mange ægteskabssnarer. Og der gives virkelig heller ikke noget mere indtagende end sådan et attenårs barn, der løber hen over marken eller plukker blomster langs landevejen.

Jeg gjorde bekendtskab med en engelsk familie, der var taget ind i det samme hotel som jeg. Faderen lignede de mandfolk, du ser dér, og moderen alle andre englænderinder.

Der var to sønner af den slags, unge fyre, som ikke består af andet end knogler, og som fra morgen til aften er optaget af voldsomme spil, der spilles med bolde, køller og ketsjere, og desforuden to døtre, den ene, den ældste, en af de sædvanlige konservesdåse-englænderinder, den yngste derimod et vidunder. Tænk dig en blondine med et englehoved! Når engelske fruentimmere giver sig af med at være smukke, så er de guddommelige. Hun havde et par blå øjne, der syntes at rumme al verdens poesi, alle dens drømme, al dens håb og al dens lykke.

Hvilke uendelige horisonter skuer man ikke i sådanne to kvindeøjne! Hvor stiller de ikke vort hjertes evige og ubestemmelige længsel!

Jeg må også tilføje, at vi franskmænd altid er parate til at tilbede en kvinde af en anden nation. Så snart vi møder en russerinde, en svensk dame, en spanierinde eller en englænderinde, der blot ser en lille smule godt ud, bliver vi straks forelskede. Alt, hvad der kommer ude fra, begejstrer os,

benklædestoffer, hatte, handsker, geværer og … kvinder. Og det er dog meget uretfærdigt af os!

Jeg tror imidlertid, at det, der mest bedårer os ved disse fremmede kvinder, er deres mangelfulde udtale. Så snart en dame taler vort sprog dårligt, finder vi hende indtagende, begår hun en sproglig bommert ved hvert ord, hun siger, er hun henrivende, og hvis hun radbrækker sproget på en sådan måde, at det ikke er til at forstå et ord af, bliver hun uimodståelig.

Du kan ikke tænke dig, hvor det lyder vidunderligt at høre en sød lille rosenrød mund sige:

"I will spis' mer' skink'!"

Min lille englænderinde, Kate, talte et meget fantastisk sprog. De første dage forstod jeg ikke et muk af det, så mange ukendte og forbløffende ord opfandt hun, men derefter blev jeg aldeles forelsket i dette morsomme og indtagende kragemål.

Alle de fordrejede, bizarre og latterlige udtryk, hun kom med, fik på hendes læber et ejendommeligt trylleri, og om aftenen havde vi på kasinoets terrasse lange samtaler, der lignede mundtlige gåder.

Jeg giftede mig med hende. Jeg elskede hende så vanvittigt, som man elsker en drøm, for de, der virkelig elsker, elsker aldrig andet end en drøm, der har antaget en kvindes skikkelse.

Det var en vidunderlig tid, og det var mig selv, der gjorde ende på den. Jeg gav min hustru en lærer i fransk.

Så længe hun misbrugte vore ordbøger og drejede halsen om på vore grammatikker, tilbad jeg hende.

Vore samtaler var meget enkelte. De åbenbarede mig hendes væsens overraskende ynde og den uforlignelige elegance i hendes bevægelser; de viste mig hende som en eventyrlig,

talende juvel, som en levende dukke, der er lavet til at kysse og lige er i stand til nogenlunde at sige, hvad hun ønsker sig, som undertiden kan komme med de forunderligste udbrud og på en måde, der synes koket, fordi den er uforståelig og uforudset, kan udtrykke følelser og stemninger, som i sig selv er meget lidt indviklede.

Ja, hun lignede fuldstændig de smukke legetøjsdukker, som skal sige: "Papa" og "Mama", og udtaler det: "Baa-ba" – og "Maa-ma."

Kunne jeg vel tro, at …

Nu taler hun … hun taler … dårligt … meget dårligt … hun gør stadig ligeså mange fejl … men man kan forstå hende … ja, jeg kan forstå hende … jeg ved, hvad der bor i hende, jeg kender hende …

Jeg har lukket min dukke op for at se, hvad der var indeni … og jeg har set det. Og jeg er jo nødt til at tale med hende, du!

Ak, du kender ikke en ung velopdragen englænderindes meninger, tankesæt og anskuelser. Fra morgen til aften gentager hun for mig alle de konversationsfraser, som de i de højere engelske pigeskoler lærer at kunne udenad. Og jeg har intet som helst at bebrejde hende!

Du har jo så tit set de såkaldte "kotillonsoverraskelser", de smukke forgyldte papirer, som er svøbt om de skrækkeligste bolsjer. Sådan én havde jeg og jeg har revet papiret af! Jeg ville bide i den, og jeg er blevet så led ved den, at jeg nu får opstød, bare jeg ser en af hendes landsmænd.

Jeg har ægtet en papegøje, som jeg kunne tænke mig havde lært fransk af en gammel engelsk lærerinde. Forstår du mig nu?"

Trouvilles havnemole dukkede frem, fyldt med mennesker.
Jeg sagde:
"Hvor er din kone?"
Han svarede:
"Jeg har fulgt hende til Étretat."
"Og du selv? Hvor skal du hen?"
"Jeg? Jeg skal more mig lidt i Trouville."
Og efter en lille pause tilføjede han:
"Du aner ikke, hvor dum en kvinde undertiden kan være!"

Ved sengekanten

Et stort bål flammede i kaminen. På det japanske bord stod to tekopper lige overfor hinanden og tepotten dampede ved siden af sukkerskålen og romkaraflen.

Grev de Sallure kastede sin hat, sine handsker og sin pels på en stol, mens grevinden, befriet for sin aftenkåbe, stillede sig foran spejlet og rettede lidt på sin frisure. Hun smilede elskværdigt til sig selv, idet hun lod spidsen af sine fine ringklædte fingre glide hen over tindingernes krusede hår. Så vendte hun sig om imod sin mand, der i nogle sekunder havde stået og set på hende og syntes at betænke sig, som om en intim tanke gjorde ham forlegen.

Endelig sagde han:

"Det kan nok være, at der blev gjort kur til Dem i aften!"

Hun så ham lige ind i øjnene og et glimt af trods og triumf flammede i hendes blik, idet hun svarede:

"Selvfølgelig!"

Så satte hun sig hen ved tebordet. Han tog plads lige overfor hende og fortsatte, mens han brækkede en brioche midt over:

"Det var næsten latterligt ... for mig!"

Hun spurgte:

"Skal det være en scene? Er det Deres mening, at De vil gøre mig bebrejdelser?"

"Nej, nej, kære veninde, jeg siger blot, at denne hr. Burels opførsel overfor Dem næsten var upassende. Hvis ... hvis ... hvis jeg havde ret til det, ville jeg være blevet vred."

"Kære ven, vær hellere oprigtig. De tænker ikke på samme måde nu, som De tænkte for et år siden, det er det hele. Den

gang, da jeg fik at vide, at De havde en elskerinde, en elskerinde, som De elskede, brød De Dem ikke synderligt om, hvorvidt der var nogen, som gjorde kur til mig eller ikke. Jeg sagde Dem, hvor ondt det gjorde mig, jeg sagde, ligesom nu i aften, men med adskillig mere grund: "Min ven, De kompromitterer fru de Servy, De gør mig sorg, og De gør Dem selv latterlig." Hvad svarede De? De lod mig meget tydeligt forstå, at jeg var fri, at ægteskabet mellem forstandige mennesker kun er et gensidigt interesse-forhold, et socialt, men på ingen måde et moralsk bånd. Er det ikke sandt? De lod mig forstå, at Deres elskerinde var uendelig meget bedre end jeg, mere bedårende, mere kvinde. Det var Deres eget udtryk: mere kvinde! Alt det var selvfølgelig mildnet af en velopdragen mands hensynsfuldhed, indsvøbt i komplimenter og fremsat med en finfølelse, som jeg vidste at påskønne. Ikke desto mindre forstod jeg fuldkommen, hvad meningen var.

Det blev aftalt, at vi for fremtiden skulle leve sammen, men fuldstændig adskilte. Vi havde et barn, der dannede en bindestreg imellem os.

De lod mig næsten gætte, at De kun holdt på det ydre skin, og at jeg, hvis jeg fik lyst til det, godt kunne tage mig en elsker, når blot dette forhold blev holdt hemmeligt. De kom med en længere og fortræffelig udvikling om kvindernes klogskab, om deres takt, der fik dem til aldrig at overskride grænsen for det passende osv., osv.

Jeg forstod Dem, min ven, jeg forstod Dem fuldstændig. De var den gang meget, meget forelsket i fru de Servy, og min ægteskabelige kærlighed, min lovmæssige kærlighed var Dem til besvær. Jeg lagde formodentlig for megen beslag på Deres

evner. Siden den tid har vi levet adskilt. Vi tog til selskab sammen, og vi tog hjem sammen, men derpå gik vi hver til sit.

Men nu er De i de sidste par måneder pludselig begyndt at optræde som en skinsyg ægtemand. Hvad skal det sige?"

"Kære veninde, jeg er på ingen måde skinsyg, men jeg er bange for, at De skal være uforsigtig. De er ung, livlig og har lyst til eventyr ..."

"Undskyld, men skal vi tale om eventyr, er det bedst at gøre regnskabet op imellem os."

"Herregud, hold nu op med at spøge, hører De. Jeg taler som en ven, en alvorlig ven. Og hvad alt det, De før sagde, angår, så er det meget overdrevet."

"Aldeles ikke. De vedgik overfor mig Deres elskovsforbindelse, hvad der var det samme som at give mig tilladelse til at følge Deres eksempel. Jeg har ikke gjort det ..."

"Undskyld ..."

"Lad mig dog tale ud. Jeg har ikke gjort det. Jeg har ingen elsker og har ingen haft ... hidtil. Jeg ser tiden an ... jeg søger ... men jeg har ingen fundet. Jeg vil have én, der er bedre end De ... og det er vanskeligt ... Det er en kompliment, jeg siger Dem, De lader ikke til at lægge mærke til det."

"Hør nu, kære, Deres måde at spøge på er absolut ikke på sin plads."

"Jeg spøger aldeles ikke. De talte til mig om det attende århundrede og lod mig forstå, at De havde de samme moralske anskuelser. Jeg har intet glemt. Den dag, da det passer mig at være anderledes, end jeg nu er, nytter det ikke, hvad De så gør, forstår De, selv uden at ane det, bliver De ... hanrej, som så mange andre før Dem."

"Åh! … Hvorledes kan De bekvemme Dem til at bruge den slags ord?"

"Den slags ord? … De lo jo selv som en vanvittig, da fru de Gers erklærede, at hr. de Servy lignede en hanrej, som gik og ledte efter sine horn."

"Hvad der kan lyde pudsigt i fru de Gers mund, bliver upassende i Deres."

"På ingen måde. Men De finder ordet hanrej meget morsomt, når det drejer sig om hr. de Gers, mens De synes, at det klinger ilde, når talen er om Dem selv. Alt afhænger af synspunktet. I øvrigt kan jeg heller ikke selv lide dette ord, jeg brugte det kun for at se, om De var moden."

"Moden … til hvad?"

"Til at blive det. Når en mand bliver vred over dette ord, så er det, fordi han … brænder. Om to måneder vil De være den første til at le, når jeg taler om … om den art pandeprydelser. Ja, netop … thi når man først er det, mærker man det ikke."

"De er i allerhøjeste grad uopdragen i aften. Jeg har aldrig før set Dem således."

"Det er meget muligt … Jeg har altså forandret mig … til det værre. Det er Deres skyld."

"Hør nu, kære, lad os tale alvorligt. Jeg beder Dem, jeg bønfalder Dem om ikke oftere at tillade hr. Burel at gøre en så påtrængende og upassende kur til Dem som i aften."

"De er skinsyg. Det var jo det, jeg sagde."

"Nej, nej, absolut ikke. Jeg ønsker kun ikke at blive latterlig. Og hvis jeg oftere ser den fyr sidde og tale med Dem med sine læber lige ved Deres skulder … så … så skal han få med mig at bestille."

"Skulle De tilfældigvis være forelsket i mig?"

"Man kunne være det i damer, som var mindre smukke."

"Se, se! Hvor De gør Dem umage! Det er skade, at jeg ikke længere er forelsket i Dem!"

Greven har rejst sig. Han går omkring det lille bord, hen bag ved sin kone og trykker hurtigt et kys på hendes nakke. Hun retter sig op med et ryk og ser ham lige ind i øjnene:

"Ikke den slags narrestreger mellem os, om jeg må bede. Vi lever hver for sig. Det er forbi."

"Herregud, bliv nu ikke vred. Jeg synes, at De i den sidste tid er blevet så henrivende. "

"Aha! … så har jeg alligevel vundet. De finder også mig … moden."

"Jeg finder Dem henrivende … De har en arm, en teint, et par skuldre …"

"Som tiltaler hr. Burel …"

"De er ubarmhjertig … Men jeg forsikrer Dem … jeg mener, hvad jeg siger … jeg kender ikke en kvinde, der er så bedårende som De."

"De er fastende?"

"Hvad behager?"

"Jeg siger: De er fastende."

"Hvorledes det?"

"Når man er fastende, er man sulten, og når man er sulten, bekvemmer man sig til at spise de ting, man ellers ikke ville røre. Jeg er som den … ret, der pludselig bliver taget til nåde. Tidligere ville De ikke vide af mig, men De ville ikke have noget imod at smage på mig i aften."

"Å, Marguerite! Hvem har lært Dem at tale på den måde?"

"De selv! Tænk Dem om, siden De brød med fru de Servy har De fuldstændig officielt haft fire elskerinder, fire kokotter, fremragende kunstnerinder på deres område. Hvorledes vil De da have, at jeg på anden måde end ved en øjeblikkelig faste skal forklare Deres ... tilløb i aften?"

"Jeg vil være ærlig og brutal, uden omsvøb. Jeg er igen blevet forelsket i Dem. Det er sandhed, stærkt forelsket. Nu ved De det!"

"Se, se! Og så ville De gerne ... begynde forfra?"

"Ja, frue."

"Nu i aften?"

"Åh, Marguerite!"

"Godt. Nu er De igen forarget! Lad os tale lige ud. Vi er ikke længere noget for hinanden, vel? Jeg er Deres hustru, det er sandt nok, men jeg er Deres hustru ... i frihed. Jeg var i færd med at indgå en forpligtelse til en anden side, nu beder De mig, om jeg vil give Dem fortrinnet. Det vil jeg ... men for samme pris."

"Det forstår jeg ikke."

"Så skal jeg forklare Dem det. Er jeg lige så god som Deres kokotter? Vær nu ærlig."

"Tusinde gange bedre."

"Bedre end den bedste af dem?"

"Tusinde gange."

"Nå, hvor meget har så den bedste af dem kostet Dem i et kvartal?"

"Nu er jeg ikke længere med."

"Jeg spørger: hvor meget har den mest indtagende af dem kostet Dem i tre måneder i penge, juveler, middage, souper'er,

teaterbilletter osv. … kort sagt, med alt?"

"Det ved jeg virkelig ikke."

"Jo, De må vide det. Lad os se, en gennemsnitssum, lavt regnet. Fem tusinde francs om måneden? Kan det omtrent passe?"

"Ja, omtrent."

"Meget vel, så giv mig med det samme fem tusinde francs, og jeg tilhører Dem for en måned, fra i aften."

"De må jo være forrykt!"

"Ja, når De tager det på den måde … så godnat."

Grevinden går ind i sit soveværelse, sengetæppet er slået til side. En svag parfume hænger fast i tæpper og gardiner.

Greven lukker sagte døren halvt op:

"Her dufter dejligt!"

"Virkelig? Jeg har ellers ikke forandret parfume. Jeg bruger stadig *Peau d'Espagne*."

"Så, det er mærkeligt … det er en henrivende duft."

"Det er meget muligt. Men vil De ikke gøre mig den fornøjelse at gå Deres vej! Jeg agter nemlig at gå i seng."

"Marguerite!"

"Gå Deres vej!"

Han kommer helt ind og sætter sig i en lænestol.

Grevinden: "Nå, således! Ja, så meget des værre for Dem."

Hun tager langsomt sit kjoleliv af og står med nøgne og hvide arme, som hun løfter op over hovedet for at løse sit hår foran spejlet. Under et brus af kniplinger kommer noget rosenrødt til syne over det sorte silkekorset.

Greven rejser sig hurtigt og går hen imod hende.

Grevinden: "Rør mig ikke, jeg bliver vred!"

Han slår armene om hende og søger hendes læber.

Hun bukker sig rask ned og tager på toiletbordet et glas parfumeret vand, som hun skulle bruge til at børste sine tænder med, og slynger det tilbage over sin skulder lige ind i sin mands ansigt.

Han viger et par skridt tilbage, hans ansigt driver af vand og rasende mumler han:

"Det er idiotisk!"

"Det kan være ... men De har hørt mine betingelser: fem tusinde francs."

"Det ville være aldeles meningsløst."

"Hvorfor det?"

"Hvad behager? Hvorfor? Skulle en mand betale for at gå i seng med sin kone?"

"Åh! ... det var dog et grimt udtryk!"

"Det er muligt. Men jeg gentager, at det ville være meningsløst af en mand at betale sin ægteviede hustru."

"Det er meget mere meningsløst at give pengene ud til kokotter, når man har en hustru."

"Lad gå ... men jeg vil ikke være latterlig."

Grevinden har sat sig på chaiselonguen. Hun trækker langsomt sine strømper af ved at krænge dem som en slangehud. Det rosenrøde ben dukker frem af den mauvefarvede ham og den nydelige fod sættes på tæppet.

Greven kommer lidt nærmere og siger i en indsmigrende tone:

"Det er dog et mærkeligt indfald, De dér har fået."

"Hvilket?"

"At forlange fem tusinde francs af mig."

"Intet er rimeligere. Vi er fremmede for hinanden, ikke sandt? De attrår mig og De kan ikke gifte Dem med mig, eftersom vi allerede er gift. Så køber De mig, måske oven i købet lidt billigere end en anden.

Tænk rigtigt over det! I stedet for at de penge går til et fruentimmer, som bruger dem til Gud ved hvad, bliver De i Deres hus, i Deres husholdning. Og kan der for en intelligent mand tænkes noget morsommere og mere originalt end at betale sin egen hustru? Det eneste, man i den illegitime kærlighed bryder sig om, er det, som er dyrt, meget dyrt. De giver Deres … legitime kærlighed en ny værdi … en pikant tilsætning af udsvævelser … et krydderi af letsindighed … ved at … taksere den som den kærlighed, der er til fals. Er det ikke sandt?"

Hun har rejst sig og går næsten nøgen hen til toiletværelset:

"Vil De nu behage at gå, ellers ringer jeg på min kammerpige."

Utilfreds og forvirret står greven og ser efter hende. Så tager han pludselig sin tegnebog frem og kaster den hen til hende:

"Dér, din vampyr, der er dine seks tusinde! … Men, at du ved det …"

Grevinden samler pengene op, tæller dem og siger i en langsom tone:

"Hvilket?"

"Betragt det ikke som en vane."

Hun brister i latter og går henimod ham:

"Fem tusinde hver måned, ellers sender jeg Dem tilbage til Deres kokotter. Og hvis … hvis De er fornøjet … forlanger jeg måske en forhøjelse."

Hårnålen

Jeg siger hverken landets eller mandens navn. Det var langt, meget langt herfra, på en varm og frugtbar kyst. Hele dagen var jeg gået langs med kysten, der lyste af korn, og det blå hav, der lyste af sol. Blomsterne voksede lige ved siden af bølgerne, de lette, hvide, mumlende bølger. Det var varmt, en døsende varme, der duftede af fed og fugtig jord, det var, som om man indåndede selve dens grøde.

Det var blevet mig sagt, at jeg om aftenen ville kunne finde gæstfrihed hos en franskmand, der boede i en orangeskov på spidsen af en halvø. Hvem var han? Det var endnu ikke lykkedes mig at få det at vide; han havde købt jord, plantet vinstokke, sået korn; lidenskabeligt, næsten rasende havde han arbejdet. Fra måned til måned, fra år til år havde han udvidet sin ejendom og bestandig opdyrket nye frugtbare strækninger. Ved sit utrættelige arbejde havde han således samlet sig en formue.

Alligevel blev han ved at arbejde, sagdes der. Han stod op ved daggry og var ude i sine marker lige til natten faldt på. Han havde selv overopsynet alle vegne og syntes plaget af en fiks idé, pint af det umættelige begær efter penge, som intet kan dæmpe, intet stille tilfreds.

Nu lod han til at være meget rig.

Solen var i færd med at gå ned, da jeg nåede hans bolig. Den lå ganske rigtig på spidsen af et lille forbjerg midt imellem orangetræer. Det var et stort, meget tarveligt, firkantet hus med udsigt ud over havet.

Da jeg kom i nærheden af det, viste en mand med et stort skæg sig i døren. Jeg hilste på ham og spurgte, om han kunne give mig husly for natten. Han rakte mig smilende hånden:

"Værsågod, min herre, kom indenfor og lad, som om De var hjemme."

Han viste mig op i et gæsteværelse og stillede en tjener til min rådighed, alt sammen med en fuldkommen utvungethed og en indtagende elskværdighed, der røbede manden af det gode selskab. Derpå forlod han mig, idet han sagde:

"Så snart De har gjort Dem lidt i stand, spiser vi til middag."

Bordet var dækket til os to alene på en terrasse med udsigt ud over vandet. Jeg talte først til ham om dette så rige, så fjerne og så ukendte land!

Han smilede og svarede adspredt:

"Ja, dette land er smukt. Men man har ondt ved at se et lands skønhed, når man er langt borte fra det land, man elsker."

"Længes De efter Frankrig?"

"Jeg længes efter Paris."

"Hvorfor tager De ikke tilbage dertil?"

"Det gør jeg også en gang."

Og ganske naturligt kom vi til at tale om hjemmet, om boulevarderne og om pariserlivet. Han spurgte mig ud som en mand, der har kendt det alt sammen, nævnede navne og talte om alle de kendte ansigter fra fortovet foran Vaudeville-teatret.

"Hvem kommer nu hos Tortoni?"

"Stadig de samme – undtagen dem, der er døde."

Jeg så opmærksomt på ham og en svag erindring dæmrede hos mig. Jeg var vis på, at jeg havde set det ansigt et eller andet sted. Men hvor? Og når? Han så forslidt ud, skønt han endnu

var kraftig, og gjorde indtryk af at være melankolsk, skønt hans træk udtrykte en beslutsom energi. Hans store lyse skæg faldt ned over hans bryst, og af og til tog han om det helt oppe ved hagen, lukkede hånden om det og lod den glide ned lige til spidsen af det. Han var lidt skaldet, men han havde tætte øjenbryn og et kraftigt overskæg, der gik helt hen til kindskægget.

Bag ved os sank solen ned i havet og lagde som et ildslør over kysten. De blomstrende orangetræer sendte deres søde, bedøvende duft ud i aftenluften. Men han så intet uden mig. Han stirrede stift på mig, som om han i mine øjne, på bunden af min sjæl, så det kendte, elskede og fjerne billede af det brede, skyggefulde fortov, der går fra Madeleinekirken til Rue Drouot.

"Kender De Boutrelle?"

"Å, ja."

"Er han meget forandret?"

"Ja, han er blevet helt hvidhåret."

"Og la Ridamie?"

"Han er stadig den samme."

"Og kvinderne? Fortæl mig lidt om kvinderne. Lad mig en gang se. Kender De Suzanne Verner?"

"Ja, hun er blevet meget svær, hun er færdig."

"Åh! Og Sophie Astier?"

"Hun er død."

"Stakkels pige! Sig mig ... kender De ...?"

Han tav pludselig og blev bleg. Så fortsatte han i en forandret tone:

"Nej, det er bedre, jeg ikke taler mere om det. Det tager alt for meget på mig."

Som for at lede sine tanker hen på noget andet rejste han sig:

"Skal vi gå indenfor?"

"Ja, som De vil."

Og han gik foran mig ind i huset. Værelserne i nederste etage var store, bare, triste, og gjorde et forladt indtryk. Rundt omkring på bordene stod glas og tallerkener, efterladt af de brune tjenere, som uafbrudt listede om i det store hus.

To geværer hang på to søm på væggen, og i krogene sås hakker, spader, fiskesnører, tørrede palmeblade og alle mulige slags forskellige genstande, som en eller anden tilfældigvis havde sat fra sig, og som stod lige til at tage, når arbejdet krævede det.

Min vært smilede.

"Ja, således ser en forvists bolig eller rettere hule ud," sagde han, "men mit sovekammer er renere. Lad os gå derind."

Da jeg trådte indenfor, fik jeg indtrykket af, at jeg befandt mig i en marskandiserbutik. Så overfyldt var der med ting, en masse af den slags forskellige, underlige, og splittede ting, som man føler må være erindringer. På væggen hang to smukke tegninger af kendte malere, tæpper, våben, kårder og pistoler, samt lige midt på den største væg et stykke firkantet, hvid silke i en guldramme.

Overrasket gik jeg nærmere for at se, hvad det var, og fik øje på en hårnål, der var stukket midt i det blanke stof.

Min vært lagde sin hånd på min skulder.

"Ja, dér ser De," sagde han smilende, "den eneste ting, som jeg ser på herinde, den eneste, jeg i ti år har haft øje for. Hr. Prudhomme proklamerede: "Denne sabel er den skønneste dag i mit liv!" Jeg derimod kan sige: "Denne hårnål er hele mit liv"."

Jeg ledte efter en banal sætning og endte med at sige:

"De har lidt for en kvindes skyld?"

Han svarede hårdt:

"De kan sige, at jeg lider endnu! Jeg lider som en fordømt … Men kom med ud på balkonen. Et navn trængte sig for lidt siden frem på mine læber, men jeg turde ikke udtale det, for hvis De havde svaret: "Død!" som da jeg spurgte Dem om Sophie Astier, ville jeg endnu i dag have skudt mig en kugle for panden."

Vi var gået ud på den brede balkon, fra hvilken vi kunne se ud over to bugter, den ene til højre og den anden til venstre, indesluttet af høje grå bjerge. Det var i tusmørketimen, hvor den forsvundne sol ikke længere oplyser jorden uden ved sit genskin på himlen.

Han syntes at tage mod til sig og sagde:

"Lever Jeanne de Limours endnu?"

Hans blik var, dirrende af angst, fæstet på mig. Jeg smilede:

"Det gør hun … og hun er smukkere end nogen sinde."

"Kender De hende?"

"Ja."

Han tøvede:

"Kender De hende – godt?"

"Nej."

Han tog min hånd:

"Fortæl mig om hende!"

"Jeg har intet at fortælle. Hvad skal jeg sige? … Hun er en af de smukkeste og en af de dyreste kvinder i Paris. Hun fører en behagelig og fyrstelig tilværelse. Det er alt, hvad jeg ved."

Han mumlede: "Jeg elsker hende", som han kunne have sagt: "Jeg dør". Så fortsatte han hurtigt:

"I tre år førte vi et vidunderligt og frygteligt liv. Fem eller seks gange var jeg lige ved at dræbe hende; og hun har prøvet på at stikke øjet ud på mig med den hårnål, som De så derinde. Se her, denne lille hvide prik under mit venstre øje! Vi elskede hinanden! Hvorledes skulle jeg kunne forklare Dem denne lidenskab? De ville ikke kunne forstå den.

Der må eksistere en usammensat kærlighed mellem to hjerter og to sjæle, der går op i hinanden; men der eksisterer ganske sikkert en forfærdelig, uendelig kvalfuld kærlighed, kærligheden mellem to vidt forskellige væsener, som uimodståeligt drives i hinandens arme, og som afskyr og elsker hinanden, på samme tid.

I løbet af tre år ruinerede dette pigebarn mig. Jeg havde fire millioner, som hun spiste med sin rolige og uanfægtede mine, som hun knasede mellem sine tænder med et sagtmodigt smil, der syntes at være søgt fra hendes øjne ned til hendes læber.

De kender hende? Hun har noget uimodståeligt ved sig! Hvilket? Jeg ved det ikke. Er det hendes grå øjne, hvis blik borer sig ind i én og bliver siddende som hagen på en pil? Nej, det er snarere hendes blide, ligegyldige og forførende smil, der sidder som en maske på hendes ansigt. Hendes langsomme ynde betager én lidt efter lidt. Den udbølger fra hende som en parfume, fra hendes lange slanke midje, der næppe vugger sig, når hun går, for det ser mere ud, som om hun gled end gik, fra hendes smukke, slæbende stemme, der er som musikken til hendes smil, og fra hendes bevægelser, hendes altid beherskede, altid rigtige bevægelser, der beruser øjet ved deres

harmoni. I tre år så jeg kun hende på jorden! Hvor jeg led! For hun bedrog mig med alverden! Hvorfor? Ikke for noget, kun for at bedrage. Og da jeg havde fået det at vide, da jeg behandlede hende som en skøge, tilstod hun ganske rigtigt sin brøde. "Vi er vel ikke gift!" sagde hun.

Siden jeg er kommet herover, har jeg tænkt så meget på hende, at jeg er endt med at forstå hende: det er Manon Lescaut, der er kommet tilbage i en ny skikkelse. Det er Manon, for hvem kærlighed, nydelse og penge smelter sammen til ét."

Han tav. Efter nogle minutters tavshed vedblev han:

"Da jeg havde givet min sidste øre ud på hende" sagde hun ganske simpelt: "Du kan nok forstå, kære ven, at jeg ikke kan leve af luften. Jeg holder meget af dig, jeg holder endog mere af dig end af nogen anden, men jeg må jo leve. Jeg og fattigdom, det er to ting, som aldrig kan forenes."

Og hvis jeg så sagde Dem, hvilket skrækkeligt liv, jeg førte sammen med hende! Når jeg så på hende, havde jeg lige så megen lyst til at dræbe hende som til at kysse hende. Når jeg så på hende … følte jeg en rasende trang til at åbne mine arme for på én gang at favne hende og at dræbe hende. Der var i hende, inde bag hendes øjne, noget troløst, noget, som jeg ikke kunne få fat på, og som fik mig til at hade hende – og dog var det måske netop på grund af det, at jeg elskede hende så højt. Det kvindelige, det evigt, afskyelige og betagende kvindelige, havde hos hende en større magt end hos nogen anden kvinde. Hun var ladet med det, overladet med det som med en giftig og berusende strøm. Hun var mere kvinde end nogen anden skabning nogen sinde har været det.

Når jeg gik ud sammen med hende, så hun på alle de mænd, vi mødte, på en måde, som om hun med et eneste blik gav sig hen til dem. Det bragte mig ud af mig selv og knyttede mig dog endnu mere til hende. Trods mig, trods hende selv, tilhørte denne skabning alverden, blot idet hun gik forbi på gaden, alene i kraft af sin natur, skønt hendes væsen både var blidt og beskedent. Forstår De mig?

Hvilken kval! I teatret, på restauranter, over alt havde jeg en følelse af, at andre tog hende i besiddelse lige for mine øjne. Og så snart jeg lod hende være alene, vidste jeg, at det virkelig skete, at de andre ejede hende.

Nu er det ti år siden, at jeg sidste gang så hende, og jeg elsker hende højere end nogen sinde!"

Natten havde sænket sig over jorden. En bedøvende orangeduft bølgede i luften.

Jeg sagde til ham:

"Vil De se hende igen?"

Han svarede:

"Det manglede bare andet! Jeg har nu her dels i jord, dels i penge mellem syv og otte hundrede tusinde francs. Når millionen er nået, sælger jeg alt og rejser tilbage til Paris. Det er nok til at leve et år sammen med hende – et helt langt år. – Og bagefter – så farvel, mit liv er færdigt."

Jeg spurgte:

"Hvorledes mener De?"

"Det ved jeg ikke. Så er det forbi! Jeg beder hende måske om at tage mig til kammertjener!"

Ensomhed

Det var ved slutningen af en herremiddag. Stemningen havde været meget munter. En af gæsterne sagde til mig:

"Vil du gå med op ad Champs-Elysées?"

Lidt efter vandrede vi langsomt op ad den lange avenue under træerne, der endnu kun havde få udsprungne blade. Ingen lyd hørtes ud over den forvirrede summen, som Paris frembringer. En frisk vind strøg hen over vore ansigter, og stjernernes legion såede guldstøv ud over den sorte himmel.

Min ledsager sagde til mig:

"Jeg ved ikke, hvor det kan være, men jeg ånder bedre her, om natten, end andre steder. Jeg har en fornemmelse af, at mine tanker får plads til at vide sig ud. Der er øjeblikke, hvor jeg i min ånd mærker et af den slags glimt, der et sekund får én til at tro, at man er lige ved at opdage tingenes guddommelige hemmelighed. Så lukkes vinduet atter til. Det er forbi."

Fra tid til anden så vi skygger glide langs med buskadserne. Vi kom forbi en bænk, hvor to væsener, der sad side om side, smeltede sammen til en sort plet.

Min sidemand mumlede:

"Stakkels mennesker! De indgyder mig ikke lede, men en uhyre medlidenhed. Blandt alle menneskelivets mysterier er der ét, som jeg har formået at gennemtrænge: vor største kval her i tilværelsen kommer af, at vi evigt er alene, og at alt vort stræb, alle vore handlinger. Kun er et forsøg på at slippe bort fra denne ensomhed. De forelskede par her rundt på bænkene under åben himmel søger ligesom vi, ligesom alle skabninger,

at få denne ensomhed til at ophøre, selv om det kun er så meget som et minut. Men de bliver ved med at være ene, de vil altid blive ved med det, og vi også.

Vi lægger kun mere eller mindre mærke til det – det er også det hele.

Jeg har i den sidste tid døjet den forfærdelige pine at have forstået, at have opdaget den skrækkelige ensomhed, jeg lever i, og jeg ved, at intet kan gøre en ende på den, intet forstår du!

Hvad vi så end griber til, hvad vi så end gør, hvad vort hjerte så end føler, vore læber møder og vore arme favner, så er vi altid alene.

Jeg har slæbt dig med i aften på denne spadseretur for at slippe for at gå hjem, fordi ensomheden i min bolig nu volder mig de forfærdeligste lidelser. Hvad kan det nytte mig? Jeg taler til dig, og du hører på mig, men vi er alene begge to, vi går ved siden af hinanden, men vi er alene. Forstår du mig?

"Salige er de enfoldige i ånden," siger skriften. De lever i en illusion om lykken. De føler ikke vor ensomme elendighed, de flakker ikke som vi rundt i livet uden anden berøring med menneskene end gennem albuernes tilfældige stød, uden anden glæde end den egenkærlige tilfredsstillelse at forstå, at se, at gætte og endeløst lide under bevidstheden om vor evige ensomhed.

Du finder, at jeg er lidt forrykt, ikke? Hør på mig. Siden jeg har følt ensomheden i mit væsen, har jeg indtrykket af, at jeg daglig synker dybere og dybere ned i et underjordisk hul, hvis vægge jeg ikke kan finde, hvis bund jeg ikke kender – måske har det slet ikke nogen bund! Jeg synker ned i det uden at have nogen med mig, uden at have nogen omkring mig, uden at

noget levende væsen vandrer den samme mørke vej. Dette hul er livet! Somme tider høres støj, stemmer, skrig … Jeg famler mig frem mod denne forvirrede larm. Men jeg ved aldrig rigtig, hvor den kommer fra; jeg møder aldrig nogen, jeg finder aldrig en anden hånd i det mørke, der omgiver mig. Forstår du mig?

Enkelte dødelige har undertiden gættet sig til denne forfærdelige lidelse. *Musset* udbryder et sted: "Hvem kommer? Hvem kalder på mig? Jeg er ene. Det er kun klokken, der slår! Ak, ensomhed! Ak, fattigdom!"

Men hos ham var det kun en forbigående tvivl og ikke en afgjort vished, således som hos mig. Han var digter, han befolkede livet med skikkelser, med drømme. Han var aldrig virkelig alene. – Men jeg er det, jeg er alene!

Skrev ikke Gustave Flaubert, som var en af denne verdens store ulykkelige, fordi han var en af dens store klartsynede, en gang til en veninde denne trøstesløse sætning: "Vi lever alle i en ørken. Ingen af os forstår hinanden!"

Nej, ingen af os forstår hinanden, hvad vi så tænker, hvad vi så siger, hvad vi så prøver på!

Ved jorden, hvad der foregår oppe på stjernerne, vi ser deroppe, slyngede som en håndfuld ildkorn ud i rummet, så langt borte, at vi kun ser enkelte af dem glimte, mens de andres talløse skare endnu er skjult i uendeligheden, og så nær ved, at de måske danner et hele ligesom molekylerne i et legeme?

Ser du, det ene menneske ved ikke bedre besked med, hvad der foregår i det andet menneske. Vi er fjernere fra hinanden end disse himmellegemer og frem for alt mere ensomme, fordi tanken er uudgrundelig.

Kender du noget forfærdeligere end dette stadige samkvem med væsener, som vi ikke formår at gennemtrænge! Vi elsker hinanden, som om vi stod lænkede lige overfor hinanden med udstrakte arme uden at kunne nå hinanden. Vi plages af en kvalfuld trang til at forene os, men alle vore bestræbelser er golde, vor hengivelse unyttig, vor fortrolighed frugtesløs, vore favntag afmægtige og vore kærtegn forgæves. Når vi vil gå op i hinanden, og vore hjerter flyver hinanden i møde, bliver det aldrig til andet end et sammenstød.

Jeg føler mig aldrig mere alene, end når jeg udøser mit hjerte for en eller anden ven, fordi jeg da bedst forstår den uoverstigelige hindring. Han er sammen med mig, denne mand, jeg ser hans klare øjne rettede på mig! Men hans sjæl, der er bag ved dem, den kender jeg ikke noget til. Han hører på mig. Hvad tænker han? Ja, hvad tænker han? Du forstår ikke, hvad det spørgsmål rummer for en pine. Han hader mig måske? Eller foragter mig? Eller gør nar ad mig? Han tænker over, hvad jeg siger, han dømmer mig, spotter mig og kommer måske til den slutning, at jeg er middelmådig eller dum. Hvorledes skal jeg få at vide, om han holder af mig som jeg af ham, og hvad der går for sig inde i dette lille runde hoved? Hvilket mysterium er ikke en skabnings ukendte tanker, de fine og skjulte tanker, som vi hverken kan kende, lede, beherske eller besejre!

Og jeg selv? Hvad nytter det, at jeg vil give mig selv helt og holdent, at jeg vil åbne alle min sjæls døre, det lykkes mig dog ikke at udlevere mig selv. Inderst inde, helt inderst inde bliver der ved at være et hemmeligt sted, mit Jegs hemmelighed, hvor ingen kan trænge ind. Ingen kan opdage det, og ingen kommer

derind, fordi ingen ligner mig, fordi ingen af os forstår hinanden.

Forstår du mig i det mindste nu? Nu i dette øjeblik? Nej, du tror, at jeg er gal! Du ser undersøgende på mig, du nærer mistillid til mig! Du spørger dig selv: "Hvad går der af ham i aften?" Men hvis det en dag lykkes dig at fatte det, at gætte mine forfærdelige lidelser, så kom hen til mig og sig kun de fire ord: "*Jeg har forstået dig!*" Så vil du måske et sekund gøre mig lykkelig.

Det er kvinderne, der mest af alle får mig til at mærke min ensomhed.

Ak, elendighed! Elendighed! Hvor har jeg lidt gennem dem, netop fordi de så ofte og langt mere end mændene har skænket mig den illusion, at jeg ikke længere var ene!

Når man begynder at elske, er det, som om man videde sig ud! Man overvældes af en overmenneskelig lykke! Ved du hvorfor? Ved du, hvorfra denne uhyre lykkefølelse kommer? Det er udelukkende, fordi man bilder sig ind, at man ikke længere er ene. Man har indtrykket af, at den menneskelige forladthed og afsondrethed er ophørt. Hvilken vildfarelse!

Kvinden, som endnu stærkere end os pines af den evige kærlighedslængsel, der gnaver på vort ensomme hjerte, er drømmens store løgn.

Du kender de salige timer, vi tilbringer sammen med denne skabning, hvis lange hår og bedårende træk henrykker os, og hvis blik får os til at tabe hovedet. Hvilket vanvid bemægtiger sig ikke vort sind! Hvilket gøglebillede river os ikke med sig!

Hun og jeg vil i næste øjeblik kun være ét eneste væsen, synes vi! Men dette næste øjeblik kommer aldrig og efter ugers

venten, håb og skuffende glæde, genfinder jeg pludselig en dag mig selv ensommere end nogen sinde før.

Efter hvert kys, efter hvert favntag vokser ensomhedsfølelsen. Og hvor er det ikke håbløst og fortvivlende!

Og til sidst, farvel. Det er forbi. Det er knapt nok, at man længere kan kende den kvinde, som i et øjeblik af livet har været alt for os, og hvis inderste og formodentlig ret banale tanker vi aldrig har kendt!

Selv i de timer, hvor man synes, at man i en hemmelighedsfuld samklang, en fuldstændig sammensmelten af al attrå og alle ønsker, var nået ned til det dybeste i hendes sjæl, kan et ord, undertiden blot et eneste ord, åbenbare os vor vildfarelse og som et lyn i natten vise os det sorte imellem os.

Men til trods herfor, er dog alligevel det bedste her i verden at tilbringe en aften sammen med den kvinde, man elsker, uden at tale, næsten fuldkommen lykkelig i den blotte følelse af hendes nærværelse. Forlang ikke mere, for aldrig vil to væsener kunne smelte sammen.

Hvad mig selv angår, da har jeg nu lukket min sjæl. Jeg siger ikke længere til nogen, hvad jeg tror, hvad jeg tænker, hvad jeg elsker. Jeg ved, at jeg er fordømt til den skrækkelige ensomhed, og jeg ser på livet uden nogen sinde at fremsætte min mening. Hvad bryder jeg mig om alt, hvad der hedder meninger, stridigheder, nydelser og overbevisninger! Da jeg dog ikke kan dele med nogen, har jeg mistet interessen for alt. Min usynlige tanke får ingen adgang til at udforske. Med banale sætninger svarer jeg på døgnets mange spørgsmål, og sommetider, når jeg ikke en gang gider være over at tale, svarer jeg blot med et smil, der betyder: "Ja!"

Forstår du mig?"

Vi var gået op ad hele den lange avenue, helt op til Concordepladsen, for alt dette havde han udviklet ganske langsomt og med en mængde yderligere tilføjelser, som jeg ikke længere kan huske.

Han standsede og pludselig udbrød han, idet han strakte armene ud mod den høje granit-obelisk, som knejser på Paris' stenbro, og hvis lange ægyptiske silhuet rager op midt imellem stjernerne – et landsforvist monument, der på siderne bærer hele sit lands historie, skrevet med underlige tegn:

"Se, vi er alle som denne lord!"

Og han forlod mig uden at sige et ord mere.

Var han fuld? Var han gal? Var han klog? Jeg ved det endnu ikke – sommetider forekommer det mig, at han havde ret, og til andre tider synes jeg, at han havde mistet forstanden.

Den lille soldat

Hver søndag, så snart de fik fri, satte de to små soldater sig i bevægelse.

Når de kom ud fra kasernen, drejede de af til højre og gik gennem Courbevoie med lange og raske skridt, som om de var på march; så snart de var kommet forbi husene, slog de ind i en roligere gangart og gik ud ad den støvede og bare landevej, der fører til Bezons.

De var små og magre og blev helt borte i deres alt for vide og alt for lange kappe, hvis ærmer gik ud over hænderne. De røde, alt for rigelige benklæder generede dem og tvang dem til at skræve godt ud, hvis de ville gå hurtigt. Og under den høje og stive chakot så man kun en ganske lille stump af ansigtet, to stakkels hule Bretagne-ansigter med et troskyldigt, næsten dyrisk troskyldigt udtryk.

De talte aldrig sammen undervejs, de gik bare lige frem, ledet af den samme tanke, som erstattede enhver samtale, for de havde lige ved indgangen til den lille skov ved Champioux fundet en plet, der mindede dem om deres hjemstavn, og de befandt sig ikke vel andre steder end der.

Hvor vejene fra Colombes og Chatou krydses, kom de ind under træerne. De tog deres chakot, der tyngede deres hoved, af og tørrede deres pander.

De standsede altid på broen ved Bezons for at se ned ad Seinen. En to-tre minutter blev de stående dér, bøjede ud over rækværket, eller de betragtede Argenteuils store bassin, hvor bådenes hvide sejl gled ud og ind og måske mindede dem om

det bretagneske hav, havnen ved Vannes, som de boede lige i nærheden af, og fiskerbådene, der stod over Morbihan og ud i rum sø.

Så snart de var kommet over Seinen, gjorde de deres indkøb hos stedets spækhøker, bager og vinhandler, et stykke pølse, for fire sous brød og en liter frisk rødvin udgjorde deres proviant, som de bar i deres lommetørklæder. Først når de var kommet uden for landsbyen, gav de sig til at gå rigtig langsomt og begyndte at snakke sammen.

Foran dem lå en mager mark, oversået med trægrupper, og på den anden side af marken en skov, en lille bitte skov, som de syntes lignede skoven ved Kermarivan. Den smalle vej blev næsten helt borte mellem det friske, grønne korn, og Jean Kerderen sagde hver gang til Luc le Ganidec:

"Det er akkurat ligesom hjemme."

"Ja, akkurat."

De gik videre ved siden af hinanden, opfyldte af tanken om hjemmet, der i deres hjerne fremkaldte billeder, enfoldige og naive som brogede skillingsbilleder. De så for sig en stump af en mark, en hæk, et lille stykke hede, en skovvej eller et stenkors.

Hver gang standsede de også ved en hjørnesten udenfor en ejendom, fordi den mindede dem om stenene ved Locneuven.

Når de kom til den første gruppe træer, skar Luc le Ganidec sig hver søndag en hasselkæp, og gav sig langsomt og sindigt til at skrælle barken af, mens han tænkte på dem derhjemme.

Jean Kerderen bar maden.

Af og til nævnede Luc et navn eller opfriskede med et par ord en eller anden barndomserindring, der længe beskæftigede

deres tanker. Og hjemmet, det kære, fjerne hjem, trængte sig mere og mere frem i dem, beherskede alle deres sanser og sendte dem gennem den lange afstand bud om sine skikkelser og sine lyde, om sine kendte udsigter og sin duft, duften fra den grønne hede, som havluften fejede henover.

De mærkede ikke længere uddunstningerne fra parisermøddingerne, der gøder omegnens jord, men den duft af blomstrende tjørn, som havbrisen fører med sig. Og sportsfartøjernes sejl, der ragede op over flodens bredder, forekom dem at være sejlene på fiskerbådene, der bag den vide slette stod ud i rum sø.

De gik ganske langsomt, Luc le Ganidec og Jean Kerderen. De var tilfredse og på samme tid sørgmodige, pint af en vag, higende længsel som hos dyr, der er sat i bur og længes tilbage mod friheden.

Når Luc havde fået al barken skrællet af den tynde kæp, var de nået til det sted i skoven, hvor de hver søndag plejede at spise frokost.

Bag en busk havde de skjult to mursten. De tændte et lille bål af grene og ristede deres pølse ved at holde den over ilden på spidsen af deres lommekniv.

Når de var færdig med deres frokost og havde spist deres brød op til sidste krumme og drukket deres vin til sidste dråbe, blev de siddende ved siden af hinanden i græsset uden at sige noget og stirrede frem for sig med tunge øjenlåg og hænderne foldede, som om de var til messe; de røde ben lå udstrakt ved siden af markens valmuer, og læderet på deres chakot og de blanke knapper i deres frakke lyste under den glødende sol og

fik lærkerne, der kvidrende fløj hen over deres hoveder, til forbavset at holde op med at synge.

Når klokken nærmede sig tolv, begyndte de med små mellemrum at kaste sideblikke henimod landsbyen Bezons, for malkepigen måtte snart komme. Hver søndag gik hun forbi dem, når hun skulle malke og flytte sin ko, den eneste ko, som i hele egnen var sat på græs, og som gik på en smal kløvermark uden for skoven et stykke længere borte.

De fik snart øje på pigen, det eneste menneskelige væsen, der brød stedets ensomhed, og ubevidst glædede de sig over glimtene fra blikspanden, der skinnede i solen. De talte aldrig til hinanden om hende. De var kun glade ved at se hende uden at vide hvorfor.

Det var et kraftigt, rødhåret og solbrændt pigebarn, frejdig og pågående som pigebørn er det på landet uden for en stor by.

Da hun et par søndage havde set dem sidde på samme plads, sagde hun til dem:

"God dag ... Kommer I altid her?"

Luc le Ganidec, der var den dristigste, stammede: "Ja, vi sidder og hviler os."

Det var det hele. Men da hun den påfølgende søndag fik øje på dem, lo hun i bevidstheden om sin egen frejdighed overfor deres frygtsomhed til dem med en vis beskyttende latter og spurgte:

"Hvad får I egentlig tiden til at gå med? Sidder I og ser, hvordan græsset gror?"

Luc smilede fornøjet:

"Det er nok muligt!"

Hun fortsatte:

"Det går nok ikke videre hurtigt?"

Han svarede, stadig leende:

"Nej, det var synd at sige."

Hun gik videre. Men da hun kom tilbage med sin spand fuld af mælk, standsede hun igen foran dem og sagde:

"Vil I have en dråbe? Det kan få jer til at tro, at I er hjemme."

Hun hørte til samme race, var måske også selv langt borte fra sit hjem, og hendes instinkt havde derfor fået hende til at gætte og ramme rigtigt.

De blev begge to meget rørte. Ikke uden møje lykkedes det hende at hælde noget mælk ned gennem halsen på flasken, som de havde haft deres vin i. Luc drak først, i små slurke, hvert øjeblik standsede han for at se efter, om han ikke fik mere, end der tilkom ham. Derpå rakte han flasken til Jean.

Hun stod foran dem med hænderne i siden og spanden ved sine fødder, helt fornøjet over den glæde, hun gjorde dem.

Da mælken var drukket, gik hun, idet hun sagde:

"Nå, farvel, vi ses igen på søndag!"

De fulgte hende med øjnene lige så længe de kunne se den høje skikkelse, der blev mindre og mindre og til sidst syntes at opsluges af det grønne korn.

Da de næste uge forlod kasernen, sagde Jean til Luc:

"Skal vi ikke købe et eller andet godt til hende?"

Det faldt dem uhyre vanskeligt at bestemme, hvilket lækkeri de skulle give hende.

Luc holdt på, at det skulle være et stykke pølse, men Jean foretrak de store runde bolsjer, for han holdt selv meget af alt, hvad der var sødt. Hans mening blev den afgørende, og hos en urtekræmmer købte de for to sous røde og hvide bolsjer.

Spændingen fik dem til at spise deres frokost hurtigere end sædvanligt, og ventetiden forekom dem meget lang.

Jean fik først øje på hende.

"Der er hun," sagde han.

Og Luc gentog:

"Ja, der er hun!"

Allerede på lang afstand lo hun til dem og råbte:

"Nå, har I det godt i dag?"

De svarede begge på samme tid:

"Tak! Og De?"

Hun gav sig til at passiare. Det var letfattelige ting, hun snakkede om, ting, der interesserede dem: vejret, høstudsigterne og sit herskab.

De turde ikke byde hende deres bolsjer, der ganske langsomt lå og smeltede i Jeans lomme. Endelig tog Luc mod til sig og mumlede:

"Vi har taget noget med til Dem."

Hun spurgte:

"Hvad er det da?"

Ildrød op over begge øren trak Jean det lille papirskræmmerhus frem og rakte hende det. Hun gav sig knap tid til at spise af bolsjerne, som hun lod glide fra den ene kind til den anden, så at det så ud, som om hun fik store tandbylder. De to soldater sad foran hende og iagttog hende henrykte. Da bolsjerne var spist, gik hun hen og malkede koen, og på tilbagevejen gav hun dem atter noget mælk.

Hele ugen igennem tænkte de på hende, og talte flere gange om hende. Den påfølgende søndag satte hun sig hos dem for at snakke lidt mere med dem, og side om side, stirrende ud i det

fjerne og med hænderne foldede om knæene, sad de længe og fortalte hinanden små begivenheder hjemme fra den landsby, hvor de var født, mens koen, der så, at pigen var standset på vejen, strakte sit tunge hoved med de fugtige næsebor over mod hende og udstødte et langt klagende brøl for at kalde på hende.

Der var ikke gået mange søndage, inden pigen tog del i deres måltid og drak et par slurke af deres vin. Ofte havde hun blommer med i lommen til dem, for blommetiden var allerede kommet. Hendes nærværelse optøede de to små bretagner-soldater og fik dem til at pludre løs som et par papegøjer.

En tirsdag bad Luc le Ganidec om udgangstilladelse, noget der aldrig før var hændt, og kom først hjem klokken ti om aftenen.

Det gjorde Jean urolig og han brød sit hoved med at finde ud af, hvad hans kammerat kunne have at gå ud efter.

Den påfølgende fredag lånte Luc to sous hos en af kammeraterne og bad atter om tilladelse til at være borte nogle timer.

Da han om søndagen sammen med Jean gik ud på den sædvanlige tur, så han helt løjerlig ud, ganske ophidset og fuldstændig forandret. Kerderen kunne ikke begribe, hvad der gik af ham, men fik dog en ubestemt mistanke om, at der måtte stikke et eller andet under, uden at det var ham muligt at gætte, hvad det kunne være.

De sagde ikke et ord, førend de kom til det sædvanlige sted, hvor de havde slidt græsset helt bort, fordi de altid satte sig på samme plet. Langsomt spiste de deres frokost. Ingen af dem var sultne.

Det varede ikke længe inden pigen viste sig. Ligesom de andre søndage, så de hende komme hen imod dem. Da hun omtrent var kommet helt hen, rejste Luc sig og gik hende i møde. Hun satte spanden fra sig på jorden og kyssede ham. Hun kyssede ham lidenskabelig, idet hun slog begge armene om halsen på ham, uden at bryde sig om Jean, uden at tænke på, at han var til stede, uden at se ham.

Han stod ganske forfjamsket, stakkels Jean, så forfjamsket, at han ikke forstod, hvad der gik for sig. Hans sjæl kom i oprør, og hans hjerte snørede sig sammen uden at det endnu stod ham klart, hvad der var sket.

Pigen satte sig ved siden af Luc, og de gav sig til at snakke sammen.

Jean så ikke på dem. Han gættede nu, hvorfor hans kammerat var gået ud to gange i ugens løb, han følte en nagende sorg, og det sved i hans indre, således som det svier, når man mærker sig forrådt.

Luc og pigen rejste sig for sammen at gå hen og flytte koen.

Jean fulgte dem med øjnene. Han så dem vandre afsted ved siden af hinanden. Hans kammerats røde benklæder dannede et lysende punkt på vejen. Det var Luc, der tog køllen op og slog tøjrepælen i.

Pigen bukkede sig for at malke, mens han adspredt lod sin hånd kærtegnende glide ned over dyrets ujævne ryg. Så lod de spanden blive stående i græsset og gik ind i skoven.

Jean så ikke længere andet end bladmuren, hvor de var gået ind i skoven. Han følte sig så fortumlet, at han, hvis han havde forsøgt på at rejse sig, sikkert ville være faldet om lige på stedet.

Han blev siddende uden at røre sig, sløv af forbavselse og smerte, en dyb enfoldig smerte. Han havde lyst til at græde, til at løbe sin vej, til at skjule sig, til aldrig mere at se nogen.

Pludselig fik han øje på dem. De dukkede ud fra krattet og kom gående ganske langsomt med hinanden i hånden som et par kærestefolk på landet. Det var Luc, som bar spanden.

De kyssede hinanden endnu en gang, førend de skiltes, og pigen gik sin vej efter først at have tilkastet Jean et venskabeligt nik og et sigende smil. Hun havde rent glemt at tilbyde ham noget mælk.

De to små soldater blev siddende ved siden af hinanden, ubevægelige som altid, tavse og rolige, uden at deres ansigter viste det ringeste spor af, hvad der foregik i deres hjerter. Solen begyndte at gå ned. Af og til brølede koen, der stod og gloede over på dem.

På den sædvanlige tid rejste de sig for at gå hjem til kasernen.

Luc skrællede barken af en kæp og Jean bar den tomme vinflaske, som han leverede ind til vinhandleren i Bezons. Så gik de over broen og ligesom hver dag standsede de midtvejs for at stirre ned i vandet.

Han bøjede sig længere og længere ud over jernrækværket, som om han nede i strømmen så et eller andet, der drog ham til sig.

Luc sagde til ham:

"Tror du, at du kan nå at drikke?"

I samme øjeblik, han udtalte det sidste ord, trak Jeans hoved resten med sig, benene beskrev en bue i luften og den lille blå

og røde soldat plumpede ned som en sten og forsvandt under vandet.

Lucs strube snærede sig sammen af angst og han gjorde forgæves forsøg på at skrige. Han så noget bevæge sig længere borte, så dukkede hans kammerats hoved op over flodens overflade for straks atter at forsvinde.

Endnu længere borte så han på ny en hånd, en hånd alene, der et øjeblik stak op fra floden og atter blev borte. Det var det hele.

Flodskipperne, som kom ilende til, kunne ikke finde liget den dag.

Luc kom løbende alene tilbage til kasernen. Han var ganske ude af sig selv, og da han fortalte om ulykken, stod hans øjne fulde af tårer, hans stemme var grådkvalt og gang på gang måtte han pudse sin næse:

"Han lænede sig … han lænede sig … udover rækværket, og så … så … så blev hans hoved for tungt … og han slog en kolbøtte, og så faldt han … han faldt …"

Bevægelsen fik bugt med ham, og han kunne ikke sige mere.

Om han havde vidst –

I sneppetiden

De spørger mig, kære veninde, hvorfor jeg ikke kommer tilbage til Paris. De forundrer Dem over det, og De er ikke fri for at være lidt vred på mig. Grunden, som jeg vil give Dem, vil formodentlig oprøre Dem endnu mere. Tror De, at en jæger tager tilbage til Paris, når sneppetiden er inde?

Bevares vel, jeg både forstår og sætter pris på livet inde i byen, således som det leves i stuerne og på fortovet, men jeg foretrækker det frie liv, en jægers barske efterårstilværelse.

I Paris har jeg en fornemmelse af, at jeg aldrig er i frisk luft. Gaderne er jo dog, når alt kommer til alt, ikke andet end store fælleslejligheder uden loft. Er man ude i det frie, når man står mellem to mure med fødderne på en brolægning af træ eller sten og med blikket allevegne spærret af bygninger uden nogen udsigt til mark eller skov? Tusinder af mennesker løber én på ærmet, støder til én, hilser på én og taler med én, og den kendsgerning, at der kommer vand på min paraply, når det regner, er ikke tilstrækkelig til at give mig et indtryk af vidde omkring mig.

Her mærker jeg afgjort og herligt forskellen mellem at være ude og inde … Men det er ikke det, som jeg ville fortælle Dem om.

Sneppetiden er inde.

Jeg må først sige Dem, at jeg bor i et stort normannisk hus i en dal tæt ved en lille flod, og at jeg næsten hver dag går på jagt.

De andre dage læser jeg. Jeg læser selv ting, som en pariser ikke har tid til at lære at kende, meget alvorlige, meget dybe og

meget mærkelige ting, skrevet af et eller andet lærd geni, en fremmed, der har tilbragt hele sit liv med at studere det samme spørgsmål og iagttage de samme virkninger af vore organers funktioner på vor intelligens.

Men det var snepperne, jeg ville fortælle Dem om!

Altså: to af mine venner, brødrene Orgemol, og jeg tilbringer gerne det meste af jagtsæsonen her, lige indtil den første frost kommer. Så snart det begynder at fryse, tager vi til deres gård i Cannetot, ikke langt fra Fécamp, fordi der dér er en vidunderlig lille skov, en guddommelig lille skov, hvor de forbidragende snepper holder rast.

De kender jo de to brødre Orgemol? Det er to kæmper, to normanner fra gammel tid, to repræsentanter for den gamle og mægtige erobrerrace, der oversvømmede Frankrig, tog og beholdt England, satte sig fast på alle den gamle verdens kyster og alle vegne rejste byer; der som en bølge skyllede over Sicilien, hvor den skabte en beundringsværdig skøn kunst, plyndrede alle de stolte stæder, dyppede paverne i deres eget fedt, fordi de var listigere end selv dem; og fremfor alt efterlod sig børn i hver eneste seng jorden over. De to Orgemols er et par helstøbte normanner, alt hos dem bærer normannerpræget, deres tonefald, deres tænkemåde, deres lyse hår og deres havblå øjne.

Når vi er sammen, taler vi altid normannisk indbyrdes, vi lever, tænker og handler som normanner, vi bliver normanner, endnu mere bønder end vore egne gårdmænd.

I de sidste fjorten dage havde vi ventet på, at snepperne skulle indfinde sig.

Hver morgen sagde Simon, den ældste, til mig:

"Vinden er gået over i øst, så begynder det i reglen at fryse. Om to dage har vi sneppetrækket."

Den yngste, Gaspard, der er mere nøjagtig i sine angivelser, ventede med at bebude frostens ankomst, indtil den virkelig var der.

I tirsdags kom han ved daggry farende ind i mit sovekammer og råbte:

"Det fryser. Jorden er helt hvid. To sådanne dage til, så kan vi tage til Cannetot."

To dage senere var vi ganske rigtigt på vejen til Cannetot. Jeg er vis på, at De ville have lét hjerteligt, hvis De havde set os. Vi var anbragt i en mærkelig jagtvogn, som min fader i sin tid havde ladet konstruere. Konstruere er det eneste ord, som jeg kan bruge, når jeg taler om denne kolos på hjul, eller rettere dette rullende jordskælv. Inden i er der alt muligt. Kasser til provianten, kasser til våbnene, kasser til kufferterne og kasser med tremmer til hundene. Alt er i ly undtagen menneskene, der sidder og balancerer oppe på nogle bænke med et rækværk om, svævende i tredje sals højde, højt oppe over de kæmpemæssige hjul. Man må selv se til, hvorledes man kommer derop, og bruge både sine hænder og fødder og tænderne med, hvis det gøres behov, for intet som helst letter én opstigningen.

De to Orgemols og jeg klavrede altså op på toppen af dette bjerg. Vi var udstyret som laplændere, klædte i fåreskind, med uhyre uldsokker trukket over vore benklæder og gamacher over uldstrømperne. Vore huer var af sort skind og vore vanter af hvidt. Da vi var vel anbragte, kastede Jean, min tjener, vore tre grævlingehunde op til os. De hedder Pif, Paf og Moustache. Pif tilhører Simon, Paf Gaspard og Moustache mig. De ligner tre

små behårede krokodiller. De er lange og lavstammede med skrækkeligt forvredne ben og så lodne, at de ser ud som en dusk gult småkrat. Det er knapt nok, at man kan skelne deres sorte øjne under brynene og deres hvide hjørnetænder under skæghårene. Vi nænner aldrig at sætte dem i vognens bure. Hver af os lægger sin ned ved sine fødder for at holde dem varme.

Så satte vi os i bevægelse og skrumplede afsted. Det frøs, det knagfrøs. Vi var henrykte. Hen ad klokken fem nåede vi vort bestemmelsessted. Forpagteren, Picot, stod og ventede på os uden for døren. Det er også en stadskarl, ikke høj, men rund og undersætsig, kraftig som en buldog, listig som en ræv, altid smilende, altid tilfreds og altid i stand til at få penge ud af alt.

Det er en stor fest for ham, når sneppejagten begynder.

Gården er en rummelig, gammel bygning med en stor æblehave, omgivet af fire rækker bøgetræer, der hele året fører en drabelig kamp med havvinden.

Vi går ind i køkkenet, hvor der flammer et stort bål til vor ære.

Bordet er dækket foran det høje ildsted, hvor der over en klar ild drejes og brases en fed høne, hvis kraft drypper ned i et lerfad.

Her står konen og hilser på os, en høj, tavs og meget høflig kvinde, som er fuldt optaget af sine huslige bekymringer og i sin hjerne uafbrudt tumler med tal, kornpriserne og priserne på fjerkræ, får og okser. Det er en ordentlig, streng og bestemt kvinde, som nyder hele egnens anseelse.

I den bageste ende af køkkenet er det store bord, omkring hvilket alle tjenestefolkene, kuskene, karlene, daglejerne,

malkepigerne og hyrderne om lidt vil tage plads. Alle disse mennesker indtager i tavshed og under deres herskerindes årvågne øje deres måltid, mens de iagttager os andre, som spiser til middag sammen med Picot, der river vittigheder af sig for at få os til at le. Først når alle hendes undergivne er mætte, sætter madam Picot sig til at spise sin tarvelige og enkle kost alene ved et hjørne af bordet, mens hun passer på, at pigen forretter sit arbejde til hendes tilfredshed.

På almindelige dage spiser hun sammen med de andre.

De to Orgemols og jeg tilbringer natten i et bart, hvidkalket værelse, hvor der ikke er andet end tre senge, tre stole og tre vandfade.

Picot holder mere af mig end af sine egne to herrer. Hvorfor? Formodentlig fordi jeg netop ikke er hans herre. Vi to går derfor sammen ind i skoven til højre, mens de to brødre vil begynde angrebet til venstre. Simon har overopsynet med hundene, som han alle tre trækker efter sig ved en snor.

Vi er nemlig ikke på jagt efter snepper, men efter kaniner. Vi nærer alle tre den overbevisning, at man aldrig skal søge efter snepper, men kun finde dem. Man støder tilfældigt på dem og så skyder man dem – det er det hele. Hvis man udtrykkelig går ud for at lede efter dem, kan man være sikker på, at man aldrig får fat på en eneste.

Der er noget forunderligt betagende ved i den friske morgenluft at høre et kort knald og straks derefter Gaspards vældige røst, der rungende ud mod horisonten forkynder: "En sneppe! Hurra!"

Jeg er mere lumsk. Når jeg har skudt en sneppe, råber jeg: "En kanin!" Og jeg nyder til overmål min triumf, når jeg ved

frokosten klokken tolv haler mit bytte op af jagttasken.

Picot og jeg er altså kommet ind i den lille skov, hvor bladene falder med en sagte og vedvarende raslen, en tør, lidt vemodig raslen – de er visne. Det er koldt, en let frost bider i øjnene, næsen og ørene og har overpudret græsset og den brune pløjejord med et fint skum. Men vore lemmer er varme under det tykke fåreskind. Solen lyser muntert i den blå luft, den varmer ikke videre, men den sætter én i godt humør. Det er herligt at jage i en skov på sådan en frisk vintermorgen.

Jeg hører en hund gø. Det er Pif. Jeg kender dens spinkle gøen. Så hører jeg intet mere. Jo, nu igen en gøen og så nok en, det er Paf, som giver sit besyv med. Men hvad gør dog Moustache? Jo, nu hører jeg den klynke som en høne, der bliver kvalt; de er på spor efter en kanin. Pas på, Picot!

Deres gøen fjerner sig, kommer nærmere og fjerner sig igen, hvorpå den atter kommer tilbage. Vi følger efter lyden, løbende ad små stier med øjet på vagt og fingeren på aftrækkeren.

De løber ud ad marken til, og vi også. Pludselig farer en grå plet, en skygge over stien. Jeg kaster bøssen op på skulderen og fyrer. En let røg svæver bort i den blå luft, og jeg ser på græsset en klump hvide hår, der bevæger sig. Så hyler jeg af alle mine kræfter: "Kanin! Kanin! – Jeg har den!" Og jeg viser den til de tre hunde, de tre lodne krokodiller, som gratulerer mig ved at logre med halen og derpå farer afsted for at opspore et nyt bytte.

Picot var kommet hen til mig. Moustache gav sig atter til at bjæffe. Forpagteren sagde:

"Det er ikke umuligt, at det er en hare, lad os gå ud på marken."

Men i samme øjeblik, jeg trådte ud fra skoven, så jeg ti skridt fra mig Picots døvstumme hyrde, Gargan, der stod indhyllet i sin store gule kappe med en ulden hue på hovedet og strikkede på en strømpe, således som hyrderne plejer her på vor egn.

Efter skik og brug sagde jeg til ham:

"Goddag, hyrde!"

Han løftede hånden for at hilse på mig, for selv om han ikke havde kunnet høre min stemme, havde han dog set, at mine læber bevægede sig.

I femten år havde jeg kendt denne hyrde. I femten år havde jeg hvert efterår set ham stå plantet urørlig på en mark, strikkende på sin strømpe. Hans hjord fulgte ham som en flok hunde og syntes at adlyde hans blik.

Picot tog mig om armen:

"Ved De, at hyrden har dræbt sin kone?"

Jeg blev aldeles målløs:

"Gargan? ... Den døvstumme?"

"Ja, det var nu i vinter. Han var for retten i Rouen. Nu skal jeg fortælle Dem historien."

Han trak mig med tilbage ind i skoven, for hyrden forstod at samle ordene fra sin herres mund, som om han havde hørt dem. Han forstod ikke andre end sin herre, men når han stod lige overfor ham, var han ikke længere døv. Til gengæld gættede forpagteren, som om han var en troldmand, betydningen af hvert udtryk i den døvstummes minespil, hver bevægelse af hans hænder, hver trækning om hans mund og hvert glimt i hans øjne.

Nu skal De høre historien, et mørkt og trist drama af den slags, der ofte udspilles ude på landet.

Gargan var søn af en mergelspreder, en af de mænd, som går ned i mergelgravene for at uddrage det bløde, hvide mergel, der spredes ud over markerne. Han var født døvstum og blev derfor opdraget til at vogte køer langs vejgrøfterne.

Picot havde taget sig af ham og gjort ham til hyrde på forpagtergården. Han viste sig at være en flink og redelig hyrde, der oven i købet forstod sig på at sætte et lem i led, og det skønt ingen nogensinde havde lært ham noget.

Da Picot overtog gården efter sin fader, var Gargan tredive år og så ud til at være fyrre. Han var høj, mager og skægget, skægget som en patriark.

Omtrent på dette tidspunkt døde der på egnen en meget fattig kone, mo'r Martel, og efterlod sig et pigebarn, som kun var femten år, og som på grund af sin stærke tilbøjelighed for brændevin havde fået tilnavnet "Dråben".

Picot tog sig af hende; han gav hende ingen løn, men brugte hende til forskellige mindre arbejder, og på den måde ydede hun vederlag for kosten. Hun tilbragte nætterne i laden, i kostalden eller i hestestalden, på et knippe halm eller på en mødding, for ingen ville falde på at give den slags eksistenser en seng. Hun lå altså, hvor det kunne træffe sig, snart hos kusken og snart hos røgteren. Men inden der var gået lang tid, havnede hun hos den døvstumme, og fra nu af levede hun sammen med ham. Hvordan havde disse to ynkelige vrag fundet på at slå sig sammen? Hvorledes bar de sig ad med at forstå hinanden? Havde han nogen sinde kendt en kvinde før hende, han, der aldrig havde talt med noget menneske? Var det hende, som havde opsøgt ham i hans rullende hytte og forført

ham, Eva fra vejgrøften? Ingen ved det. Man ved kun, at en skøn dag gav de sig til at leve sammen som mand og kone.

Ingen undrede sig over det. Selv Picot fandt dette samliv ganske naturligt.

Men så skete det, at præsten fik nys om denne uregelmæssige forbindelse og blev vred. Han gjorde Picot bebrejdelser, rørte op i hans samvittighed, og truede ham med hemmelighedsfulde straffe. Hvad var der at gøre? Det var meget simpelt. Lade dem vie i kirken og i mairiet. Ingen af dem havde noget; han ejede ikke et par hele benklæder og hun ikke et ordentlig skørt. Der var altså intet, som stillede sig i vejen for at forene dem; religionens fordringer blev tilfredsstillet. På en time blev de klappet sammen både af præsten og borgmesteren, og dermed troede man, at alt var ordnet på bedste måde.

Det blev imidlertid snart en yndet sport på egnen (undskyld, at jeg bruger et så grimt ord) at gøre Gargan til *hanrej*. Førend han var gift, var der ingen, der tænkte på at indlade sig med "Dråben", men nu ville de alle til – det blev betragtet som en kostelig spas. Det var ikke vanskeligt, man behøvede blot at stikke et lille glas til hende bag mandens ryg. Historien vakte en sådan opsigt, at herrerne inde fra Goderville tog ud for at se på det.

For en halv liter brændevin var "Dråben" parat, lige meget med hvem, i en grøft, bag en mur, mens man på samme tid i hundrede skridts afstand kunne se Gargan stå ubevægelig og strikke, omgivet af sine brægende får. Det var en stående årsag til latter i alle omegnens beværtninger. Der taltes heller ikke om andet om aftenen foran ilden, og når man mødte hinanden på

landevejen, spurgte man: "Har du givet "Dråben" en "dråbe"?" Man vidste, hvad det ville sige.

Hyrden syntes ikke at se noget. Men en dag lokkede den unge Poirot fra Sasseville Gargans kone hen bag en høstak ved at vise hende en flaske brændevin. Hun forstod straks, hvad han ville, og løb leende hen til ham. Men midt under det hele faldt hyrden ned over dem, som om han var kommet ned fra en sky. Poirot tog benene på nakken og fo'r afsted, mens den døvstumme med dyrelignende skrig klemte sine fingre om konens hals.

Folkene, der arbejdede i marken, ilede til. Men det var allerede for sent. Hendes tunge var sort, øjnene trådte ud af hovedet, og blodet strømmede ud af næsen. Hun var død.

Hyrden kom for domstolen i Rouen. Da han var døvstum, tjente Picot ham som tolk. Sagens enkeltheder morede i høj grad tilhørerne. Men forpagteren havde kun én tanke: at få sin hyrde frikendt, og han bar sig meget snedigt ad.

Han fortalte først hele historien om den døvstumme og hans ægteskab. Da han nåede til forbrydelsen, gav han sig til selv at forhøre morderen.

I hele salen herskede stilhed.

"Vidste du, at hun bedrog dig?"

Og på samme tid gentog han med sit blik spørgsmålet.

Den anden rystede benægtende på hovedet.

"Du havde lagt dig i høstakken, da du overraskede hende?"

Hyrden gjorde en bevægelse som en mand, der får øje på noget hæsligt.

Forpagteren efterlignede derpå med tegn borgmesteren og præsten, der i lovens og Vorherres navn besegler en forening,

og spurgte hyrden, om han havde dræbt sin kone, fordi hun var bundet til ham med menneskenes og Himlens bånd.

Hyrden nikkede bekræftende.

Picot sagde til ham:

"Vis os, hvorledes det gik til."

Den døvstumme adlød og gengav med malende gestus og en udtryksfuld mimik hele scenen. Han viste, at han havde ligget og sovet i høstakken, at han var vågnet ved at mærke strået røre sig, at han havde villet se, hvad det var, og havde overrasket parret.

Han havde rejst sig og stod mellem de to gendarmer, og med en pludselig obskøn bevægelse efterlignede han de skyldiges favntag.

En stormende latter rystede salen, men den standsede brat, for med vilde øjne, tyggende kæber inde i det store skæg, som om han bed i noget, udstrakte arme og hovedet skudt frem, anskueliggjorde hyrden for de forfærdede tilskuere, hvorledes man begår den handling at kvæle et andet væsen.

Han hylede som en besat og hidsede sig i sin vrede således op, at han endnu troede at føle hende mellem sine hænder. Han var til den grad ude af sig selv, at gendarmerne blev nødt til at holde ham og med magt tvinge ham til at sætte sig for at blive roligere.

En rædselsgysen fo'r gennem salen, men Picot lagde hånden på hyrdens skulder og sagde jævnt:

"Den mand har æresfølelse."

Og hyrden blev frikendt.

Hvad mig angår, kære veninde, da må jeg tilstå, at jeg blev revet stærkt med af dette eventyr, som jeg måske har fortalt

Dem i ret grove udtryk for intet at forandre i forpagterens beretning.

Da knaldede pludselig et skud midt inde i skoven og Gaspards vældige røst buldrede som en kanontorden:

"Ohej! En sneppe!"

Se, således tilbringer jeg min tid med at studere sneppetrækket, mens De i Boulogneskoven studerer de første vintertoiletter.

En landlig retssag

Retssalen i Gorgeville er fuld af bønder, der ubevægelige sidder langs med væggene og venter på, at retsmødet skal tage sin begyndelse.

Der er alle mulige slags, store og små, tykke og røde og magre og tørre, de ser ud, som om de var skåret ud af stammen på et æbletræ. De har stillet deres kurve fra sig på gulvet og forholder sig rolige og tavse, hver optaget af sin egen sag. De har bragt med sig en lugt af stald, sved, sur mælk og mødding. Fluerne summer, oppe under det hvide loft. Gennem den åbne dør lyder hanernes galen udenfor.

På en slags estrade står et langt bord med et grønt tæppe. En gammel rynket mand sidder yderst til venstre ved bordet og skriver. Yderst til højre sidder en gendarm stiv som en pind på sin stol og stirrer lige ud i luften. På den nøgne væg vrider en Kristusfigur sig i smerte og synes at frembyde sine evige lidelser som offer for disse høveder, der lugter af dyr.

Endelig kommer dommeren. Han har en stærk ansigtsfarve og en solid lille mave, og øvrighedens sorte kappe flagrer over hans travle, forpustede bevægelser. Han sætter sig, lægger sin embedskalot fra sig på bordet og ser med et udtryk af dyb foragt ud over forsamlingen.

Han er provinsens skønånd og ynder at skilte med sin litterære dannelse. Han hører til dem, der oversætter Horats, nyder Voltaires små vers og kan alle Parnys galante digte udenad.

Han siger:

"Potel, kald parterne frem."

Og smilende mumler han:

"Quidquid tentabam dicere versus erat."

Retsskriveren løfter sin skaldede pande og fremsnøvler med en uforståelig stemme:

"Madam Victoire Bascule mod Isidore Panturon."

En omfangsrig kvinde rejser sig, hun er stærkt pyntet, hun er øjensynlig fra byen, den lille by, der er sognets knudepunkt. På hovedet har hun en hat med kulørte silkebånd, over maven tunger sig en urkæde, på fingrene har hun en masse ringe, og i hendes øren glimrer et par ørenringe som et par tændte kærter.

Dommeren hilser hende som en gammel bekendt med et blik, hvori der glimter en hel del spot, og siger:

"Madam Bascule, fremsæt Deres klage."

Modparten holder sig på den anden side. Den repræsenteres af tre personer. I midten står en ung bonde på en femogtyve år, pluskæbet som et æble og rød som en valmue. På højre side af ham står hans kone, der er ganske ung, lille og mager som en høne med et tyndt og fladt hoved, på hvilket der som en kam sidder en lyserød kappe. Hun har et par runde, forbavsede og vrede øjne, der kigger til siden ligesom hos alt fjerkræ. På bondens venstre side står hans fader, en kroget olding, hvis krop forsvinder under den støvede bluse som under en klokke.

Madam Bascule begynder sin forklaring:

"Hr. dommer, det er nu femten år siden, at jeg tog fyren dér til mig. Jeg har opdraget ham og vist ham en moders kærlighed. Jeg har gjort alt for ham, jeg har gjort ham til en mand. Han havde lovet mig, han havde svoret aldrig at forlade mig. Han har endog fået mig til at opsætte et dokument, hvori jeg afstår

en lille ejendom, min gård i Bec-de-Martin, der er sine seks tusinde værd, til ham. Og så kommer der pludselig et lille fruentimmer, en lille snottet tøs, en stik i-rend …"

Dommeren: "Behersk Dem, madam Bascule!"

Madam Bascule: "En lille … en lille … noksagt og fordrejer hovedet på ham. Jeg ved ikke, hvad hun har gjort ved ham, det ved Gud jeg inte ved … men fjolset går hen og gifter sig med hende … og som medgift giver han hende min ejendom, *min* ejendom i Bec-de-Martin … Men det finder jeg mig ikke i … det ved Gud jeg ikke gør … det manglede bare … Jeg har et papir … lad ham give mig min gård tilbage, så er vi kvit. Vi lavede et dokument hos notaren om gården, og vi lavede et privat dokument om vores venskab for os selv hjemme. Det er lige så meget værd som det andet. Lige for lige, ikke sandt?"

Hun rækker dommeren et stort stykke stemplet papir.

Isidore Panturon: "Det er ikke sandt."

Dommeren: "Ti stille. De får ordet, når turen kommer til Dem."

(Han læser).

"Jeg undertegnede, Isidore Panturon, lover ved nærværende min velgørerinde, madam Bascule, aldrig, så længe jeg lever, at forlade hende og stedse at tjene hende med hengivenhed.

Gorgeville, den 5. august 1883."

Dommeren: "Der står et kors under som underskrift. De kan altså ikke skrive?"

Isidore Panturon: "Nej, det kan jeg ikke."

Dommeren: "Er det Dem, som har tegnet dette kors?"

Isidore Panturon: "Nej, det er ikke mig."

Dommeren: "Hvem er det da?"

Isidore Panturon: "Det er hende."

Dommeren: "Er De rede til at aflægge ed på, at det ikke er Dem, som har tegnet korset?"

Isidore Panturon *(japper)*: "Ved min fars hoved og ved min mors og ved min bedstefars og min bedstemors og Vorherre selv, som

hører mig, sværger jeg, at det ikke er mig." *(Han løfter hånden og spytter ud til siden for at give sin ed større vægt).*

Dommeren *(leende)***:** "Hvorledes var forholdet mellem Dem og madam Bascule?"

Isidore Panturon: "Hun har ligget i med mig." *(Latter blandt tilhørerne)***.**

Dommeren: "Moderer Deres udtryk. De mener, at forholdet mellem Dem og hende ikke har været så rent, som hun påstår det? ..."

Far Panturon *(tager ordet)***:** "Han var ikke fyldt femten år, ikke fyldt femten, da hun tvang ham ..."

Dommeren: "Er De vis på, at han måtte tvinges?"

Faderen: "Det er, som jeg siger. Han var ikke femten. Og de sidste fire år havde hun fedet ham; hun stoppede ham som en høne, så at han var lige ved at revne. Og da så tiden var

kommet, og hun mente, at han var tilstrækkelig godt i stand, så detraverede hun ham ... "

Dommeren: "Detraverede? ... Depraverede, mener De ... Og De lod hende gøre det?"

Faderen: "Ja, hvad, hende eller en anden én, det måtte jo komme!"

Dommeren: "Hvad beklager De Dem så over?"

Faderen: "Ikke over noget ... jeg beklager mig slet ikke. Jeg synes bare, at når han ikke længere vil, så må han også være fri. Jeg forlanger, at loven skal beskytte ham."

Madam Bascule: "De mennesker tilsøler mig med deres løgne, hr. dommer. Jeg har gjort ham til en mand."

Dommeren: "Det siger de jo også."

Madam Bascule: "Og han fornægter mig, han forlader mig. Han stjæler min ejendom ..."

Isidore Panturon: "Det er ikke sandt, hr. dommer. For fem år siden ville jeg gå fra hende, fordi hun var blevet alt for fed, og det kunne jeg ikke lide. Jeg holder ikke af så meget. Enhver har jo sin smag, ikke? Jeg sagde til hende, at jeg ville flytte, men så gav hun sig til at tude, så at tårerne piskløb ligesom fra en tagrende, og lovede mig sin gård i Bec-de-Martin, hvis jeg bare ville blive nogle år endnu, bare fire eller fem år. Jeg endte med at sige "Ja". Hvad herregud, når hun tudede? Ville De ikke have gjort det samme?

Jeg blev altså fem år til, dag for dag, time for time. Vi var kvit. Hun har fået sin betaling og jeg gården. Den var såmænd knapt

det værd!"

Isidores kone *(der hidtil har forholdt sig tavs, skriger med en skarp papegøjerøst)*: "Ja, se på hende, se bare på hende, hr. dommer, sådan en høstak. Er gården vel for meget?"

Faderen: *(ryster på hovedet og gentager med en overbevist mine)*: "Nej, det var ikke for meget."

(Madam Bascule synker ned på bænken bagved sig og giver sig til at græde).

Dommeren *(faderlig)*: "Ja, det er jo en kedelig historie, kære madam, men jeg kan ikke gøre noget ved den. De har givet ham et lovformeligt skøde på Deres gård i Bec-de-Martin. Den er hans, ubetinget hans, og han har ubestridelig ret til at gøre, hvad han har gjort, og bringe sin kone den i medgift. Det tilkommer ikke mig at afgøre et spørgsmål, der … der … udelukkende er et spørgsmål om finfølelse … jeg kan kun se på sagen med lovens øjne … og jeg kan intet udrette."

Far Panturon *(i en stolt tone)*: "Så kan vi altså gå hjem til os selv?"

Dommeren: "Selvfølgelig."

(De går, fulgt af sympatiske blikke fra bønderne, der ser på dem, således som man ser på folk, der har vundet deres sag. Madam Bascule hulker på sin bænk).

Dommeren *(smilende)*: "Fat Dem, min gode kone. Hører De, tag Dem sammen, tag Dem sammen … og … hvis jeg må give Dem et råd … så søg hellere efter en … en ny elev …"

Madam Bascule *(gennem sine tårer)*: "Det finder jeg såmænd ikke …"

Dommeren: "Det gør mig ondt, at jeg ikke kan give Dem anvisning på nogen."

(Hun kaster et fortvivlet blik op på den lidende Kristus, der vrider sig på sit kors, så rejser hun sig og går med små skridt sin vej, mens hun stadig hikker af gråd og skjuler ansigtet i sit lommetørklæde).

Dommeren *(vender sig om imod sin skriver og siger i en spottende tone)*: "Calypso kunne ikke trøste sig over Ulysses bortrejse …" *(Så tilføjer han med en embedshøjtidelig røst):*

"Råb de følgende sager op!"

Skriveren *(snøvler)*: "Célestin Polyte Lecacheur – Prosper Magloire Dieulafait …"

Dyret i øret

Diligencen til Havre stod i begreb med at forlade Criquetot. Alle passagererne stod og ventede på at blive råbt op i gården til Hôtel du Commerce, der bestyredes af Malandin junior.

Det var en gul vogn, der hvilede på hjul, som også havde været gule, men nu var helt grå af ophobet snavs. Forhjulene var ganske små, de høje spinkle baghjul bar den store vognkasse, der var uformelig og opsvulmet som en dyremave. Tre hvide krikker med uhyre store hoveder og runde knæ skulle trække dette monstrum. Hestene så ud, som om de allerede var faldet i søvn foran dette besynderlige køretøj.

Kusken Césaire Horlaville kom frem i hoteldøren, idet han med bagsiden af hånden tørrede sig om munden. Det var en lille tykmavet mand, som ikke desto mindre ved stadig at klatre op ad hjulene op ovenpå vognen havde bevaret sin smidighed. Regnen, den skarpe vind og de mange små glas havde farvet hans ansigt rødt, og hans øjne havde ved bestandig at stirre ud mod sol og blæst fået en glippende trækning. Foran de ubevægelige bønder stod runde og brede kurve fulde af forfjamsket fjerkræ. Césaire Horlaville tog den ene kurv efter den anden og løftede dem op på taget af sin vogn. Lidt forsigtigere tog han på dem, der var fyldt med æg. Derpå kastede han til sidst nede fra nogle kornsække og nogle små pakker, svøbt ind i lommetørklæder, i lærredsstumper eller i papir, derop. Så lukkede han vogndøren op, halede en liste frem af sin lomme og råbte:

"Sognepræsten i Gorgeville".

Præsten trådte frem, en kraftig, høj og bredskuldret mand med rødsprængt ansigtshud og et godlidende udtryk. Han løftede sin præstekjole op, ligesom kvinderne løfter deres skørter, for at sætte foden på trinnet og klavre ind i vognen.

"Skolelæreren fra Rollebosc–les–Grinets." Skolelæreren skyndte sig, lang og forlegen i en sort frakke, der gik til knæene, og forsvandt ligeledes ind gennem den åbne dør.

"Mester Poirot, to pladser."

Poirot kom frem; han var høj og knortet, kroget af ploven, afmagret af afholdenhed, benet, med huden tørret ind af mangel på vask. Bagefter ham kom hans kone, lille og mager som et udslidt øg. Begge hænderne holdt hun om en uhyre, grøn paraply.

"Mester Rabot, to pladser."

Rabot betænkte sig, han var af naturen meget forfjamsket.

Han spurgte:

"Er det mig, der bliver råbt på?"

Kusken, som havde ord for at være godt skåret for tungebåndet, skulle lige til at svare med en vittighed, da Rabot pludselig fo'r frem ved et skub fra sin kone, et stort, firskårent fruentimmer med en mave så rummelig og så rund som en vintønde og med et par hænder så brede som klaptræer.

Rabot pilede op i vognen som en rotte ind i sit hul.

"Mester Caniveau."

En tyk bonde, sværere end en okse, fik fjedrene til at knage under sin vægt, idet han steg op i vognen og forsvandt inde i den gule kasse.

"Mester Belhomme."

Belhomme, der var lang og mager, trådte frem med hovedet på skrå, et ynkeligt ansigt og et lommetørklæde holdt for øret, som om han havde tandpine.

De havde alle den blå bluse over de mærkelige gammeldags, sorte eller grønlige klædestrøjer, som de, når de kom ind på Havres gader, ville vise frem i al deres pragt. På hovedet havde de silkekasketter så høje som tårne, hvad der i Normandiet betragtes som toppunktet af elegance.

Césaire Horlaville smækkede vogndøren i, klatrede op på bukken og knaldede med sin pisk.

De tre heste lod til at vågne, de rokkede med hovedet og en svag bjældeklang hørtes.

Kusken hylede af alle kræfter: "Nå-da!", strakte armene frem og lod piskeslagene regne ned over hestene. De rystede sig, gjorde en kraftanstrengelse og luntede afsted med små, langsomme og haltende skridt. Bag ved dem klirrer og rasler vognens ruder og jernfjedrene, mens passagererne, der sidder i to linjer over for hinanden, skumples og rystes.

Til at begynde med var der almindelig tavshed. Sognepræstens nærværelse lagde bånd på dem.

Imidlertid gjorde han selv begyndelsen, for han var af naturen meget indladende og snakkelysten.

"Nå, mester Caniveau," spurgte han, "går det efter ønske?"

Den omfangsrige bonde, hvis fedme og tykke mave skabte et bånd mellem ham og præsten, svarede smilende:

"Å jo, hr. pastor, man klarer sig jo så godt, man kan. Og hvordan går det med pastoren selv?"

"Åh, jeg klager aldrig."

Efter en lille pause spurgte præsten igen:

"Og De, mester Poirot?"

"Jo, det kunne være bedre, hvis bare rapsen ville give lidt mere i år, for det er dér, fortjenesten skal komme fra."

"Hvad skal man sige til det? Tiderne er sløje."

"Ja vist er de sløje," forsikrede med en røst som en gendarm mester Rabots tykke kone.

Da hun var fra en af nabolandsbyerne, kendte præsten hende kun af navn.

"Er det Dem, der er en datter af mester Blondel?"

"Ja, det er mig, der blev gift med Rabot."

Den spinkle og forlegne Rabot nikkede tilfreds og smilende med bekræftende ivrighed, som om han ville sige: "Ja, det er rigtigt nok, det er mig, Rabot, som blev gift med mester Blondels datter."

Pludselig gav mester Belhomme, der stadig sad med lommetørklædet for øret, sig til at klynke på det ynkeligste.

"Å, å," jamrede han og stampede med foden for at give sin smerte luft.

"Er det en meget slem tandpine, De har?" spurgte præsten.

Bonden holdt et øjeblik op med at klage for at svare:

"Nej, det er ikke … hr. pastor … det er ikke tænderne, det er øret … inde i øret."

"Hvad er der i vejen med øret? Er det noget voks, der har samlet sig?"

"Jeg ved ikke, om der er noget voks, men jeg ved, at der er et dyr, et stort dyr, som er kravlet derind, da jeg lå og sov til middag i halmen i laden."

"Et dyr? Er De vis på det?"

"Om jeg er vis på det! Lige så vis som på, at der er et Paradis, hr. pastor! Jeg kan jo mærke, hvor det kravler inde i øret. Jeg er vis på, at det æder mit hoved op indvendig. Det æder mig op! ... ... Å, ja, ja! ..."

Og han gav sig atter til at stampe med foden.

De tilstedeværende var blevet stærkt interesserede. Hver af dem gav sin mening til kende. Poirot ville absolut have, at det skulle være en edderkop, mens skolelæreren holdt på, at det måtte være en ørentvist. Han havde allerede set det samme tilfælde en gang i Campemuret, i Orne, hvor han havde været i seks år. Ørentvisten var oven i købet krøbet ind igennem hovedet og kommet ud igen gennem næsen; men manden var blevet døv på det øre, fordi trommehinden var bristet.

"Det er snarere en orm," erklærede præsten.

Mester Belhomme sad med hovedet på siden og lænede det op mod døren, for han var kommet sidst ind i vognen. Han klagede sig stadig:

"Å, ja! å ja! Jeg er bange for, at det er en myre, en stor fed myre, sådan som den bider! Så, hr. pastor, nu giver den sig til at galopere rundt! Den galoperer! Å ja, å ja, det er ikke til at holde ud."

"Har du ikke været hos lægen?" spurgte Caniveau.

"Nej, det ved Gud, jeg ikke har!"

"Hvor kan det være?"

Frygten for lægen syntes at gøre Belhomme rask. Han rettede sig i vejret uden dog at give slip på sit lommetørklæde:

"Hvor det kan være! Har du måske penge nok til at smide ud til sådan en humbugmager? Han ville bare være kommet én gang, to gange, tre gange, fire gange, fem gange! Det ville løbe

op til både to og fire daler. To daler, det er i alt fald sikkert nok … Og hvad kunne han så gøre, sådan en humbugmager! Ved du det?"

Caniveau lo:

"Nej, det ved jeg inte. Men hvor skal du da ellers hen?"

"Jeg skal til Havre og spørge Chambrelan."

"Hvem er Chambrelan?"

"Den kloge mand."

"Hvilken klog mand?"

"Den kloge mand, der gjorde min far rask."

"Din far?"

"Ja, min far, den gang."

"Hvad fejlede din far?"

"Han havde fået træk i ryggen og kunne hverken røre arme eller ben."

"Hvad gjorde han så ved ham, Chambrelan?"

"Han æltede ryggen på ham, ligesom man ælter brød, og på et par timer var det væk."

Belhomme tænkte også nok, at Chambrelan havde "sagt" noget over ham, men det turde han ikke fortælle i præstens nærværelse.

Caniveau tog leende fat igen:

"Tror du inte, at det er en kanin, du har fået ind i øret? Den har troet, at det var indgangen til dens hule med alle de buske. Nu skal du bare se, hvor jeg skal få den ud og det i en ruf."

Caniveau satte sine hænder som en råber for munden og begyndte at efterligne hundenes gøen, når de er på et spor. Han bjæffede, hylede, tudede og gøede lige ind i øret på ham. Hele vognen vred sig af latter, selv skolelæreren, der ellers aldrig lo.

Da Belhomme imidlertid så ud til at tage det ilde op, at de andre lo ad ham, ville præsten dreje samtalen hen på et andet emne, og han vendte sig om til Rabots kone:

"Har De en stor familie?"

"Å, ja, såmænd, hr. pastor … det er drøjt at trække igennem."

Rabot nikkede samstemmende, som om han ville sige: "Ak ja, det er såmænd drøjt at trække igennem."

"Hvor mange børn er der?"

Hun erklærede myndigt med en stærk og sikker røst: "Seksten, hr. pastor! De femten er mandens."

Rabot gav sig til at smile endnu stærkere og sukkede af alle kræfter. Han var fader til femten, ganske alene til femten, han, Rabot! Hans kone indrømmede det. Så der var altså ingen tvivl om den ting! Det havde han min salighed grund til at være stolt af.

Hvis var den sekstende? Det sagde hun ikke. Det var formodentlig den første? De andre vidste det måske, for ingen af dem lod til at blive forundret. Selv Caniveau fortrak ikke en mine.

Belhomme gav sig atter til at stønne:

"Å, Gud, … å, Gud, … å, Gud! … den render rundt derinde … Jeg bliver tosset … å, Gud! …"

Vognen standsede udenfor Polytes beværtning. Præsten sagde:

"Hvis man prøvede på at hælde noget vand ind i øret på Dem, ville det måske få dyret til at komme ud. Skal vi forsøge?"

"Ja, jeg siger så mange tak."

De steg alle ud for at overvære begivenheden. Præsten forlangte et vandfad, et håndklæde og et glas vand og pålagde

skolelæreren at holde patientens hoved godt fast i en skrå stilling og, så snart vandet var løbet ind, at dreje det hastigt om på den anden side.

Men Caniveau, som allerede stod og kiggede ind i Belhommes øre for at se, om han kunne få øje på dyret, udbrød pludselig:

"Føj for satan, sikken en marmelade! Den må vi først have muget væk. Kaninen kommer sgu' aldrig ud gennem den ladning. Den hænger jo fast med alle fire ben."

Præsten undersøgte øret og kom ligeledes til det resultat, at passagen var alt for snæver og alt for tilstoppet til, at man med held kunne prøve på at drive dyret ud. Det blev skolelæreren, der ved hjælp af en tændstik og en klud gjorde vejen fri. Da det var besørget, hældte præsten under almindelig spænding ned i den rensede øregang et halvt glas vand, der flød ud over Belhommes ansigt, hals og hår. Så drejede skolelæreren hurtigt hovedet hen over vandfadet, som om han ville skrue det af halsen. Nogle dråber faldt ned i det hvide fad. Alle passagererne styrtede til. Der var ikke kommet noget dyr ud.

Ikke desto mindre erklærede Belhomme:

"Jeg mærker ikke noget mere."

Præsten så sig triumferende om og erklærede:

"Nej, selvfølgelig ikke. Den er druknet!"

Alle var tilfredse, og de steg atter til vogns.

De var imidlertid knapt nok kommet på vej, førend Belhomme gav sig til at udstøde de forfærdeligste skrig. Dyret var atter levet op og var blevet ganske rasende. Han forsikrede endda, at det var kommet helt ind i hovedet og var begyndt at æde løs af hjernen. Han hylede og vred sig til den grad, at

Poirots kone troede, at han var blevet besat af Djævelen, og slog kors for sig.

Omsider stilnede smerterne en smule, og patienten forklarede, at nu spadserede det rundt inde i øret. Han efterlignede med sin finger dyrets bevægelser og stirrede lige frem for sig, som om han tydeligt kunne se det.

"Se … nu kryber det tilvejrs igen … å, ja … å, ja … Det er ikke til at holde ud!"

Caniveau blev utålmodig:

"Det er vel vandet, som gør det rasende. Det er måske mere vant til at få serveret vin."

De lo igen alle sammen. Han fortsatte:

"Når vi kommer til Bourbeux' værtshus, så giv det noget rigtig regederligt brændevin. Så rører det sig pinedød ikke mere, det svarer jeg for."

Men Belhomme kunne næsten ikke mere holde det ud for smerte. Han gav sig til at skrige, som om sjælen blev flået ud af livet på ham. Præsten blev nødt til at holde ham på hovedet. Césaire Horlaville fik ordre til at standse ved første hus, de kom til.

Det var en forpagtergård ved vejkanten. Belhomme blev transporteret derind og lagt på køkkenbordet for at man kunne gentage operationen. Caniveau rådede stadig til at blande brændevin i vandet for at gøre dyret beruset, få det til at falde i søvn og måske dræbe det. Men præsten foretrak eddike.

Dråbe for dråbe lod han blandingen falde ned i øret, for at den denne gang skulle trænge rigtigt til bunds, og lod den derpå blive nogle minutter inde i det hjemsøgte organ.

Et vandfad blev igen skaffet til veje, og Belhomme blev af de to kolosser, præsten og Caniveau, drejet om med et pludseligt ryk, mens skolelæreren bankede med sine fingre på det raske øre for rigtigt at tømme det andet.

Selv Césaire Horlaville var kommet ind og stod med pisken i hånden og så til.

Og pludselig fik de i bunden af vandfadet øje på et lille brunt punkt, der ikke var større end et valmuefrø, men som ikke desto mindre bevægede sig. Det var en loppe! Der lød en række forbavsede skrig, efterfulgt af skraldende lattersalver. En loppe, den var god! Den var s'gu god! Caniveau klaskede sig på lårene, Césaire Horlaville slog knald med pisken, præsten skingrede op som et æsel, der skryder, og de to koner udstødte små latterhvin, der mindede om hønsenes klukken.

Belhomme havde rejst sig og sad nu på køkkenbordet. Han havde taget vandfadet på skødet og stirrede med alvorsfuld opmærksomhed og tilfredsstillet vrede på det besejrede lille dyr, der sprællede i vandet.

"Dér, dit kræ!" brølede han og spyttede på det.

Kusken, der var helt fra det af grin, blev ved at gentage:

"En loppe! ... en loppe! Det var som satans! En loppe!"

Da han endelig var blevet lidt roligere, råbte han:

"Nå, vi må videre. Vi har spildt tid nok."

Og de stadig grinende passagerer gik ud til vognen. Men Belhomme, der kom sidst, erklærede:

"Ja, se, jeg går nu tilbage til Criquetot. Nu har jeg jo ikke mere noget at gøre i Havre."

Kusken svarede:

"Jeg er lige glad, når du bare betaler din plads."

"Jeg skylder dig kun halvdelen, jeg har jo kun kørt halvvejen."

"Nej, du må betale det hele, for du har bestilt pladsen til hele vejen."

Det blev til skænderi, som snart udartede. Belhomme svor, at han kun ville give tyve sous, mens Césaire Horlaville svor på, at han ikke ville tage mod mindre end fyrre.

De stod lige overfor hinanden og stirrede hinanden lige ind i ansigtet, mens de skreg af fuld hals.

Caniveau steg atter ud af vognen:

"For det første skylder du præsten fyrretyve sous, forstår du, og dernæst en omgang til os alle sammen, det bliver fem og halvtreds, og dernæst tyve sous til Césaire. Er du med på den, dit høved?"

Kusken, som var henrykt ved at se Belhomme blive nødt til at punge ud med tre francs og fem og halvfjerds, svarede:

"Javel, det er reelt nok."

"Nå, vil du så se, du kan betale!"

"Gu' gør jeg ej. For det første er præsten da ikke læge."

"Hvis du ikke betaler, sætter jeg dig ind i Césaires vogn og tager dig med til Havre."

Og kæmpen tog Belhomme om livet og løftede ham op som et lille barn.

Den anden så, at han var nødt til at give efter. Han trak sin pung frem og betalte.

Så satte vognen sig atter i bevægelse i retning mod Havre, mens Belhomme vendte om og gik til Criquetot, og alle passagererne, som nu var blevet ganske stumme, sad og så tilbage ad den hvide vej, hvor bondens blå bluse flagrede over hans lange ben.

Hr. Parent

I

Den lille Georges lå på alle fire midt i alléen og lavede grusbjerge. Han samlede gruset med begge hænder, dyngede det op i en pyramide og plantede et kastanjeblad på toppen.

Hans fader sad på en jernstol og iagttog ham med en udelt og forelsket opmærksomhed. Han så intet som helst andet end drengen i dette lille offentlige anlæg, der var fuldt af mennesker.

På hele den runde vej, som går forbi bassinet og Trinité-kirken og omkring græsplænen, var der andre børn, som var lige så ivrigt optaget af deres små lege, mens deres barnepiger ligegyldigt så til eller stirrede ud i luften med stive øjne, eller mens deres mødre sad og passiarede indbyrdes, mens de med stadige sideblikke vågede over deres afkom.

Parvis og højtidelige spadserede ammerne frem og tilbage og lod deres lange spraglede bånd slæbe efter og i deres arme havde de noget ubestemmelig hvidt, mens små kortskørtede og barbenede piger midt i deres leg med tøndebåndene stod stille og talte ivrigt sammen, og mens anlæggets opsynsmænd i deres grønne frakker luntede omkring mellem alle børnene og bestandig gjorde omveje for ikke at ødelægge de mange jordvolde eller komme til at trampe på de små hænder og forstyrre det myrearbejde, som disse stumpede menneskelarver havde så travlt med.

Solen skulle til at forsvinde bag Rue St. Lazares tage og sendte sine stråler på skrå ned over den pyntede, barnlige skare. Kastanjetræerne stod pludselig badet i et gult skær, og de tre kaskader foran den høje kirkeportal så ud, som om de var af flydende sølv.

Parent så på sin søn, der lå sammenkrøbet i gruset. Med kærlige blikke fulgte han hver af hans gestus og syntes med spidsen af sine læber at ledsage hver af Georges' bevægelser med et kys.

Men da han tilfældigt kom til at se op på kirkeuret, opdagede han til sin skræk, at han allerede var fem minutter forsinket. Han rejste sig, tog barnet i armen, børstede dets bluse, der var fuld af jord, tørrede dets hænder og trak det med i retning af Rue Blanche.

Han fremskyndede sine skridt for ikke at komme senere hjem end sin kone, og drengen, som havde ondt ved at følge ham, trippede afsted ved siden af ham.

Faderen så det, tog ham op på armen og gik endnu stærkere. Han pustede af anstrengelse, mens han gik op ad det stejle fortov. Det var en mand på fyrretyve år. Han var allerede gråhåret, lidt vel ved magt med en mave, som han selv syntes at ængste sig for, og som fortalte, at han oprindelig havde været en glad sjæl, som forholdene havde taget modet fra.

For nogle år siden havde han giftet sig med en ung kvinde, som han holdt meget af, og som han nu behandlede med hårdhed og almægtig, despotisk myndighed. Hun skændte bestandig på ham for alt, hvad han gjorde, og for alt, hvad han ikke gjorde, bebrejdede ham hans mindste handlinger, hans

vaner, hans tilbøjeligheder, hans smag, hans væsen, hans gestus, hans fedme og den lidt slæbende klang i hans stemme.

Ikke desto mindre elskede han hende endnu, men han elskede især det barn, hun havde skænket ham. Georges, der nu var tre år gammel, var blevet hans største glæde og hans stadige beskæftigelse. Han havde ikke nogen stilling, da han havde en lille formue, der gav ham en årlig indtægt af tyve tusinde francs. Hans kone, som han havde taget uden medgift, ærgrede sig uophørligt over sin mands mangel på virkelyst.

Endelig var han hjemme. Han satte barnet fra sig på trappens nederste trin, tørrede sin pande og gav sig til at stige op.

På anden sal ringede han på.

En gammel pige, som havde opdraget ham, et af den slags tyende, der er et hjems tyranner, kom ud og lukkede op. Han spurgte ængsteligt:

"Er fruen kommet hjem?"

Pigen trak på skulderen:

"Når har herren set fruen komme hjem klokken halvsyv?"

Han svarede i en forlegen tone:

"Det er godt, så meget desto bedre. Så kan jeg få tid til at klæde mig om, jeg er meget varm."

Pigen så på ham med et udtryk af ærgerlig og foragtende medlidenhed og brummede:

"Ja, jeg ser nok, at herren er ganske svedt. Herren har løbet og måske oven i købet båret drengen. Og det bare for at være hjemme og vente på fruen klokken halvsyv. Det manglede blot, at jeg også skulle give mig til at være parat på den tid. Næ, jeg vil lave min middag til klokken otte, og så er jeg lige glad, om

man må vente på den. Så risikerer man da ialtfald ikke, at stegen bliver brændt!"

Parent lod, som om han ikke hørte efter:

"Det er godt. Det er godt. Georges må have sine hænder vaskede, han har rodet i gruset. Jeg vil imens gå ind og skifte. Sig til stuepigen, at hun må sørge for, at han ser pæn ud."

Han gik ind i sit værelse og skød slåen for døren for at være alene, ganske alene, helt alene. Han var efterhånden blevet til den grad vant til at blive irettesat og hundset, at han kun havde følelsen af at være i sikkerhed, når han befandt sig bag en låset dør. Han turde ikke en gang tænke længere, reflektere eller ræsonnere med sig selv, hvis han ikke ved en nøgle, som var drejet to gange om i en lås, følte sig beskyttet mod alle blikke og formodninger.

Han lod sig synke ned på en stol for at komme sig lidt, inden han tog rent linned på, og gav sig til at tænke på, at Julie begyndte at blive en ny fare i huset. Hun hadede hans hustru, det var tydeligt nok, men hun hadede især hans kammerat, Paul Limousin, som, hvad der er meget sjældent, var blevet husets fortrolige og intime ven, efter at han først havde været hans uadskillelige ledsager i ungkarledagene. Det var Limousin, der dæmpede bølgerne, når de gik højt mellem ham og Henriette, det var Limousin, der tog ham i forsvar, tilmed ivrigt, ja tilmed strengt, over for alle de ufortjente bebrejdelser og pinlige scener, alle hans daglige livs kvaler.

I snart et halvt år havde Julie hvert øjeblik tilladt sig at komme med nedsættende og misbilligende bemærkninger om sin frue. Mindst en snes gange om dagen erklærede hun, at:

"hvis jeg var herren, lod jeg mig ikke på den måde trække rundt ved næsen. Men gudbevares … hver har jo sin natur!"

En dag havde hun oven i købet dristet sig til at være uforskammet mod Henriette, der havde nøjedes med om aftenen at sige til sin mand:

"Jeg vil kun meddele dig, at hvis hun én gang til kommer med en næsvis bemærkning, så jager jeg hende på døren."

Alligevel havde han indtrykket af, at hun, som ellers ikke lod sig gå på af noget, var overbærende overfor den gamle pige, og han tilskrev denne mildhed den agtelse, hun følte for den pige, som havde opdraget ham og lukket hans moders øjne.

Men nu var det forbi. Tingene kunne ikke blive ved med at gå på denne måde. Han gruede ved tanken om, hvad der kunne hænde. Hvad skulle han gøre? At sende Julie bort, forekom ham som en så utaknemmelig udvej, at han slet ikke turde fæstne sin tanke ved den. At give hende ret overfor hans hustru var ligeledes umuligt. Og han var sikker på, at der ikke ville gå en måned, førend situationen blev uudholdelig imellem de to.

Han blev siddende med dinglende arme og søgte forvirret efter en løsning, der kunne klare det hele, men uden at finde nogen. Så mumlede han.

"Gudskelov, at jeg har Georges … ellers ville jeg være meget ulykkelig."

På én gang fik han den idé at spørge Limousin til råds og besluttede sig til det. Men et øjeblik efter fik erindringen om det fjendskab, der syntes at være opstået mellem hans pige og hans ven ham til at frygte for, at denne sidste ville råde ham til at give hende afsked; og han sank atter tilbage i den samme angst og uvished.

Uret slog syv. Det gav et sæt i ham. Klokken var syv, og han havde endnu ikke fået skiftet linned.

Forfjamsket og forpustet klædte han sig af, vaskede sig, tog en ren skjorte frem og klædte sig atter hastigt på, som om der i stuen ved siden af sad nogen og ventede på ham i anledning af en yderst vigtig begivenhed.

Derpå gik han atter ind i dagligstuen, glad over ikke længere at behøve at frygte for at være forsinket.

Han kastede et blik i avisen, gik hen og så ned på gaden og gik tilbage og satte sig på sofaen, da hans søn trådte ind, vasket, kæmmet og smilende. Parent tog ham i sine arme i og kyssede ham lidenskabeligt. Først kyssede han ham på håret, så på øjnene, på kinderne, på munden og på hænderne. Derpå lod han ham springe højt op i luften og løftede ham i stiv arm op til loftet. Endelig satte han sig udmattet af denne anstrengelse atter på sofaen, tog Georges på skødet og lod ham ride ranke.

Drengen lo henrykt, han fægtede med sine små arme, udstødte høje glædesskrig, og faderen lo med, han råbte op, så hans tykke mave rystede, og morede sig endnu bedre end barnet.

Han elskede den dreng af hele sit godlidende, miskendte og mishandlede hjerte. Han elskede ham med vanvittige kærlighedsudbrud, med voldsomme kærtegn, med hele den ømhed, som han skamfuld havde stængt inde i sig selv, som aldrig havde fået lov til at slippe ud, ikke en gang i hans ægteskabs første dage, for hans kone havde altid været kold og tilbageholdende overfor ham.

Julie viste sig pludselig i døren. Hendes ansigt var blegt, hendes øjne lynede, og med en stemme, der dirrede af raseri,

forkyndte hun:

"Klokken er halvotte!"

Parent kastede et uroligt og resigneret blik op på uret og mumlede:

"Ja, det er den skam også. Den er halvotte."

"Middagen er færdig."

Han så uvejret komme og prøvede på at afværge det:

"Ja, men jeg synes, du sagde, da jeg kom hjem, at du ikke ville lave den før til klokken otte?"

"Til klokken otte … Det mener herren da vel ikke? Herren vil da vel ikke have, at vi skal lade barnet vente til klokken otte med at få mad. Sådan noget er bare noget, man siger. Det ville jo aldeles spolere drengens mave, om han skulle vente til klokken otte. Ja, hvis der ikke var andre end hans moder! Hun er såmænd ligeglad med sit barn! Ja, det er såmænd en nydelig moder! Hvis det ikke er en ynk at se på sådan en moder!"

Parent, der dirrede af angst, følte, at det gjaldt om at standse den truende scene.

"Julie," sagde han, "jeg tillader dig ikke at tale således om din frue. Forstår du mig? Og glem det ikke for fremtiden."

Den gamle pige snappede efter vejret af forbavselse, drejede sig om på hælen, gik sin vej og smækkede døren i efter sig med en sådan voldsomhed, at alle krystallerne i lysekronen kom i bevægelse og i nogle sekunder i den stille stue frembragte som en let og fjern klemten af små usynlige klokker.

Georges, som i første øjeblik var blevet overrasket, gav sig til henrykt at klappe i hænderne, han pustede kinderne op og fremstødte af sine lungers fulde kraft et stort "Bum!" for at efterligne dørens smækken.

Så gav hans fader sig til at fortælle ham historier, men hans bekymringer fik ham til hvert øjeblik at tabe tråden i sin fortælling. Drengen, som ikke længere kunne forstå ham, spærrede øjnene vidt op. Parent tog ikke blikket bort fra uret. Han syntes, at han kunne se viserne flytte sig. Han ønskede, at han kunne have standset tiden, fået den til at stå stille, indtil hans kone kom hjem. Han var ikke vred på Henriette, fordi hun var forsinket, men han var bange, bange for hende og for Julie, bange for alt, hvad der kunne hænde. Ti minutter mere ville være tilstrækkeligt til at hidføre en uhjælpelig katastrofe, forklaringer, hvis heftighed han ikke en gang turde forestille sig. Blot tanken om en strid, om højrøstede stemmer, om skældsord, der flyver som kugler gennem luften, om de to kvinder stående lige overfor hinanden, ansigt til ansigt, stirrende hinanden dybt ind i øjnene, mens de tilkastede hinanden de hånende ord, fik hans hjerte til at banke, udtørrede hans mund, som om han havde gået en tur i solen, og gjorde ham slap som en klud, så slap, at han ikke længere havde kræfter til at lade barnet hoppe på sine knæ.

Klokken slog otte; døren gik atter op, og Julie viste sig på ny på tærsklen. Hun så ikke længere så ophidset ud, men i hendes øjne lå et udtryk af kold og ondsindet bestemthed, der gjorde hende endnu mere skrækindjagende.

"Herren ved," sagde hun, "at jeg har tjent Deres moder til hendes sidste dag, og at jeg har passet Dem, lige fra De blev født og til den dag i dag! Jeg tror, at man kan sige, at jeg har været mit herskab hengiven …"

Hun standsede og ventede et svar.

Parent stammede:

"Javist, gode Julie, javist."

Hun fortsatte:

"Men De ved også, at jeg aldrig har gjort noget for pengenes skyld, men at jeg altid har handlet for Deres egen skyld, at jeg aldrig hverken har narret Dem eller løjet for Dem, at De aldrig har kunnet gøre mig den mindste bebrejdelse ..."

"Ja, vist så," sagde han.

"Godt ... derfor har jeg også lov til at sige, at dette her ikke kan blive ved med at gå. Det er af venskab for Dem, at jeg ingenting har sagt, at jeg har ladet Dem blive i Deres uvidenhed, men nu går det for vidt, De er alt for meget til grin i hele kvarteret. De kan gøre, hvad De vil, men alle ved besked med det, og nu kan jeg heller ikke tie længere, jeg må sige det, skønt De vist næppe takker mig for det. Når fruen kommer så sent hjem, så er det, fordi hun foretager sig afskyelige ting."

Han var alt for forfjamsket til rigtig at forstå, hvad hun sagde. Han kunne kun fremstamme:

"Ti ... hører du ... ti ... Du ved jo, at jeg har forbudt dig at ..."

Med uimodsigelig bestemthed afskar hun ham ordet:

"Nej, nu må jeg sige herren det hele. Fruen har allerede længe været gode venner med hr. Limousin. Jeg har selv over tyve gange set dem kysse hinanden bag døren. Herren kan stole på, at hvis hr. Limousin havde været rig, så var det ikke herren, at fruen havde giftet sig med. Herren behøver bare at huske På, hvorledes det ægteskab kom i stand, så vil han se klart på det hele ..."

Parent havde rejst sig, han var blevet ligbleg og stammede:

"Ti ... ti ... eller ..."

Hun vedblev:

"Nej, jeg vil sige det alt sammen. Fruen tog kun herren for pengenes skyld, og hun har bedraget Dem fra den allerførste dag. Det var aftalt imellem dem, det var da tydeligt nok! Hvis herren bare vil tænke sig om. Og da fruen var misfornøjet med at være gift med herren, som hun ikke brød sig om, så har hun gjort ham livet så hedt, så hedt, at jeg næsten ikke kunne holde ud at se på det ..."

Han gik med knyttede hænder to skridt hen imod hende og gentog: "Ti ... Ti ...," for han kunne intet finde at svare.

Den gamle pige veg ikke tilbage. Hun lod til at være bestemt på at trodse alt.

Men Georges, der først var blevet forfjamsket og derefter forskrækket over de skændende stemmer, gav sig til at udstøde nogle hvinende skrig. Han stod bag ved sin fader og hylede med fortvivlet ansigt og åben mund.

Sønnens gråd gjorde Parent ude af sig selv og fyldte ham med had og raseri. Med armene løftet og parat til at slå løs med begge hænder styrtede han hen imod Julie og skreg:

"Dit afskyelige fruentimmer, skal du forgifte barnets sind!"

Han rørte allerede ved hende. Hun slyngede ham ind i ansigtet:

"Herren kan slå mig, hvis han vil, mig, som har passet ham, fra han var lille, men det forhindrer ikke, at hans kone bedrager ham, og at hans barn ikke er hans ..."

Han standsede med et ryk og lod armene falde ned. Og han blev stående lige overfor hende, så forvildet, at han ikke mere forstod noget som helst.

Hun tilføjede:

"Man behøver bare at se på barnet for at se, hvem der er hans fader. Han er jo hr. Limousins udtrykte billede. Man behøver bare at se på hans pande og hans øjne. Selv en blind ville ikke kunne tage fejl ..."

Han havde grebet hende om skuldrene og ruskede hende af alle sine kræfter, mens han fremhakkede:

"Din slange ... din slange! Ud herfra ... din slange! Gå din vej, eller jeg slår dig ihjel ... gå! gå! ..."

Og med en fortvivlet anspændelse slyngede han hende ind i værelset ved siden af. Hun faldt over mod det dækkede bord, så at glassene væltede og gik itu. Da hun havde rejst sig, skyndte hun sig om på den anden side af bordet, så at hun havde det imellem sig og sin herre, der løb efter hende for atter at få fat på hende, mens hun tilkastede ham de skrækkeligste ord:

"Herren kan jo bare gå sin vej ... nu i aften ... efter middag ... og straks komme hjem igen ... så skal han få at se ... så skal han få at se ... om jeg har løjet ... Herren skulle bare prøve ... så skal han selv se ..."

Hun var nået hen til døren ud til køkkenet og flygtede ud igennem den. Han løb bagefter hende, opad køkkentrappen lige op til hendes værelse, hvor hun havde lukket sig inde, og dundrede på døren:

"Du forlader øjeblikkelig huset!"

Hun svarede gennem døren:

"Ja, det kan herren stole på. Om en time er jeg her ikke længere."

Han gik atter langsomt ned, idet han klyngede sig til rækværket for ikke at falde, og tilbage ind i dagligstuen, hvor Georges sad på gulvet og græd.

Parent sank ned på en stol og stirrede sløvt på barnet. Han forstod intet længere, han vidste intet længere. Han følte sig fortumlet, bedøvet, sløvet, gal, som om han havde fået et voldsomt slag oven i hovedet. Det var knapt nok, at han huskede de forfærdelige ting, som pigen havde sagt til ham. Lidt efter lidt blev hans tanker dog som et vand, der har været i oprør, atter rolige; de klaredes og den skrækkelige afsløring begyndte at nage hans hjerte.

Julie havde talt så afgjort, med en sådan kraft, en sådan sikkerhed, en sådan oprigtighed, at han ikke kunne tvivle om, at hun var i god tro, men han anstrengte sig hårdnakket for at tvivle om hendes skarpsyn. Hun kunne have taget fejl, blændet af sin hengivenhed for ham, revet med af sit had til Henriette. Efterhånden som han søgte at berolige og overbevise sig selv, vågnede der imidlertid i hans erindring tusinde små bagateller, ord, hans kone havde sagt, blikke fra Limousin, en mængde ubetydeligheder, som han før ikke havde lagt mærke til, som han næppe nok havde set, sene aftenture, hyppigt gentagne fraværelser, ja selv forskellige tilfældige, men dog besynderlige gestus, som han ikke havde set på med det rette blik og den rette forståelse, og som nu på én gang fik en skæbnesvanger betydning og klart røbede en hemmelig forbindelse imellem dem. Alt, hvad der var sket siden hans fraværelse dukkede pludselig frem i hans hukommelse, som var anspændt af angsten. Han mindedes alt, underlige betoninger, mistænkelige bevægelser; og i den stille og godlidende mands af tvivlen hidsede sind viste sig nu som vished, hvad der ellers måske kun ville have været en begyndende anelse.

Med sej vedholdenhed gennemrodede han sit fem års ægteskab og søgte at genkalde sig alt, måned for måned, dag for dag; og hver eneste lille mistænkelige ting stak ham som et hvepsestik i hjertet.

Han tænkte ikke mere på Georges, som stadig sad på gulvet og nu tav. Men da drengen så, at faderen slet ikke tog sig af ham, gav han sig atter til at græde.

Parent styrtede hen til ham, tog ham op i sine arme og dækkede hans ansigt med kys. Barnet havde han i det mindste endnu! Hvad brød han sig så om resten? Han trykkede ham tæt ind til sig og stammede lettet og trøstet, med munden nede i hans lyse hår:

"Georges ... min lille Georges ... min kære lille Georges ..."

Men på én gang kom han i tanker om, hvad Julie havde sagt. Ja, hun havde sagt, at Limousin var fader til hans barn! ... Men det var umuligt, det manglede bare! Nej, det kunne ikke være sandt! Nej, det kunne han ikke tro, han kunne ikke en gang et sekund tænke sig det. Det var en af den slags skammelige nederdrægtigheder, som kun kan opstå i et tyendes lavsindede sjæl!

Han gentog:

"Georges ... Georges ... min kære Georges!"

Drengen, som var fornøjet over at blive kærtegnet, tav atter.

Parent følte varmen fra det lille bryst gennem klæderne trænge ind i hans, som den fyldte med kærlighed, mod og glæde. Det var, som om denne milde barnevarme kærtegnede ham, trøstede ham og reddede ham.

Han holdt det lille, krøllede hoved ud fra sig og betragtede det lidenskabeligt. Grådig, forvildet, halvt fra det, stirrede han

på det, berusede sig ved beskuelsen og blev ved med at gentage:

"Å, min egen lille … min lille Georges!"

Pludselig tænkte han:

"Hvis han nu alligevel lignede Limousin! …"

Han følte en underlig, forfærdelig følelse, en skærende og voldsom fornemmelse af kulde i hele sit legeme, i alle sine lemmer, som om hans knogler på én gang var blevet til is. Å, hvis han nu lignede Limousin! … Og han blev ved med at betragte Georges, der lo af fuld hals. Han betragtede ham med vilde, stive og forvirrede blikke. Han ledte på hans pande, ved hans næse, omkring hans mund, på hans kinder, om han ikke dér genfandt noget af Limousins pande, næse, mund eller kinder.

Hans tanker svømmede ud, som når man står i begreb med at blive vanvittig, og under hans blik forvandlede det lille barneansigt sig, fik det mærkeligste udseende og de mest usandsynlige ligheder.

Julie havde sagt: "Selv en blind ville ikke tage fejl." Der var altså noget slående, noget, der ikke lod sig bestride? Panden? Ja, måske? Skønt Limousins pande var smallere. Var det da munden? Men Limousin havde fuldskæg! Hvorledes skulle man bære sig ad med at finde nogen lighed mellem barnets buttede hage og mandens skæggede?

Parent tænkte:

"Jeg kan ikke se klart, jeg kan ikke se klart, jeg er alt for fortumlet. Jeg kan ikke finde noget nu … Jeg må vente. Jeg må se på ham igen i morgen tidlig, når jeg står op."

Han tænkte videre:

"Men hvis han nu ligner mig, så er jeg frelst! frelst! "

Han fo'r med to skridt gennem stuen for i spejlet at sammenligne barnets ansigt ved siden af sit eget.

Han satte Georges op på sin arm, for at deres ansigter skulle være ganske nær ved hinanden, og han talte højt, så fortumlet var han:

"Ja ... vi har den samme næse ... den samme næse ... måske ... jeg er ikke helt sikker på det ... og det samme blik ... Nej, vist ikke nej, han har blå øjne ... Ja, men så ... å, min Gud! ... min Gud! ... jeg bliver gal! ... jeg vil ikke se mere ... Jeg bliver gal!"

Han løb langt bort fra spejlet helt hen i den anden ende af stuen, faldt ned på en lænestol, satte barnet i en anden og gav sig til at græde, en heftig og fortvivlet gråd. Georges, der blev skræmt over at høre faderen hulke, gav sig til at hyle.

Det ringede på entréklokken. Parent fo'r op med et sæt, som om en kugle var gået igennem ham. Han sagde til sig selv:

"Der er hun! Hvad skal jeg gøre?"

Og han løb ind og lukkede sig inde i sit værelse for i det mindste at få tid til at tørre sine øjne. Men efter et par sekunders forløb fik en ny ringen ham til atter at skælve. Så kom han i tanker om, at Julie var borte, og at stuepigen ikke havde fået besked. Der var altså ingen til at lukke op. Hvad skulle han gøre? Han gik ud i entréen.

På én gang følte han sig modig og besluttet, parat til både at hykle og kæmpe. Den skrækkelige rystelse havde modnet ham på nogle øjeblikke. Desuden ville han vide besked; med en ellers frygtsom mands raseri, med den stædighed, som kun findes hos en godmodig karakter, der er drevet til det yderste, ville han vide sandheden.

Alligevel rystede han. Var det af skræk? Ja … måske var han endnu bange for hende? Hvem ved, hvor megen ophidset fejhed, modet gemmer på?

Inden for døren, som han havde nået med bestemte skridt, standsede han for at lytte. Hans hjerte bankede vildt, det var den eneste lyd, han hørte, disse store dumpe slag i sit bryst, og så Georges, der stadig græd inde i dagligstuen.

Pludselig kimede klokken også oppe over hans hoved og gennemrystede ham som en eksplosion. Han tog i låsen, og svimmel og stønnende drejede han nøglen om og slog døren op.

Hans kone og Limousin stod lige overfor ham på trappeafsatsen.

Hun sagde med en forbavset og lidt irriteret mine: "Hvor kan det være, at det er dig, som lukker op? Hvor er Julie?"

Hans strube snørede sig sammen og han snappede efter vejret. Han anstrengte sig for at svare, men det var ham umuligt at frembringe et eneste ord.

Hun fortsatte:

"Er du blevet stum? Jeg spørger dig, hvor Julie er?"

Endelig lykkedes det ham at stamme:

"Hun … hun … er … gået …"

Hans kone begyndte at blive vred:

"Hvad skal det sige? Er hun gået? Hvor er hun gået hen?"

Han fik langsomt sin selvbeherskelse tilbage, og lidt efter lidt følte han vokse frem i sig et bidende had mod den kvinde, der så uforskammet stod dér foran ham:

"Ja, hun er gået for bestandig … jeg har jaget hende bort …"

"Har du jaget hende bort? … Julie? … Er du blevet forrykt?"

"Nej, jeg har jaget hende bort, fordi hun var uforskammet … og fordi hun … var ond imod barnet."

"Julie?"

"Ja … Julie."

"I hvilken anledning var hun uforskammet?"

"I anledning af dig."

"Af mig?"

"Ja … fordi hendes middag var brændt, og fordi du ikke kom hjem."

"Hvad sagde hun?"

"Hun sagde ting, som var næsvise imod dig … og som jeg ikke burde og ikke kunne høre på …"

"Hvad var det for ting?"

"Det er til ingen nytte at gentage dem."

"Ja, men jeg ønsker at høre dem."

"Hun sagde, at det var en stor ulykke for en mand som mig at være gift med en kone som dig, der var uordentlig og upræcis, der ikke tog sig af sit hus, men var en dårlig moder og en dårlig hustru."

Den unge kone var gået ind i entréen, fulgt af Limousin, der ikke sagde et ord i denne uventede situation. Hun smækkede hårdt døren i efter sig, kastede sin kåbe på en stol og gik lige hen imod sin mand, idet hun rasende råbte:

"Hvad er det, du siger? … Siger du, at jeg … at jeg …"

Han var meget bleg og meget rolig og svarede:

"Jeg siger slet ingenting, kære veninde, jeg gentager blot for dig, hvad Julie sagde. Det var dig selv, der ville høre det, og jeg beder dig ikke at glemme, at jeg netop af den grund har jaget hende på døren."

Hun dirrede af lyst til at rive med sine negle i hans skæg og hans kinder. Både i hans stemme, i hans tone og i hans holdning sporede hun en oprørsånd. Men hun kunne intet svare, og hun prøvede derfor på ved et sårende ord at gå over til angreb.

"Har du spist?" spurgte hun.

"Nej, jeg ventede på dig."

"Det er dumt af dig at vente længere end til halvotte. Du burde da kunne begribe, at jeg var blevet forsinket, at jeg havde forretninger og ærinder at besørge."

Hun følte sig grebet af en pludselig trang til at forklare, hvad hun havde brugt sin tid til, og i korte, hovmodige sætninger fortalte hun, at hun havde været ovre på den venstre Seinebred, helt ovre i Rue de Rennes for at se på nogle møbler, og at hun på hjemvejen, på Boulevard Saint–Germain, havde mødt Limousin. Klokken var da allerede over syv, og hun havde bedt ham at gå med sig ind i en restaurant, hvor hun, skønt hun var lige ved at få ondt af sult, havde generet sig for at gå ind alene. Hun havde altså spist til middag sammen med Limousin, for så vidt som man kunne kalde det at spise til middag, for de havde ikke fået andet end en kop bouillon og en halv høne, så travlt havde de haft med at komme hjem.

Parent svarede i en fuldkommen naturlig tone:

"Det var meget rigtigt af dig. Jeg gør dig jo heller ingen bebrejdelser."

Limousin, som hidtil intet havde sagt, og som havde holdt sig skjult bag Henriette, trådte nu frem og strakte hånden ud, idet han mumlede:

"Du har det godt?"

Parent tog den fremstrakte hånd og trykkede den slapt:

"Ja, meget godt."

Men den unge frue havde fanget et ord i sin mands sidste sætning:

"Bebrejdelser? … hvorfor taler du om bebrejdelser? … det lyder, som om du havde en bagtanke."

Han forsvarede sig:

"Nej, på ingen måde. Jeg mente simpelthen, at jeg ikke havde været ængstelig på grund af din forsinkelse, og at jeg aldeles ikke tog dig den ilde op."

Hun hidsede sig op, stadig søgende et påskud til strid:

"Min forsinkelse? … Man skulle virkelig tro, at klokken var fire om morgenen, og at jeg havde tilbragt natten ude."

"Vist ikke nej, kære veninde. Jeg sagde "forsinkelse", fordi jeg ikke har noget andet ord. Du skulle komme hjem klokken halvsyv, og du kommer klokken halvni – det er da en forsinkelse! Jeg forstår den særdeles godt … jeg … jeg undrer mig ikke en gang over den … men … men … det er vanskeligt for mig at bruge et andet ord."

"Du siger det i en tone, som om jeg havde føjtet ude hele natten."

"Vist ikke nej, vist ikke nej."

Hun så, at han ville blive ved med at give efter, og hun skulle lige til at gå ind i sit værelse, da hun endelig lagde mærke til, at Georges græd. Med et udtryk af pludselig bevægelse spurgte hun:

"Hvad er der i vejen med drengen?"

"Jeg sagde dig jo, at Julie havde været lidt ond ved ham."

"Hvad har hun gjort ham, det afskyelige fruentimmer?"

"Å, ikke noget videre; hun skubbede til ham og så faldt han."

Hun ville se drengen og styrtede ind i spisestuen, men blev stående som lamslået ved synet af bordet, hvor vinen var spildt ud over dugen, karafler og glas knuste og saltkarrene væltede.

"Hvad er det for en ødelæggelse?"

"Det er Julie, som ..."

Hun afskar ham rasende ordet:

"Næ, nu er det snart for galt! Julie omtaler mig, som jeg ved ikke hvad, hun banker mit barn, slår mit porcelæn itu og vender op og ned på mit hus – og det ser ud til, at du finder det alt sammen ganske naturligt."

"Nej, jeg gør ikke, eftersom jeg har jaget hende bort."

"Nej, virkelig! ... Du har jaget hende bort! ... Men ved du, hvad du skulle? ... Du skulle have ladet hende arrestere. Det er politiet, man bør henvende sig til i den slags tilfælde!"

Han stammede:

"Ja, men ... kære veninde ... Jeg kunne dog virkelig ikke ... der var jo ingen grund til det ... det var sandelig meget vanskeligt ..."

Hun trak uendeligt ringeagtende på skuldrene:

"Nej, du bliver såmænd aldrig andet end en pjalt, en ynkelig personage, et menneske uden vilje, uden energi ... Hun må have sagt nogle nydelige ting til dig, denne Julie, for at du har kunnet bestemme dig til at kaste hende på døren. Å, jeg skulle bare have været her! bare et minut!"

Hun havde lukket døren op ind til dagligstuen og løb hen til Georges, tog ham op, trykkede ham i sine arme og sagde:

"Georges, lille Georges, min egen skat, hvad er der i vejen? Fortæl mor, hvad der er i vejen, hører du, min søde lille dreng. "

Georges tav under moderens kys. Hun gentog:

"Nå, hvad er der så i vejen?"

Hans forskrækkede barneøjne havde kun forvirret opfattet, hvad der var foregået, og han svarede:

"Det var Julie, som slog far."

Henriette vendte sig om imod sin mand. I første øjeblik var hun målløs, så vågnede en vanvittig latterlyst i hendes blik, gik som en skælven hen over hendes fine kinder, trak hendes læbe opad, fik hendes næsebor til at sitre og brød endelig frem fra hendes mund som et klingrende udbrud, en kaskade af lystighed, der trillede og perlede som fuglekvidder. Med små ondskabsfulde skrig, der slap ud mellem hendes hvide tænder og søndersled Parent, som om det var bid, blev hun ved med at gentage:

"Ha! … ha! … ha! … ha! … hun … hun har slået dig … Ha! … ha! … ha! … hvor det er grinagtigt! … hvor det er grinagtigt! … Hører De, Limousin? … Julie har slået ham … slået ham! … Julie har slået min mand … ha! … ha! … ha! … hvor det er grinagtigt!"

Parent stammede:

"Nej, hun har ikke … nej, hun har ikke … det er ikke sandt … det er ikke sandt … det var tværtimod mig, som kylede hende ind i spisestuen, og det med en sådan voldsomhed, at hun faldt over mod bordet. Drengen har set forkert … det var mig, som bankede hende."

Henriette spurgte sin søn:

"Fortæl mig det en gang til, min skat. Var det Julie, som slog far?"

Han svarede:

"Ja, det var Julie."

Hun sprang pludselig over i en anden tankegang og spurgte:

"Men barnet har jo ingen middagsmad fået? Har du ikke fået noget at spise, Georges?"

"Nej, mor."

Hun vendte sig rasende om imod sin mand:

"Men er du da gal, splittergal? Klokken er halvni, og Georges har endnu ikke fået middagsmad?"

Han prøvede på at undskylde sig, han var aldeles fortumlet over denne scene og dette opgør, fuldstændig tilintetgjort og knust under sit livs ruiner:

"Ja, men kære Henriette, vi ventede jo på dig! Jeg ville ikke gå til bords uden dig, og da du hver dag kommer for sent, troede jeg hvert øjeblik, at du ville komme."

Hun kastede sin hat, som hun indtil nu havde beholdt på, hen i en lænestol og svarede nervøst:

"Nej, det er ved Gud ikke til at holde ud at have at gøre med mennesker, som ingenting kan forstå og ingenting begribe. Hvis jeg først var kommet hjem klokken tolv i nat, skulle barnet altså slet intet have haft at spise! At du ikke kunne få ind i dit hoved, at når klokken var blevet over halvotte, så måtte jeg være blevet opholdt, have fået en forhindring! ..."

Parent skælvede, han følte vreden stige op i sig, men Limousin lagde sig imellem. Han vendte sig om mod den unge frue:

"De er fuldkommen uretfærdig, kære veninde. Parent kunne ikke ane, at De ville komme så sent hjem, det plejer De jo ellers aldrig. Hvorledes ville De desuden have, at han skulle kunne klare sig ganske alene, når han havde jaget Julie bort?"

Men Henriette var ude af sig selv af raseri. Hun svarede:

"Han må virkelig se, hvorledes han klarer sig alligevel, for jeg har ikke i sinde at hjælpe ham. Det manglede bare!"

Og hun fo'r ind i sit værelse og smældede døren i efter sig. Hun havde allerede glemt, at hendes søn ikke havde fået noget at spise.

Limousin blev pludselig tjenstivrig og gjorde alt muligt for at hjælpe sin ven. Han samlede glassene op og fik skårene fjernet fra bordet, gjorde det i orden og satte Georges op på den høje barnestol, mens Parent gik ud for at kalde på stuepigen og få hende til at rette an.

Hun blev meget forbavset. Hun havde siddet og syet inde i Georges værelse og havde slet intet hørt.

Parent havde sat sig ved siden af drengen. Han var helt fra det, det var, som om hans forstand var gået under i denne katastrofe. Han gav drengen noget at spise, prøvede selv på at spise, skar kødet itu, tyggede det og sank det besværligt med en følelse af, at hans hals var tilstoppet.

Men lidt efter lidt vågnede der i hans sjæl en ubetvingelig lyst til at se på Limousin, der sad lige overfor ham og trillede brødkugler. Han ville se, om han lignede Georges. Men han turde ikke løfte sine øjne. På én gang besluttede han sig alligevel til det og så over på det ansigt, som han kendte så godt, skønt det forekom ham, at han aldrig rigtig havde set det, så forskellig syntes han, at det var fra, hvad han troede. Hvert sekund kastede han nu et blik over på den andens træk, idet han bestræbte sig for at genkende de mindste linjer, det mindste udtryk, og straks efter så han på sin søn, mens han tilsyneladende kun sørgede for, at drengen fik noget at spise.

To ord summede bestandig for hans øren: "Hans fader! Hans fader! Hans fader!" De susede for hans tindinger og genlød i hver banken af hans hjerte. Ja, denne mand, denne rolige mand, der sad lige overfor ham på den anden side af bordet, var måske faderen til hans søn, til hans Georges, hans lille Georges. Parent holdt op med at spise. Han kunne ikke mere. En skrækkelig smerte, en smerte af den slags, som kan få én til at hyle som et vildt dyr, til at rulle sig på gulvet, til at bide i møblerne, sønderrev ham indvendig. Han havde lyst til at tage sin kniv og jage den ind i maven på sig, det ville lette ham, redde ham. Så ville det være forbi.

For kunne han blive ved med at leve nu? Kunne han blive ved med at leve, med at stå op om morgenen, spise ved måltiderne, gå ud på gaden, gå i seng om aftenen og sove ind med den tanke suget fast i sig: "Limousin, Georges' fader! ..." Nej, han ville ikke længere have kraft til at gøre et skridt, til at klæde sig på, til at tænke på noget som helst, til at tale med nogen! Hver eneste dag, hver eneste time, hvert eneste sekund, ville han spørge sig selv om det, ville han anstrenge sig for at få det at vide, for at gennemskue, for at overliste denne skrækkelige hemmelighed. Og drengen, hans kære lille dreng – han ville aldrig mere kunne se på ham uden at kvæles af denne smertelige tvivl, uden at pines lige til marv og ben. Han skulle blive ved med at leve her, her i dette hus, sammen med dette barn, som han på én gang ville både elske og hade! Ja, han ville sikkert ende med at hade ham! Hvilken Helvedes kval! Å, hvis han var sikker på, at Limousin var faderen, så ville han måske ende med at finde ro ved at dysse sin ulykke og sin smerte i søvn? Men intet at vide, det var uudholdeligt!

Intet at vide, altid søge, altid lide, hvert øjeblik kysse dette barn, en andens barn, spadsere med det på gaden, tage det i sine arme, føle hans bløde kærtegn under sine læber, tilbede det og bestandig tænke: "Det er måske ikke mit?" Ville det ikke være meget bedre slet ikke at se det mere, at forlade det, at gå fra det på gaden eller selv løbe sin vej så langt bort, at han aldrig mere kunne høre tale om det, aldrig!

Det gav et sæt i ham, da han pludselig hørte døren blive åbnet. Det var hans kone, der kom tilbage.

"Jeg er sulten," sagde hun, "og De, Limousin?"

Limousin svarede tøvende:

"Ja, ærlig talt, det er jeg også."

Og hun lod stegen bringe ind igen.

Parent spurgte sig selv:

"Har de spist til middag? Eller er de blevet forsinkede på grund af en hyrdetime?"

De spiste begge med god appetit. Henriette var fuldstændig rolig, hun lo og spøgte. Hendes mand udspejdede også hende med pludselige, hastigt bortvendte blikke. Hun havde taget en rosenrød morgenkjole på, besat med hvide kniplinger; hendes lyse hoved, hendes friske hals og fyldige hænder løftede sig ud fra dette kokette og duftende klædningsstykke som af en muslingeskal, kantet med skum. Hvad havde hun foretaget sig hele dagen sammen med denne mand? Parent så dem for sig, favnende hinanden og tilhviskende hinanden glødende elskovsord. Hvorledes var det muligt, at han intet kunne vide, intet gætte, når han dog så dem sidde således ved siden af hinanden lige overfor ham?

Hvor måtte de ikke gøre sig lystige over ham, hvis han havde været deres nar lige fra den første dag! Var det muligt, at man således kunne bedrage en mand, en skikkelig mand, bare fordi hans fader havde efterladt ham en smule penge! At tænke sig, at man ikke kunne læse den slags ting i sjælene, at intet for de retsindige hjerter åbenbarede de skamløse hjerters nederdrægtighed, at stemmen var den samme, hvad enten det drejede sig om at lyve eller at tilbede, at det lumske blik, som bedrager, ganske ligner det ærlige?

Han udspejdede dem, ventende på en bevægelse, et ord, en betoning. På én gang faldt den tanke ham ind: "Jeg vil overraske dem i aften." Og han sagde:

"Kære veninde, da jeg har jaget Julie bort, må jeg allerede i dag se at få skaffet en anden pige. Jeg går med det samme, så kan vi måske få hende allerede til i morgen tidlig. Jeg kommer vist først sent hjem."

Hun svarede:

"Gå bare. Jeg agter ikke at røre mig herfra. Limousin kan holde mig med selskab. Vi venter på dig."

Hun vendte sig om imod stuepigen:

"Vil De lægge Georges i seng og tage ud fra bordet. Og så kan De godt gå op på Deres værelse."

Parent havde rejst sig. Benene rystede under ham, han vaklede og følte sig helt fortumlet.

"Farvel så længe," mumlede han, idet han gik. Han måtte støtte sig til væggen, for han havde en fornemmelse af, at gulvet gyngede under ham.

Stuepigen tog Georges i hånden og førte ham ud. Henriette og Limousin gik ind i dagligstuen.

Så snart døren var lukket, udbrød han:

"Men er du da forrykt, således som du piner din mand?"

Hun vendte sig om:

"Hør, ved du hvad, jeg begynder snart at blive ked af den maner, du i den sidste tid har lagt dig til med at opstille Parent som martyr!"

Limousin kastede sig i en lænestol og slog benene over kors.

"Jeg opstiller ham på ingen måde som martyr, men jeg synes bare, at det i den situation, hvori vi befinder os, er latterligt at udæske ham fra morgen til aften."

Hun tog en cigaret på kaminen, tændte den og svarede:

"Jeg udæsker ham aldeles ikke, tværtimod, han irriterer mig blot med sin dumhed … jeg vil behandle ham, som han fortjener."

I en utålmodig tone fortsatte Limousin:

"Det er meningsløst, som du bærer dig ad. Forresten er alle kvinder éns. Herregud, han er en skikkelig fyr, som bare er alt for godmodig, næsten idiotisk af bare tillid og godhed, som ikke generer os i mindste måde, som ikke et sekund falder på at nære mistanke til os, som lader os have vor fulde frihed og opføre os aldeles, som vi har lyst til – og så gør du alt, hvad du kan, for at hidse ham op og ødelægge livet for os."

Hun vendte sig om imod ham:

"Å, du keder mig! Du er fej ligesom alle andre mænd! Du er bange for det fæ!"

Han rejste sig hurtigt og sagde rasende:

"Jeg har virkelig aldrig kendt mage! Jeg kunne lide at vide, hvad han har gjort dig, og hvad du er så vred på ham for? Gør han dig ulykkelig? Banker han dig? Bedrager han dig? Nej! Det

er dog et stift stykke, at du piner sjælen ud af livet på ham ene og alene, fordi han er alt for god, og at du ser dig gal på ham ene og alene, fordi du bedrager ham."

Hun gik tæt hen til Limousin og så ham lige ind i øjnene:

"Ja, du er såmænd den rette til at bebrejde mig, at jeg bedrager ham, du! At du ikke skammer dig!"

Han forsvarede sig, en lille smule flov:

"Jeg bebrejder dig jo slet intet, min egen ven; jeg beder dig kun om at skåne din mand en lille smule, fordi vi begge to behøver hans tillid. Det forekommer det mig, at du burde forstå."

De stod lige ved siden af hinanden, han høj, mørk, med hængende overskæg, lidt simpel, en køn fyr, tilfreds med sig selv, hun indtagende, rosenrød og lys, en ægte lille pariserinde, halvt letsindig og halvt borgerlig, født ud mod en baggård, opdraget på en butikstærskel, hvorfra hun søgte at indfange de forbigående med et øjekast, og gift – i kraft af et sådant tilfældigt øjekast – med en godtroende forbipasserende, som havde forelsket sig i hende efter hver dag, når han gik ud om morgenen og kom hjem om aftenen, at have set hende foran døren.

Hun sagde:

"Ja, men forstår du da ikke, din store dumrian, at jeg afskyer ham, fordi han har giftet sig med mig, fordi han har købt mig, fordi alt, hvad han siger, og alt, hvad han gør, tager på mine nerver. Hvert øjeblik på dagen bringer han mig ud af mig selv ved sin fjollethed, som du kalder godhed, og ved sin tunghed, som du kalder tillid, men frem for alt, fordi han er min mand, han, i stedet for dig! Jeg føler, at han står imellem os, skønt han,

som du siger, ikke generer os. Og så fordi … fordi … ja, fordi det virkelig er alt for idiotisk ikke at ane det mindste! Jeg ville foretrække, at han i alt fald var en lille smule skinsyg. Der er øjeblikke, hvor jeg har lyst til at råbe til ham: "Men ser du da ingen ting, dit dumme dyr, forstår du da ikke, at Paul er min elsker?"

Limousin gav sig til at le:

"Og i mellemtiden gør du alt, hvad du kan for at ødelægge det hele."

"Å, jeg ødelægger såmænd ingenting. Med det fjols er der ikke noget at være bange for! … Nej, jeg begriber ikke, at du ikke kan forstå, i hvilken grad han er mig vederstyggelig, i hvilken grad han irriterer mig. Du ser altid ud, som du satte stor pris på ham, og trykker hans hånd med den mest overstrømmende hjertelighed. Ja, mændene er ved Gud til tider forbløffende!"

"Man må virkelig forstå at hykle, kære."

"Det drejer sig aldeles ikke om hykleri, det er et følelsesspørgsmål. Når I mandfolk bedrager en mand, er det, som om I pludselig kom til at holde mere af ham. Vi kvinder derimod, vi kommer til at hade ham fra det øjeblik, da vi har bedraget ham."

"Jeg indser ikke, hvorfor man absolut skulle hade et skikkeligt menneske, fordi man tager hans kone fra ham."

"Du indser ikke … Du indser ikke … det er en mangel på takt, som I alle lider af. Herregud, hvorledes skal jeg forklare det? Det er den slags ting, som man føler, men som man ikke kan sige. Kan du ikke mærke, at det ikke passer sig? … Nej, du kan alligevel ikke forstå det, det er til ingen nytte! I mænd savner både finfølelse og klogskab."

Og smilende med den klogeres ringeagtende smil, lagde hun begge sine hænder på hans skuldre og rakte sin mund op imod ham; han bøjede sit hoved ned mod hende, sluttede hende i sine arme og deres læber mødtes i et kys. Da de stod lige foran kaminspejlet, kyssede et andet par fuldstændig mage til dem hinanden inde bag uret.

De havde intet hørt, hverken nøglen, der blev drejet om i låsen, eller dørens knirken; men på én gang udstødte Henriette et hvinende skrig og skubbede med begge hænder Limousin fra sig. Parent stod og så på dem, ligbleg og med knyttede hænder. Han var på strømpefødder og hans hat sad dybt nede i panden.

Uden at bevæge hovedet flyttede han hastigt øjnene fra den ene til den anden. Han så ud, som om han var vanvittig, og på én gang kastede han sig uden at sige et ord over Limousin, slyngede armene om ham, som om han ville kvæle ham, og trængte ham hen i det ene hjørne af stuen med en sådan voldsomhed, at han mistede fodfæstet, fægtede med hænderne i luften og slog sin isse brutalt mod muren.

Da det stod klart for Henriette, at det gik ud over hendes elsker, fløj hun lige på Parent, greb ham i struben og borede sine fine og rosenrøde fingre ind i hans kød; hun lagde alle sine ophidsede nervers kraft i sit tag, så at blodet sprang frem under hendes negle, og på samme tid bed hun ham i skulderen, som om hun ville sønderrive ham med sine tænder. Parent, der var lige ved at kvæles, snappede efter vejret og slap Limousin for at ryste sin kone af sig. Han tog hende om livet og slyngede hende med en eneste bevægelse hen i den anden ende af stuen.

Men som hos alle svage og godlidende mennesker var hans vrede kortvarig og hans voldsomhed lige så hurtigt slukket,

som den var blusset op, og han blev stående, stønnende og udmattet, uden at vide, hvad han mere skulle gøre. Hans brutale raseri var blevet udløst i anstrengelsen, ligesom skummet, der skummer af en optrukket flaske, og hans flammende energi endte i forpustelse.

Så snart han kunne tale, stammede han:

"Gå jeres vej … begge to … lige straks … gå, hører I! …"

Limousin var blevet i sin krog, trykket tæt op til væggen, alt for forfjamsket til endnu at forstå, hvad der var sket, og alt for forskrækket til at røre en finger. Henriette stod med de knyttede hænder på bordet, hovedet skudt frem, håret i uorden, kjolelivet revet op og brystet blottet, og ventende som et dyr, der er parat til at springe.

Parent fortsatte med en kraftigere stemme:

"Gå jeres vej … begge to … lige straks … gå …"

Da hans kone så, at hans første ophidselse havde lagt sig, blev hun dristigere. Hun rettede sig op, gjorde et par skridt hen imod ham og sagde, allerede i en næsten uforskammet tone:

"Har du fuldstændig tabt hovedet? … Hvad går der af dig? … Hvad er det, du står og fabler om? … Hvad betyder den optræden?"

Han vendte sig om imod hende, idet han uvilkårligt løftede hånden som for at slå hende og stammede:

"Nej … nej … det er for galt! … det er for galt! … jeg har … jeg har … jeg har hørt det alt sammen! … alt sammen! … forstår du … alt! I kæltringer! … I kæltringer! … begge to … gå jeres vej! … hører I … lige straks … eller jeg slår jer ihjel … gå! … "

Hun forstod, at det var forbi, at han vidste det hele, at det ikke kunne nytte at prøve på at retfærdiggøre sig, at hun måtte

give efter. Men hele hendes frækhed var vendt tilbage og hendes had, som var drevet til det yderste, gjorde hende dristig, fyldte hende med en trang til at trodse, til at udæske.

Med klar og tydelig stemme sagde hun:

"Kom, Limousin. Når jeg bliver jaget bort, må jeg altså gå til Dem."

Men Limousin rørte sig ikke. Parent, som vreden på ny arbejdede sig frem i, gav sig til at skrige:

"Men så gå dog ... gå jeres vej ... elendige ... eller ... eller ..."

Han greb en stol og svingede den over sit hoved. Henriette betænkte sig ikke længere, hun fo'r tværs over stuen, tog sin elsker i armen, rev ham væk fra væggen, som han syntes at være klistret fast til, og trak ham med over mod døren, idet hun gentog:

"Men så kom dog, min ven, kom dog ... De ser jo, at det er en gal mand ... kom dog! ..."

Henne ved døren vendte hun sig om mod Parent og ledte efter noget, som hun kunne gøre, som hun kunne finde på for rigtig i hjertet at såre ham i det øjeblik, hun for stedse forlod hans hjem. Og en tanke skød op i hende, en af den slags dødbringende giftige tanker, hvori hele den kvindelige nederdrægtighed åbenbarer sig.

I en bestemt tone erklærede hun:

"Jeg vil have mit barn med mig!"

Parent stammede forbløffet:

"Dit ... dit ... barn? ... Du vover? ... Du vover at forlange dit barn ... efter ... efter ... Nej, nej, nej! ... det er dog for stift et stykke! ... Du vover? ... se til, at du kommer bort, tøjte! ... Gå! ..."

Næsten smilende kom hun tilbage hen imod ham. Hun følte sig allerede hævnet, og udfordrende, ansigt til ansigt med ham, sagde hun:

"Jeg vil have mit barn … Du har ingen ret til at beholde det, for det er ikke dit … hører du, hører du, hvad jeg siger? … det er ikke dit … det er Limousins."

Ude af sig selv skreg Parent:

"Du lyver … du lyver … elendige kvinde!"

Men hun vedblev:

"Dumrian! Alle ved det, undtagen du. Jeg siger dig jo, at dér står hans fader. Du behøver kun at lukke øjnene op for at se det …"

Parent veg vaklende tilbage. Så vendte han sig pludselig om, tog et lys og styrtede ind i værelset ved siden af.

Et øjeblik efter kom han igen med den lille Georges, indsvøbt i hans sengetæpper, på armen. Barnet, der var revet op af søvne, græd forskræmt. Parent kastede det i armene på sin kone og uden at sige et eneste ord mere skubbede han hende heftigt udenfor, ud på trappegangen, hvor Limousin forsigtigt havde foretrukket at vente.

Så lukkede han døren efter hende, drejede nøglen to gange om i låsen og skød slåen for. Men han var knapt nået tilbage til dagligstuen, førend han faldt om på gulvet lige så lang han var.

II

Parent levede alene, ganske alene. I de første uger efter skilsmissen hindrede forundringen over hans nye liv ham i at tænke noget videre. Han havde genoptaget sin ungkarletilværelse, sine omflakkende vaner, og han spiste på

restaurant ligesom i tidligere tid. Da han havde villet undgå al skandale, tilstod han sin kone en pension, som var fastsat af deres sagførere.

Men lidt efter lidt begyndte mindet om barnet at beskæftige hans tanker. Ofte, når han om aftenen var alene hjemme, bildte han sig pludselig ind, at han hørte Georges råbe: "Far!" Hans hjerte begyndte straks at banke, og han rejste sig hurtigt for at gå hen og lukke døren op til trappen og se, om barnet tilfældigvis skulle være kommet tilbage. Ja, han kunne godt være kommet ligesom hunde og duer, der finder hjem igen. Hvorfor skulle et barn have mindre instinkt end et dyr?

Når han så havde indset sin vildfarelse, gik han tilbage til sin lænestol og satte sig til at tænke på drengen. Hele timer, hele dage igennem tænkte han på ham. Det var ikke alene en åndelig længsel, det var mere endnu, det var en legemlig længsel, en nervøs trang til at kysse ham, føle ham i sine arme, røre ved ham, tage ham op på skødet og lade ham ride ranke og slå kolbøtter. Han hidsede sig selv op ved erindringen om de forbigangne, barnlige kærtegn. Han mærkede de små arme om sin hals, den lille mund, der plantede et stort kys midt i hans skæg, og de små hår, der kildrede ham på kinden. Længslen efter disse forsvundne kærlighedsbeviser, efter den fine, varme og bløde barnekind, der bød sig frem til hans læber, gjorde ham næsten vanvittig som attråen efter en elsket kvinde, der er flygtet fra én.

På gaden kunne han pludselig give sig til at græde ved tanken om, at han ikke nu ligesom tidligere, når han gik ud at spadsere, kunne have sin tykke, lille Georges trippende på sine

små fødder ved siden af sig. Så gik han gerne lige hjem, og satte sig med hovedet gemt i sine hænder til at græde lige til aften.

Snese af gange, hundreder af gange om dagen, stillede han sig selv det spørgsmål: "Var han eller var han ikke Georges' fader?" Men det var især om natten, at denne tanke fik ham til fortabe sig i endeløse betragtninger. Hver eneste aften, så snart han var kommet i seng, begyndte han forfra på den samme fortvivlede argument-række.

I begyndelsen, straks efter at hans kone var gået fra ham, havde han ikke tvivlet. Det var soleklart, barnet var Limousins. Men lidt efter lidt blev han mindre sikker. Henriettes forsikring behøvede ikke at have noget som helst værd. Hun havde trodset ham, søgt at gøre ham fortvivlet. Når han koldt afvejede de grunde, der talte for og imod, var der mange muligheder for, at hun havde løjet.

Limousin alene havde måske kunnet sige ham sandheden. Men hvorledes skulle han få den at vide, hvorledes skulle han bære sig ad med at spørge ham, hvorledes skulle han få ham til at tilstå den?

Undertiden stod Parent op midt om natten med den beslutning at gå lige til Limousin for at bede ham, for at tilbyde ham, hvad det skulle være, bare for at få en ende på denne forfærdelige uvished. Men det endte med, at han fortvivlet gik i seng igen efter at være kommet til den erkendelse, at elskeren formodentlig også ville lyve. Han ville endog ganske sikkert lyve for at hindre den virkelige fader i at få sit barn igen.

Hvad kunne han så gøre? Intet!

Og han blev fortvivlet over, at han således havde fremskyndet begivenhederne, at han ikke havde givet sig tid til at overveje, at

han ikke havde haft tålmodighed og forstået at vente og skjule sin mistanke en måned eller to, indtil han selv med sine egne øjne kunne have overbevist sig. Han skulle have opført sig, som om han intet vidste, og lidt efter lidt have ladet dem forråde sig selv. Han havde blot behøvet at se den anden kysse barnet for at gætte, hvorledes det forholdt sig. En ven kysser ikke et barn på samme måde som en fader. Han kunne have gemt sig bag ved dørene og udspejdet dem! Hvorfor var det dog ikke faldet ham ind? Hvis Limousin var blevet alene med Georges, ville han så ikke straks have taget ham ind til sig, trykket ham i sine arme og kysset ham lidenskabeligt? Hvis han derimod ligegyldig havde ladet barnet blive ved med at lege uden at bryde sig om det, så var ingen tvivl længere mulig, så var han ikke, så troede han ikke, at han var, så følte han sig ikke som fader!

I så tilfælde kunne Parent have jaget sin kone bort og beholdt sin søn og have været lykkelig, fuldkommen lykkelig.

Han vendte og drejede sig i sin seng, varm og forpint, og gjorde sig umage for at mindes, hvorledes Limousin havde været overfor drengen. Men han huskede intet, absolut intet, ikke en bevægelse, ikke et ord, ikke et eneste mistænkeligt kærtegn. Moderen havde heller ikke taget sig videre af barnet. Hvis det havde været hendes elskers, ville hun sikkert have brudt sig mere om det.

De havde altså skilt ham fra hans søn af hævn, af grusomhed, for at straffe ham, fordi han havde overrasket dem.

Og han besluttede sig til, så snart det blev dag, at søge øvrighedens bistand til at få Georges tilbage.

Men næppe havde han taget denne beslutning, førend han følte sig gennemstrømmet af en vished, der gik i den stik

modsatte retning. I det tilfælde, at Limousin hele tiden, lige fra den første dag, havde været Henriettes elsker, så havde hun måttet give sig hen til ham med den glød, med den begejstring, der gør kvinderne til mødre. Var ikke den kølige tilbageholdenhed, hun altid i det fortrolige samliv med ham, Parent, havde udvist, ikke en hindring for, at hun kunne være blevet befrugtet i hans favn?

Det vil altså sige, at han ville forlange, tage til sig og pleje og passe en andens barn. Han ville aldrig kunne se på det, kysse det eller høre det sige "Far!", uden at den tanke ville dukke op i ham og sønderrive hans hjerte: "Det er ikke *min* søn!" Og han skulle frivilligt idømme sig selv en sådan straf, gøre sit liv til en eneste fortsat kval! Nej, så var det bedre at blive ved med at bo alene, leve alene, ældes alene og dø alene.

Hver dag, hver nat begyndte denne forfærdelige tvivl og disse lidelser, som intet kunne dæmpe eller gøre en ende på, forfra. Han frygtede især mørkets begyndelse, tusmørkets vemod. Det var, som om der sammen med mørket faldt en regn af sorg, en fortvivlelse uden grænser ned over ham. Han var angst for sine tanker, som man er angst for mordbrændere, han flygtede for dem som et jaget dyr. Men fremfor alt ængstedes han for sine skrækkelige, tomme og mørke stuer og for de øde gader, hvor der kun hist og her glimter et gasblus, og hvor den ensomme fodgænger, som man hører i lang afstand, synes én at have ondt i sinde og får én til at sagtne eller fremskynde sine skridt, alt efter som han kommer hen imod én eller fjerner sig.

Og instinktmæssigt, imod sin vilje søgte Parent hen til de brede, oplyste og befærdede gader. Lyset og mylderet drog ham, beskæftigede hans tanker og bedøvede ham. Når han så var træt

af at flakke omkring i mængden, når han så, at de forbipasserendes antal tog af, og at der blev bedre rum på fortovet, drev rædslen for ensomheden og stilheden ham til en stor café, hvor der var fuldt af lys og mennesker. Han følte sig uimodståeligt tiltrukket som møllene af flammerne, og han satte sig ved et lille rundt bord og bestilte et glas øl. Han drak det langsomt og blev urolig, hver gang en af gæsterne rejste sig for at gå. Han havde lyst til at gribe ham i armen for at holde ham tilbage, til at bede ham om at blive lidt endnu, til den grad frygtede han for det øjeblik, da tjeneren ville komme hen til ham og med en gnaven mine erklære:

"Undskyld, herre, men her skal lukkes!"

For hver aften var han den sidste. Han så dem flytte bordene ind og et for et slukke alle gasblussene undtagen to, hans eget og det henne ved kassen. Med et trøstesløst blik betragtede han kasserersken, der talte sine penge og lukkede skuffen i, og gik endelig sin vej, fulgt af ondsindede bemærkninger fra personalet, der hviskede til hinanden: "Sikken natsværmer! Man skulle tro, at han ikke havde noget sted at sove!"

Så snart han atter var alene på den mørke gade, begyndte han igen at tænke på Georges, at pine sin hjerne og sine tanker for at komme til klarhed over, hvorvidt han var fader til sit barn eller ej.

På denne måde vænnede han sig til at leve rundt på caféer, hvor gæsternes mængde er som en slags fortrolig kreds, hvor den fedtede tobaksrøg dysser al uro til hvile, mens det kraftige øl gør hjernen tung og hjertet roligt.

Hele sin tid tilbragte han dér. Så snart han var stået op, gik han derhen for at se andre mennesker, for at finde noget, som

kunne optage hans blik og hans tanker. Det varede ikke længe, førend hans ulyst til at bevæge sig fik ham til også at indtage sine måltider dér. Når klokken nærmede sig tolv, bankede han med sin underkop i marmorbordet, tjeneren bragte ham hurtigt en tallerken, et glas og dagens frokost. Når han var færdig med at spise, drak han langsomt sin kaffe med blikket fæstet på cognacsflasken, der skulle give ham en times døsighed. Til at begynde med vædede han kun sine læber med cognac'en som for at få smag for den, stak spidsen af tungen ned i den som for at forberede sig. Derpå hældte han den dråbe for dråbe ind i munden, idet han lagde hovedet tilbage, lod den stærke væske glide frem og tilbage over sin gane, over sine gummer, over kindernes muskelvæv og blandede den med spyttet, som fremkaldtes ved berøringen med den. Når den så var mildnet ved denne blanding, slugte han den andagtsfuldt og følte den glide ned gennem halsen, helt ned i maven på sig.

Efter hvert måltid tilbragte han over en time med på denne måde at drikke tre eller fire glas cognac, som lidt efter lidt gjorde ham døsig. Så lod han hovedet synke ned mod maven, lukkede øjnene og faldt i søvn. Han vågnede først igen midt på eftermiddagen og strakte straks hånden ud efter det glas øl, som tjeneren i mellemtiden havde sat foran ham. Når han så havde drukket det, rettede han sig op i den røde fløjlssofa, halede sine benklæder op og trak sin vest ned for at dække skjorten, som stak frem imellem dem, børstede sin frakkekrave, skubbede manchetterne frem og tog så atter fat på de aviser, som han allerede havde læst om morgenen.

Han læste dem om igen, lige fra den første linje til den sidste, til annoncerne om "Plads søges", børslisten og

teaterprogrammerne.

Mellem fire og seks gik han en tur på boulevarden for at trække lidt frisk luft, sagde han, kom så tilbage og satte sig på den samme plads, som var blevet holdt til ham, og forlangte sin absinth.

Så passiarede han med stamgæsterne, som han efterhånden havde gjort bekendtskab med. De udvekslede meninger om dagens nyt og kommenterede de politiske begivenheder. På den måde gik tiden til middag. Aftenen tilbragte han ligesom eftermiddagen, indtil der skulle lukkes. Dette øjeblik var for ham det forfærdeligste, dette øjeblik, da han blev tvunget til at gå hjem i mørket, hjem i det tomme værelse, som var fuldt af skrækkelige erindringer, af forfærdelige tanker og af pinefuld angst. Han så ikke længere nogen af sine tidligere venner, ingen af sine slægtninge, ingen, som kunne minde ham om hans forbigangne liv.

Men da hans lejlighed mere og mere blev et helvede for ham, tog han sig et værelse i et stort hotel, et smukt værelse i mezzaninen, for at han kunne se alle, der gik forbi på gaden. Her i dette allemandshjem var han ikke længere alene, han følte mennesker omkring sig, han hørte stemmer bag væggene, og når hans gamle lidelser pinte ham alt for grusomt, når han sad alene overfor sin opredte seng og sin ensomme ild, gik han ud i de brede korridorer, hvor han som en skildvagt spadserede frem og tilbage foran alle de lukkede døre og vemodigt betragtede fodtøjet, der stod parret foran dem, kokette damesko kælent ved siden af solide mandsstøvler; han tænkte, at alle disse mennesker uden tvivl måtte være lykkelige, og at de

nu sov kærligt side om side eller sammenslyngede i sengens lune varme.

På denne måde gik fem år, fem døde år, uden nogen som helst anden begivenhed end et par timers og et par louisdorers elskov fra tid til anden.

En dag, da han foretog sin sædvanlige spadseretur mellem Madeleinekirken og Rue Drouot, fik han pludselig øje på en kvinde, hvis holdning slog ham. En høj herre og et barn ledsagede hende. De gik alle tre foran ham. Han spurgte sig selv: "Hvor har jeg dog set de mennesker?" og på én gang genkendte han en bevægelse, hun gjorde med hånden. Det var hans kone, hans kone med Limousin og med hans barn, hans lille Georges.

Hans hjerte bankede, så han var lige ved at kvæles. Alligevel stod han ikke stille. Han *ville* se dem, og han fulgte efter dem.

Man måtte få indtrykket af, at det var et ægtepar, et lykkeligt ægtepar, et fuldt ud hæderligt ægtepar. Henriette støttede sig til Pauls arm, talte sagte med ham og så af og til hen på ham fra siden.

Parent så da hendes profil, genkendte hendes ansigts yndefulde linje, trækkene omkring munden, hendes smil og det kærtegnende i hendes blik. Det var dog især barnet, som optog ham. Hvor var han blevet tyk og stor! Parent kunne ikke se hans ansigt, men kun det lange lyse hår, der i sirlige krøller faldt ned over kraven. Det var Georges, denne store barbenede dreng, der som en lille herre adstadigt spadserede ved siden af sin moder!

De standsede alle tre foran en butik, og han så deres ansigter. Limousin var blevet gråhåret, ældet og mager; hans kone derimod var friskere end nogen sinde og snarere en smule

fyldigere. Georges var blevet ukendelig, helt forskellig fra tidligere.

De gik atter videre. Parent fulgte på ny efter dem, men fremskyndede sine skridt for at komme foran dem og vende om og gå tilbage, så at han kunne se dem, ganske nær og lige ind i ansigtet. Da han kom forbi barnet, fik han lyst, en vanvittig lyst til at løfte det op i sine arme og tage det med sig. Ligesom tilfældigt rørte han ved det. Drengen vendte hovedet om og så på den kejtede fremmede med misfornøjede øjne. Ramt, såret, forfulgt af dette blik flygtede Parent. Han flygtede som en tyv, grebet af en skrækkelig angst for, at hans kone og hendes elsker skulle have set og genkendt ham. Han blev ved at løbe, lige til caféen, hvor han stønnende sank om på en stol.

Den aften drak han tre glas absinth.

I fire måneder smertede det sår, som dette møde havde tilføjet hans hjerte. Hver nat så han dem alle tre for sig, lykkelige og rolige, far, mor og barn, der spadserede en tur på boulevarden, inden de gik hjem til middag. Dette nye minde udslettede det tidligere. Det var noget andet, en anden hallucination og også en anden smerte. Den lille Georges, som han en gang havde elsket så højt og sluttet så ømt i sin favn, svandt bort i en fjern og afsluttet fortid, og det var et nyt barn, han så for sig, en broder til det første, en dreng med bare lægge, en dreng, han slet ikke kendte! Han led skrækkeligt ved denne tanke. Den lilles kærlighed var død; intet som helst bånd eksisterede længere imellem dem; barnet havde ikke strakt sine arme ud, da det fik øje på ham, det havde tilmed set på ham med et fjendtligt blik.

Lidt efter lidt blev hans sjæl endnu roligere. Hans tankekvaler blev færre, og det billede, som hver nat havde pint ham, flød ud og blev sjældnere. Han levede videre omtrent som alle andre, som alle de, der intet har at tage sig for og tilbringer deres tid med at drikke øl ved et marmorbord og slide deres benklæder på sofaernes lurvede fløjl.

Han ældedes i tobaksrøgen, mistede sit hår under gasblussene, betragtede det som begivenheder at tage sit ugentlige bad, hver fjortende dag at få sit hår klippet og at få købt sig en ny dragt eller en ny hat. Når han kom til caféen med en ny hovedbeklædning, så han sig længe i spejlet, inden han satte sig, tog den på og af flere gange i træk, anbragte den i forskellige stillinger og spurgte til sidst sin veninde, damen ved kassen, der interesseret betragtede ham:

"Synes De, den klæder mig?"

To eller tre gange om året gik han i teatret, og om sommeren tilbragte han undertiden sine aftener i en eller anden variété i Champs-Elysées. Dér fik han hovedet fuldt af melodier, som han flere uger efter indvendig gik og sang på, og som han endog greb sig i at nynne, idet han slog takt med foden, mens han sad foran sit glas øl.

Årene fulgte efter hinanden, kedelige, ensformige og korte, fordi de var uden indhold.

Han følte dem ikke gå hen over sig. Han gled imod døden uden at røre sig, stadig siddende foran sit cafébord, og kun det store spejl, mod hvilket han lænede sin hver dag mere skaldede isse, gengav de ødelæggelser, som tiden, der går sin gang og fortærer menneskene, de stakkels mennesker, fører med sig.

Han tænkte nu kun sjældent på det triste drama, i hvilket hans liv var gået under, for tyve år var henrundet siden hin skrækkelige aften.

Men den tilværelse, han derefter havde skabt sig, sled på ham, slappede og udmattede ham. Værten i caféen, den sjette vært, siden han var begyndt at komme der, sagde ofte til ham:

"De skulle ruske lidt op i Dem selv, hr. Parent, De trænger til frisk luft, De skulle tage på landet. Jeg forsikrer Dem, at De i de sidste måneder er kommet til at se helt sløj ud."

Og når han var gået, indviede den samme forretningsmand kasserersken i sine betragtninger:

"Det går ned ad bakke med den stakkels hr. Parent, det er ikke godt for ham, at han aldrig kommer bort fra Paris. Kan De ikke få ham til af og til at tage sig en lille tur ud i det grønne? Han har jo tillid til Dem. Nu er det snart sommer – det ville han have godt af."

Og kasserersken, som havde den inderligste medfølelse med den mest trofaste af alle stamgæsterne, gentog hver dag for Parent:

"Hør nu, hr. Parent, nu skulle De virkelig bestemme Dem til at få lidt frisk luft. Der er så kønt ude på landet, når vejret er godt! Å, hvis jeg bare kunne, så ville jeg altid leve på landet!"

Og hun betroede ham sine drømme, de enfoldige og poetiske drømme, som alle de stakkels kvinder, der året igennem er lukket inde bag en butiksrude, drømmer, mens de sidder og ser ud på gadens kunstige og støjende færdsel og tænker på det rolige og stille liv ude på landet, på et liv under grønne træer, under den strålende sol, der skinner på græsset, på de dybe skove, på de klare floder, på køerne, som ligger og gumler på

marken, på alle de forskellige blomster, de frie, blå, røde, gule, violette, lilla, lyserøde og hvide blomster, som dufter så friskt og så lifligt, alle naturens blomster, som man plukker på sin vej og binder til store buketter.

Det morede hende bestandig at tale til ham om sin evige, utilfredsstillede længsel, der aldrig kunne blive opfyldt, og han, den stakkels gamle cafégæst morede sig over at høre på hende. Han satte sig nu altid ved siden af kassen for at kunne tale med frk. Zoë og diskutere landlivet med hende. Lidt efter lidt blev også han grebet af en ubestemt lyst til en gang at tage ud for at se, om der virkelig var så yndigt, som hun sagde, uden for den store bys mure.

En formiddag spurgte han:

"Ved De et sted, hvor man kan spise frokost i omegnen af Paris?"

Hun svarede:

"Tag ud til terrassen ved Saint-Germain. Der er så dejligt!"

Han havde været der for mange år siden, da han var forlovet. Han besluttede sig til at tage derud endnu en gang.

Han valgte en søndag, uden nogen særlig grund, blot fordi det er skik og brug at tage ud om søndagen, selv om man intet bestiller ugen igennem.

En søndag morgen satte han sig altså op i toget til Saint-Germain.

Det var i begyndelsen af juli, en varm og blændende solskinsdag. Han sad ved kupévinduet og så træerne og de løjerlige små huse i Paris' nærhed glide forbi. Han følte sig uoplagt og ærgerlig over, at han havde givet efter for dette lune og brudt sine vaner. Det skiftende og alligevel stadig éns

landskab trættede ham. Han var tørstig. Ved hver station var han gerne stået ud for at sætte sig foran den lille café, han skimtede bag ved stationsbygningen, og drikke sig et glas øl eller to, indtil han kunne tage med det første tog, der gik tilbage til Paris. Rejsen forekom ham lang, meget lang. Han kunne godt blive siddende på den samme plads dagen igennem, når det blot var de samme ubevægelige ting, han havde foran sig, men han fandt det utåleligt og trættende således at sidde stille og dog skifte plads, at se hele landskabet flytte sig uden selv at gøre en bevægelse.

Seinen vakte dog hans interesse hver gang han kørte over den. Under broen ved Chatou så han en mængde både, som blev drevet frem i vandet ved bararmede kaproeres kraftige åretag, og han tænkte: "De fyre har skam ikke tid til at kede sig!"

Det lange flodbånd, der rullede sig op på begge sider af broen ved Pecq, fremkaldte på bunden af hans hjerte en ubestemmelig lyst til at spadsere langs bredderne. Men toget borede sig ind i tunnellen lige før stationen ved Saint-Germain, og lidt efter standsede det foran ankomstperronen.

Parent steg ud og tung i benene af træthed gik han med hænderne på ryggen i retning af terrassen. Da han var kommet hen til jernrækværket, stod han stille for at se på udsigten. Foran ham strakte sig, vid som havet, den uhyre grønne slette, befolket med landsbyer, i hvilken livet myldrede som i de større byer. Hvide landeveje gennemskar det udstrakte landskab, stumper af skove skød frem hist og her, dammene i Vésinet glimtede som sølvplader og de fjerne højdedrag ved Sannois og Argenteuil tegnede sig som en anelse bag den lette og blålige tåge. Solen sendte sit rige og varme lys ned over hele dette vide

landskab, der lå lidt sløret af morgenens dis, af sveden, som fra den ophedede jord steg til vejrs som fine dampe, af det fugtige åndepust fra Seinen, der som en endeløs slange snoede sig gennem markerne, rullede sig sammen omkring landsbyerne og gled langs med bakkerne.

En svag brise, fyldt med duften fra løvet og jordens safter, kærtegnede huden, trængte helt ned i brystet og syntes at gøre hjertet yngre, sindet lettere og blodet kraftigere.

Overrasket og blændet af det vidt udstrakte landskab, åndede Parent i dybe drag og mumlede:

"Det gør virkelig godt, dette her."

Så gjorde han nogle skridt, men stod atter stille for at se ud over landskabet. Han havde en følelse af, at han opdagede nye og fremmede ting, ikke de ting, hans øjne så, men ting, som hans sjæl skimtede, ukendte begivenheder, uanede lyksaligheder, uudforskede glæder, en udsigt til et helt nyt liv, som han aldrig havde haft nogen forestilling om, og som pludselig åbnede sig foran ham sammen med udsigten over dette ubegrænsede landskab.

Hele hans tilværelses forfærdelige sørgelighed viste sig pludselig for ham, skarpt belyst af det stærke solskin, der strømmede ud over jorden. Han så sine tyve døde, ensformige, trøstesløse café-år. Han havde kunnet rejse ligesom andre mennesker, tage langt, langt bort til fremmede folkeslag, til lidet kendte dele af jorden på den anden side af havet, interessere sig for alt det, der fylder andre, kunsten, videnskaben, på tusinde måder få noget ud af livet, det hemmelighedsfulde, fortryllende eller sårende liv, som altid er skiftende, altid uforklarligt, altid besynderligt.

Nu var det alt for sent. Han ville blive ved at leve fra det ene glas øl til det andet, indtil døden kom, uden familie, uden venner, uden forhåbninger, uden interesse for noget som helst. En uendelig fortvivlelse slog sammen om ham, en lyst til at løbe sin vej, til at flygte tilbage til Paris og gemme sig i sin café og sin døs! Alle de tanker, alle de drømme, alle de længsler, som slumrer på bunden af et stillestående hjerte, var vågnet, kaldt til live af solstrålerne over marken.

Han følte, at hvis han blev længere på dette sted, så ville han fuldstændig miste hovedet, og han skyndte sig hen til Henrik den Fjerdes pavillon for at spise frokost, for at døve sig med vin eller alkohol, for i det mindste at komme til at tale med en eller anden.

Han tog et lille bord imellem buskene med udsigt ud over landskabet, bestemte hvad han skulle have, og bad, om det straks måtte blive serveret for ham.

Andre gæster kom til og satte sig ved bordene rundt omkring. Han følte sig bedre; han var ikke længere alene.

I et lysthus lige ved siden af ham sad tre mennesker og spiste. Han havde flere gange set på dem, således som man ser på folk, der er én ligegyldige, uden egentlig at se dem.

Pludselig fik en kvindestemme ham til at fare sammen i en skælven, der gik ham til marv og ben.

"Georges, vil du skære hønen for," havde stemmen sagt.

Og en anden stemme svarede:

"Ja, mor."

Parent så op, og han forstod, han gættede øjeblikkeligt, hvem de mennesker var! Han ville sikkert ikke have kunnet genkende dem. Hans kone var blevet helt hvidhåret og meget svær, en

alvorsfuld og respektabel gammel dame. mens hun spiste, stak hun forsigtigt hovedet frem for ikke at få pletter på sig, skønt hendes barm var dækket af en serviet. Georges var blevet en mand. Han havde skæg, dette ujævne, næsten farveløse skæg, der kruser sig om ganske unge menneskers hage. Han havde høj hat, en hvid vest og en monokel, formodentlig af lapseri. Parent stirrede forbløffet på ham! Var *det* Georges, hans søn? Nej, den unge mand kendte han slet ikke, der kunne ikke eksistere det mindste fællesskab imellem dem.

Limousin sad med ryggen til og spiste, en lille smule sammensunken.

De gjorde alle tre et lykkeligt og tilfreds indtryk, de tog ud for at spise frokost ude på landet i de kendte og gode restauranter. De havde ført en rolig og tryg tilværelse, et fredeligt familieliv i et varmt og levende hjem, fyldt af alle de ubetydelige bagateller, som gør livet behageligt, af de små ømhedsbeviser og kærlige ord, man bestandig udveksler, når man holder af hinanden. Således havde de levet, takket være ham, Parent, takket være hans penge, efter at de havde bedraget, bestjålet og ødelagt ham. Han den uskyldige, den godtroende, den skikkelige, havde de fordømt til al ensomhedens tungsind, til det afskyelige liv, som han havde ført mellem et fortov og en caféskænk, til alle åndelige pinsler og legemlige elendigheder! De havde gjort ham til et unyttigt og forspildt væsen uden hjemmel i tilværelsen, en stakkels gammel mand uden udsigt til en eneste glæde og uden forventninger, en skabning, som intet havde at håbe af nogen eller noget. For ham var jorden øde, fordi han intet elskede på den. Han kunne rejse verden rundt, vandre gennem alle gader, gå ind i hvert eneste hus i Paris uden bag en eneste dør at finde

det elskede og længselsfuldt ventede ansigt – kvindeansigt eller barneansigt – der smiler, når det får øje på én. Og særlig denne tanke nagede ham. Tanken om en dør, som man åbner for at finde og tage i sine arme én, der står bag ved den.

Og det skyldtes alt sammen disse tre elendige, den skamløse kvinde, den troløse ven og denne unge lyse fyr med den overlegne, arrogante mine!

Nu hadede han barnet lige så meget som de to andre! Var han ikke Limousins søn? Ville Limousin ellers have beholdt ham og draget omsorg for ham? Ville han ikke hurtigst muligt have skilt sig af både med moderen og barnet, hvis han ikke havde vidst, at drengen var hans? Påtager man sig vel det hverv at opdrage andres børn?

Dér sad de altså, lige ved siden af ham, disse tre forbryderiske væsener, som havde tilføjet ham så mange lidelser.

Parent så på dem og hidsede sig mere og mere op ved tanken om alle sine smerter, al sin angst og al sin fortvivlelse. Det var især deres rolige og tilfredse udtryk, som bragte ham ud af sig selv. Han havde lyst til at dræbe dem, til at slynge sin sifon hen imod dem, til at kløve Limousins hoved, som han hvert øjeblik så bøje sig ned over tallerkenen for straks efter at rette sig op igen.

Og de ville blive ved med at leve videre, uden sorger og uden bekymringer af nogen slags! Nej, nej! Det blev dog til sidst for meget! Han ville hævne sig – han ville hævne sig nu lige med det samme, siden han havde dem lige ved hånden. Men hvorledes? Han tænkte sig om og drømte de skrækkeligste ting af den art, der hænder i romanerne, men han fandt intet, som

praktisk lod sig bringe til udførelse. Og han drak, den ene slurk efter den anden, for at stramme sig op, for at give sig mod, for ikke at lade en lejlighed, som måske aldrig oftere frembød sig, slippe fra sig.

På én gang fik han et indfald, et skrækkeligt indfald, og han hørte op med at drikke for at tænke det igennem. Et smil krusede hans læber; han mumlede:

"Jeg har dem. Jeg har dem. Vi får at se. Vi får at se."

En tjener spurgte ham:

"Er der mere herren ønsker?"

"Kaffe og cognac, af den bedste."

Og han betragtede dem stadig, mens han nød den stærke drik. Der var alt for mange mennesker i restauranten, til at han dér kunne gøre det, han havde i sinde. Derfor ville han vente, han ville følge efter dem, for de ville sikkert spadsere en tur på terrassen eller ind i skoven. Når de var kommet lidt på afstand, ville han indhente dem, og så ville han hævne sig, ja, han ville hævne sig! Det var i øvrigt ikke for tidligt efter tre og tyve års lidelser. De havde sandelig ikke mindste anelse om, hvad der ventede dem!

De spiste sindigt deres frokost færdig og passiarede trygt sammen. Parent kunne ikke høre, hvad de sagde, men han så deres rolige bevægelser. I særdeleshed var det hans kones ansigt, der irriterede ham. Hun havde fået et hovmodigt udtryk, og der var over hele hendes væsen en utilgængelig, fedladen hellighed, bevæbnet med principper og pansret med dyd.

Omsider betalte de regningen og rejste sig. Nu først så han Limousin. Man kunne godt antage ham for en gammel

diplomat, der havde trukket sig tilbage, så selvbevidst så han ud med sine smukke, hvide og bløde bakkenbarter, hvis spidser faldt ned over opslagene på hans sorte frakke.

De gik ud af restauranten. Georges røg en cigar og havde sin hat en lille smule på snur. Parent fulgte straks efter dem.

De gik først lidt ud på terrassen og beundrede udsigten med den selvbehagelighed, hvormed mætte folk beundrer, og drejede derpå ind i skoven. Parent gned sig i hænderne og blev ved at følge efter dem, men i nogen afstand og skjulende sig bag træerne for ikke at vække deres opmærksomhed for tidligt.

De gik med små skridt som for rigtigt at bade sig i det grønne og den lune luft. Henriette støttede sig til Limousins arm og gik ved hans side rank og lige som en hustru, der føler sig sikker og er stolt af sig selv. Georges lod sin stok svippe ned over bladene og satte af og til med et let spring over grøften ligesom en ung fole, der er parat til at galopere afsted gennem skoven.

Lidt efter lidt kom Parent dem nærmere. Han stønnede af bevægelse og træthed, for han gik jo næsten aldrig mere. Det varede ikke længe, inden han havde indhentet dem, men han blev pludselig grebet af frygt, en ubestemmelig og uforklarlig frygt, og gik forbi dem for at vende om og komme tilbage imod dem, ansigt til ansigt.

Hans hjerte bankede, mens han gik, og han følte, at de nu var bag ved ham.

Han blev ved at gentage for sig selv:

"Nå, øjeblikket er der, mod! mod! Øjeblikket er der!"

Han vendte sig om. De havde alle tre sat sig i græsset ved foden af et stort træ, og de snakkede stadig sammen.

Så bestemte han sig og gik hurtigt hen imod dem. Han standsede foran dem, lige midt på vejen, og stammede i en afsnuppet tone med en stemme, der var brudt af sindsbevægelse:

"Det er mig! Her er jeg! I ventede mig nok ikke?"

De stirrede alle tre på denne mand, som de troede var vanvittig.

Han fortsatte:

"Det ser ikke ud til, at I kender mig igen. Se rigtigt på mig! Jeg er Parent, Henri Parent. Hvad? I ventede mig vist ikke? I troede, at det var forbi, helt forbi, at I aldrig, aldrig mere skulle se mig. Næ, I tog fejl, nu er jeg kommet tilbage og nu skal vi have en forklaring."

Henriette skjulte forfærdet ansigtet i sine hænder og mumlede:

"Å, min Gud!"

Da Georges så, at den ubekendte syntes at true hans moder, rejste han sig op og stod parat til at gribe ham i kraven.

Limousin stirrede som lamslået og med forvildede øjne på denne genganger, der efter at have pustet nogle sekunder, vedblev:

"Ja, nu skal vi endelig have en forklaring. Nu er øjeblikket kommet! I har bedraget mig, I har fordømt mig til en tilværelse, værre end en tugthusfanges, og I troede, at jeg ikke skulle få fat på jer!"

Den unge mand tog ham om skulderen og stødte ham tilbage:

"Er De gal? Hvad vil De? Vil De se til, De kommer afsted, og det i en fart! Ellers skal De få med mig at bestille!"

Parent svarede:

"Hvad jeg vil? Jeg vil fortælle dig, hvad det er for mennesker, de to dér."

Georges blev ude af sig selv, han ruskede i ham og skulle lige til at slå løs på ham, da Parent fortsatte:

"Slip mig. Jeg er din fader … se på dem, så kan du selv se, at de nu kender mig igen, de elendige!"

Den unge mand slap forfærdet sit tag og vendte sig om mod sin moder.

Da Parent følte sig fri, gik han et par skridt hen imod hende:

"Nå? Sig du ham kun, hvem jeg er! Sig ham, at jeg hedder Henri Parent, og at jeg er hans fader, eftersom hans navn er Georges Parent, eftersom du er min hustru og eftersom I alle tre lever af den pension på ti tusinde francs, som jeg har betalt jer lige fra den dag, da jeg jagede jer bort! At det var, fordi jeg overraskede dig sammen med denne stodder, denne usling, din elsker! – Sig ham, at jeg var en hæderlig mand, som du havde giftet dig med for hans penges skyld, og som du bedrog lige fra den første dag. Sig ham, hvem du er, og hvem jeg er …"

Han stammede og måtte snappe efter vejret, for vreden var lige ved at overvælde ham.

Hans kone skreg med en sønderrivende røst:

"Paul, Paul, stands ham, få ham til at holde op, få ham til at tie. Lad ham ikke sige alt det, mens min søn hører på det!"

Limousin havde ligeledes rejst sig. Meget sagte mumlede han:

"Så ti dog, ti dog! Tænk over, hvad De gør!"

Parent svarede rasende:

"Jeg ved godt, hvad jeg gør. Men det er ikke alt. Der er en ting, som jeg vil vide, en ting, der har pint mig i tyve år."

Han vendte sig om mod Georges, der i sin forfjamskelse havde måttet støtte sig til et træ, og sagde:

"Hør efter, hvad jeg siger dig. Da hun forlod mit hjem, syntes hun ikke, det var nok, at hun havde forrådt mig, hun ville gøre mig endnu mere fortvivlet. Du var hele min trøst, og ved du, hvad hun gjorde? Hun tog dig med sig, mens hun svor på, at jeg ikke var din fader, men at din fader, det var ham! Løj hun? Jeg ved det ikke. I tyve år har jeg spurgt mig selv om det."

Han gik tæt hen til hende, tragisk og forfærdelig og rev den hånd, hvormed hun søgte at skjule sit ansigt, til side:

"Nu er jeg her igen, og nu fordrer jeg, at du siger mig, hvem af os, der er fader til denne unge mand, ham eller jeg, din mand eller din elsker. Nå, skynd dig, skynd dig, sig det!"

Limousin kastede sig over ham. Parent stødte ham tilbage og slog en rasende hånlatter op:

"Ja, nu er du modig, modigere end den dag, da du flygtede ud på trappen, fordi jeg ville kvæle dig! Nå, hvis hun ikke vil svare, så svar du. Du må vide det lige så godt som hun. Sig mig det så, er det dig, der er hans fader? Nå, nå, skynd dig, tal!"

Han gik atter hen mod sin kone:

"Hvis du ikke vil sige mig det, så sig det i det mindste til din søn. Nu er han en mand. Han har ret til at vide, hvem der er hans fader. Jeg ved det ikke, jeg har aldrig vidst det, aldrig, aldrig! Jeg kan ikke sige dig det, min dreng."

Det svimlede for ham. Hans stemme fik en pibende klang, og han fægtede med armene som en epileptiker:

"Der har vi det ... der har vi det ... svar dog! ... Hun ved det ikke! ... Jeg tør vædde på, at hun ikke ved det! ... Nej ... hun ved det ikke ... selvfølgelig! Hun holdt os begge to for nar! ... Ha! ha! ha! ... ingen ved det ... ingen ... hvem kan vide den slags ting? ... Du får det heller ikke at vide, min dreng, du får det heller ikke at vide, ikke mere end jeg ... aldrig ... Værs'go, spørg hende, spørg hende selv ... Du skal få at se, at hun ikke ved det ... jeg heller ikke ... han heller ikke ... du heller ikke ... ingen ved det ... du kan vælge ... ja ... du kan vælge ... ham eller mig ... vælg ... Farvel ... det er forbi ... Hvis hun bestemmer sig til at sige det til dig, kommer du nok og fortæller mig det, Hôtel des Continents, ikke sandt? ... Det skulle more mig at få det at vide ... Adjø ... jeg ønsker jer en rigtig god fornøjelse ..."

Gestikulerende og stadig talende med sig selv gik han sin vej under de store træer i den tomme og friske luft, der var fyldt med duften af forårets grøde. Han vendte sig ikke en eneste gang om for at se sig tilbage. Han gik lige ud, drevet frem af sit raseri og af sin spændings ophidselse, uden tanke for andet end sin fikse idé.

Pludselig stod han foran banegården. Et tog holdt parat til afgang. Han steg op i det. Undervejs stilnedes hans vrede, han fik sin ligevægt tilbage, og da han atter stod i Paris, var han forbløffet over sin egen dristighed.

Han følte sig så knust, som om hvert eneste ben i ham var brudt. Alligevel gik han hen til caféen for at få et glas øl.

Da kasserersken så ham komme ind, spurgte hun overrasket:

"Allerede tilbage? Er De træt?"

Han svarede:

"Ja ... ja ... meget træt ... meget træt ... De forstår ... når man ikke er vant til at komme ud! Det er forbi. Jeg tager aldrig mere ud på landet. Jeg havde gjort bedre i at blive her. For fremtiden rører jeg mig ikke mere af stedet."

Til trods for den lyst, hun havde til at høre noget, kunne hun ikke få ham til at fortælle om sin udflugt.

Den aften drak han sig for første gang i sit liv så fuld, at han måtte bæres hjem.

Den ubekendte

Der blev talt om galante eventyr, og hver havde noget mærkeligt at berette om overraskende og pikante hændelser i en jernbanekupé, i et hotel, i udlandet eller ved et badested. Særlig badestederne var efter Roger des Annettes sigende et af de steder, som var mest gunstige for den art oplevelser.

Gontran, der hidtil ikke havde sagt noget, blev rådspurgt.

"Paris er alligevel det allerbedste sted," sagde han, "det går med kvinder som med kunstgenstande; vi sætter mest pris på dem, når vi finder dem på steder, hvor vi ikke ventede det, men de virkelig sjældne træffer man kun i Paris."

Han tav nogle øjeblikke, så fortsatte han:

"Hvad fanden! Det er s'gu en fornøjelse sådan en forårsmorgen at spadsere på vore gader! Ligner de ikke blomster, der udfolder sig, alle de små, henrivende kvinder, som tripper afsted langs husene? Er de ikke bedårende at se på? Og så lugter der af violer på alle fortovene, af violerne, som blomsterkonerne kører med i deres trækkevogne.

Der er humør over byen, og man betragter kvinderne. Hvor er de ikke satans fristende i deres lyse, klare kjoler, hvorigennem man ser deres hud! Man driver af sted med næsen mod vinden og oprømt sind, man driver, indånder og bruger sine øjne. Der er s'gu ikke noget dejligere end sådan en morgen!

På lang afstand lægger man mærke til hende mellem de andre, man ser hende komme hen imod sig, hende, der, når hun kommer helt nær, vil få éns hjerte til at banke. Man gætter det af blomsten på hendes hat, af en bevægelse, hun gør med

hovedet, af hendes gang. Hun kommer. Man siger til sig selv: "Pas på, der er én!" og idet man går hende i møde, sluger man hende med øjnene.

Er det en lille sypige, der går ærinder for forretningen, er det en ung kone, som kommer fra kirke eller er på vej til sin elsker? Det er én ligegyldigt. Hendes bryst runder sig jo under det gennemsigtige stof. Hendes blik er frygtsomt eller udfordrende, hendes hår lyst eller mørkt. Det er én også ligegyldigt! Alene det at strejfe denne kvinde, som går forbi, får en gysen til at løbe ned ad éns ryg. Og hvor attrår man ikke efter et sådant møde dagen igennem denne kvinde! Jeg forsikrer Dem for, at jeg har bevaret mindet om en snes af disse skabninger, som jeg kun har set enkelte gange på denne måde, og i hvem jeg ville være blevet vanvittig forelsket, hvis jeg havde lært dem nærmere at kende.

Men det er sagen, de kvinder, som man ville ødsle den største kærlighed på, kommer man aldrig til at kende. Har De ikke lagt mærke til det? Det er ejendommeligt nok! Nu og da kan man få et glimt af kvinder, der blot ved dette flygtige indtryk vækker hele éns begær. Men de kvinder kommer man aldrig i nærmere berøring med. Når jeg tænker på alle de tilbedelsesværdige væsener, som jeg har strejfet på Paris gader, kan jeg få et sådant anfald af raseri, at jeg har mest lyst til at gå hen og hænge mig. Hvor er de? Hvem er de? Hvorledes skal jeg kunne finde dem igen? Hvorledes skal jeg bære mig ad med atter at få dem at se? Der er et ordsprog, som siger, at man ofte går lige forbi lykken. Det er sandt! Jeg er vis på, at jeg mere end én gang er gået lige forbi den kvinde, der med sit friske legeme kunne have fanget mig, som fuglefængeren med sin limpind fanger en svale."

Roger des Annettes havde smilende hørt til. Han svarede:

"Det kender jeg lige så godt som du. Nu skal jeg fortælle dig noget, jeg har oplevet. For omtrent fem år siden mødte jeg for første gang på Concordebroen en ung, høj, lidt fyldig kvinde, som gjorde et … nå, ja … et forbløffende indtryk på mig. Hun var smuk, mørk og fyldig med et blankt hår, som faldt helt ned over panden, og et par øjenbryn, der samlede begge øjnene under deres dristige bue, som gik fra den ene tinding til den anden. Over læberne lå som en svag skygge en fint tegnet moustache. Hendes ryg var svajet og hendes bryst skudt stærkt frem, udæskende og indbydende som en fristelse. Hendes øjne fik mig til at tænke på en blækklat på hvid emalje. Det var ikke et par øjne, men et par sorte og dybe huller, som gik langt ind i hendes hoved, og hvorigennem man så ind i hende, helt ind i hende. Det var et mærkeligt blik, gennemsigtigt, tomt og uden tanker, men så smukt!

Jeg tænkte mig, at hun måtte være jødinde. Jeg fulgte efter hende. Mange mænd vendte sig om efter hende. Hun gik med en lidt vrikkende, egentlig ikke yndefuld, men æggende gang. På Concordepladsen tog hun en droske, og jeg blev stående som en idiot ved siden af obelisken, et bytte for den heftigste attrå, jeg nogen sinde havde følt.

I over tre uger tænkte jeg på hende, så glemte jeg hende.

Et halvt år senere så jeg hende igen i Rue de la Paix. Da jeg fik øje på hende, følte jeg et stød i hjertet, som når man atter møder en elskerinde, man vanvittigt har elsket. Jeg stod stille for rigtigt at se hende komme! Idet hun gik forbi mig, så tæt, at hun næsten rørte ved mig, havde jeg en fornemmelse af, at jeg stod overfor en åben ildovn, og da hun var kommet forbi, var

det, som om en kølig vind strøg hen over mit ansigt. Jeg fulgte ikke efter hende. Jeg var bange for at gøre en eller anden dumhed, bange for mig selv.

Jeg drømte ofte om hende. Du ved, hvad det vil sige at have det på den måde.

Der gik et helt år, inden jeg atter traf hende. Så en aften ved solnedgang henimod maj så jeg hende gå foran mig op ad Avenue des Champs-Elysées. Triumfbuen tegnede sig mod en ildrød himmel. Et gyldent støv, en tåge af rød klarhed dansede i luften. Det var en af de bedårende aftener, der er en af Paris' største skønheder.

Jeg fulgte efter hende. Jeg havde en rasende lyst til at tale til hende, til at kaste mig på knæ for hende og fortælle hende om den attrå, der var lige ved at tage vejret fra mig.

To gange gik jeg forbi hende og vendte om og gik tilbage. Begge gange fik jeg, idet jeg kom forbi hende, den samme fornemmelse af hede, som jeg havde følt i Rue de la Paix.

Hun så på mig. Så gik hun ind i et hus i Rue de Presbourg. To timer stod jeg og ventede i en port. Hun kom ikke igen. Omsider bestemte jeg mig til at forhøre hos portneren. Han så ud, som om han ikke forstod mig. "Det må have været en visit," sagde han.

Der gik atter lang tid, hele otte måneder, før jeg så hende igen.

En morgen, da det var en sibirisk kulde, og jeg for at få varme i kroppen næsten løb op ad Boulevard Malesherbes, kom jeg på et gadehjørne til at støde så voldsomt mod en dame, at hun tabte en lille pakke, hun gik med i hånden.

Jeg ville undskylde mig. Det var hende!

Et øjeblik blev jeg stående, lamslået af betagelse, så gav jeg hende hendes pakke, som jeg havde taget op, tog en rask beslutning og sagde:

"Jeg er på én gang ulykkelig og henrykt, frue, over at jeg således er kommet til at støde til Dem. I over to år har jeg kendt og beundret Dem og haft den mest brændende lyst til at blive forestillet for Dem, men det er ikke lykkedes mig at få at vide, hverken hvem De er eller hvor De bor. De må undskylde min dristighed og tilskrive den det inderlige ønske, jeg nærer, om at komme til at høre til dem, der har lov til at hilse på Dem. Et sådant ønske kan jo ikke krænke Dem, vel? De kender mig ikke, mit navn er baron Roger des Annettes, og hvis De vil forhøre Dem om mig, vil De få at vide, at jeg hører til de mennesker, man godt kan være bekendt at modtage. Hvis De ikke vil optage min anmodning med velvilje, gør De mig ganske forfærdelig ulykkelig. Men det kan De ikke nænne, vær god, sig mig, hvorledes jeg skal bære mig ad med at se Dem igen."

Hun så stift på mig med sit underlige, døde blik og svarede smilende:

"Giv mig Deres adresse. Jeg skal komme op til Dem."

Jeg blev så forbløffet, at jeg sikkert ikke kunne lade være med at vise det. Men jeg plejer ikke at være længe om at komme mig oven på den slags overraskelser, og jeg skyndte mig at give hende mit kort, som hun med en hastig bevægelse, der tydede på, at hendes hånd var vant til at lade breve forsvinde, lod glide ned i sin lomme.

Jeg var atter blevet dristig og stammede: "Når ser jeg Dem?"

Hun betænkte sig, som om hun tumlede med et indviklet regnestykke; hun anstrengte sig åbenbart for at huske,

hvorledes hendes tid time for time skulle anvendes. Endelig mumlede hun:

"Søndag morgen. Passer det Dem?"

"Ja, naturligvis passer det mig."

Og hun gik videre efter endnu en gang at have set mig lige ind i ansigtet, dømt, vejet og analyseret mig med dette tunge og vage blik, der ligesom syntes at lade noget blive tilbage under min hud, en slags lim, som om det havde udsprøjtet en lignende, tyk væske som den, blæksprutterne benytter sig af til at plumre vandet og bedøve deres bytte.

Lige til det blev søndag, pinte jeg min hjerne med at spekulere over, hvem hun kunne være, og hvorledes jeg skulle opføre mig overfor hende.

Skulle jeg betale hende? Og hvorledes?

Jeg bestemte mig til at købe en ring, en virkelig meget smuk ring, som jeg i dens etui stillede på kaminhylden.

Efter at have sovet meget dårligt om natten satte jeg mig til at vente på hende.

Henimod klokken ti kom hun. Hun var meget rolig, meget utvungen, og hun rakte mig sin hånd, som om vi var gamle bekendte. Jeg fik hende til at sætte sig og skilte hende af med hendes hat, hendes slør, hendes muffe. Derefter begyndte jeg, ikke uden en vis forlegenhed, at vise mig galant, for jeg fandt, at det var unyttigt at spilde tiden.

Hun lod sig i øvrigt på ingen måde bede. Vi havde ikke vekslet tyve ord, førend jeg begyndte at klæde hende af. Hun besørgede selv resten, for det er et arbejde, der aldrig har ligget for mig. Jeg stikker mig på nåle, trækker båndene i knude i

stedet for at løse dem op, bringer alt i forvirring, forsinker det hele og taber hovedet.

Å, kære ven, kender du her i livet saligere øjeblikke, end når man i nogen afstand, af diskretion og for ikke at skræmme den strudsagtige blufærdighed, som er fælles for alle kvinder, der klæder sig af for én, er vidne til, hvorledes de knitrende stoffer et for et falder ned i en rundkreds om et par fine fødder?

Og hvad er skønnere end de bevægelser, hvormed de løsner disse bløde klædningsstykker, der tomme og slappe, som pludselig døde, falder til jorden? Hvor er ikke synet af brystet og de nøgne arme, der dukker frem af kjolelivet, pragtfuldt og betagende, og hvor forvirrende er ikke legemets linje, som anes under det sidste dække.

Men pludselig fik jeg øje på noget overraskende, en sort plet mellem skuldrene, en stor fremspringende og meget sort plet. Jeg havde forresten lovet ikke at se.

Hvad var det? Jeg kunne ikke tvivle om det; erindringen om den lille moustache, om øjenbrynene, der var groet sammen over øjnene, og om det svære hår, der som en hjelm tyngede hendes hoved, havde burdet forberede mig på denne overraskelse.

Ikke desto mindre blev jeg aldeles forbløffet, og min hjerne fyldtes på én gang af mærkelige syner og tågede erindringer. Det forekom mig, at jeg så en af troldkvinderne fra *Tusind og én Nat*, et af disse farlige og falske væsener, hvis opgave det er at drage mændene ned i ukendte afgrunde. Jeg tænkte på Salomon, der lod dronningen af Saba gå hen over et spejl for at forvisse sig om, at hun ikke havde en hestehov.

Og da jeg skulle forsikre hende om min kærlighed, opdagede jeg, at jeg ikke havde spor af stemme mere, ikke en eneste tone, kære, hvad der først forbavsede hende og derpå vakte hendes vrede.

Idet hun atter hastigt klædte sig på, sagde hun skarpt:

"Det var sandelig overflødigt at gøre mig ulejlighed."

Jeg ville have hende til at modtage den ring, som jeg havde købt til hende, men hun spurgte: "Hvad antager De mig for, min herre?" med et sådant hovmod, at jeg blev rød op over begge øren under denne ydmygelse. Og hun gik uden at tilføje et ord.

Ja, det er hele mit eventyr. Men hvad der er det værste, er, at jeg nu for alvor er forelsket, vanvittig forelsket i hende.

Jeg kan ikke se en kvinde uden at tænke på hende, alle de andre frastøder mig og er mig imod, medmindre de ligner hende. Jeg kan ikke trykke et kys på en kind uden at se hendes kind ved siden af den, jeg kysser, og uden at føle de skrækkeligste lidelser ved den utilfredsstillede attrå, der piner mig.

Hun er nærværende ved alle mine stævnemøder, ved alle mine kærtegn, som hun ødelægger for mig og gør mig modbydelige. Altid er hun dér, påklædt eller nøgen som min sande elskerinde. Hun er dér, hun står eller ligger ved siden af den anden, synlig og dog ugribelig. Og nu tror jeg, at det virkelig var en forhekset kvinde, der mellem sine skuldre havde en hemmelighedsfuld talisman.

Hvem er hun? Endnu har jeg ikke fået det at vide. Jeg har mødt hende to gange siden. Jeg hilste på hende. Hun gengældte ikke min hilsen, men lod, som om hun ikke kendte mig. Hvem er hun? Måske stammer hun fra Asien? Formodentlig en

østerlandsk jødinde? Ja, en jødinde! Jeg har den idé, at hun er jødinde! Men hvorfor? Ja, det er netop sagen! Hvorfor? Jeg ved det ikke!

Originaltitler og førsteudgaver

Til salg: *À vendre*, i *Le Figaro* 5. januar 1885.

En uforsigtighed: *Imprudence*, i *Gil Blas* 15. september 1885.

Gal: *Un fou*, i *Le Gaulois* 2. september 1885.

Hævnen: *La Confidence*, i *Gil Blas* 20. august 1885.

Dåben: *Le Baptême*, i *Gil Blas* 13. januar 1885.

I kupéen: *En wagon*, i *Gil Blas* 24. marts 1885.

Så la la: *Ça ira*, i *Gil Blas* 10. november 1885.

Opdaget: *Découverte*, i *Le Gaulois* 4. september 1884.

Ved sengekanten: *Au bord du lit*, i *Gil Blas* 23. oktober 1883 under pseudonymet Maufrigneuse.

Hårnålen: *L'Épingle*, i *Gil Blas* 13. august 1885.

Ensomhed: *Solitude*, i *Le Gaulois* 31. marts 1884.

Den lille soldat: *Petit Soldat*, i *Le Figaro* 13. april 1885.

I sneppetiden: *Les Bécasses*, i *Gil Blas* 20. oktober 1885.

En landlig retssag: *Tribunaux rustiques*, i *Gil Blas* 25. november 1884.

Dyret i øret: *La Bête à Maît' Belhomme*, i *Gil Blas* 22. september 1885.

Hr. Parent: *Monsieur Parent*, i *Journal des débats* 10.-21. november 1885.

Den ubekendte: *L'Inconnue*, i *Gil Blas* 27. januar 1885.

Om "Til salg og andre fortællinger"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1843).
Org.titel: *Œuvres complètes illustrées de Guy de Maupassant*, Libraire Paul Ollendorff, Paris 1899-1904.
Denne udgave efter: *Samlede Værker af Guy de Maupassant: Til Salg og andre Fortællinger.* Paa Dansk ved Loulou Lassen. Fh. A. Christiansens Forlag (Hermann-Petersen), København 1909.
Oversætter: Loulou Lassen (1876-1947).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Théophile Steinlen (1859-1923): Forsideillustration til *Gil Blas* 9. august 1891, til fortællingen "*Den lille soldat*" *(Petit soldat)*.

ISBN 978-87-7628-387-2
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-580-8 (Ølstykke 2018).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Han kom fra et kålhoved ligesom alle andre små børn: At de små børn sidder gemt inde i et kålhoved, svarer i Frankrig til vor forestilling om storken, der kommer flyvende med dem. *Overs. anm.*